IACOBI SANNAZARII OPERA OMNIA. QUORUM INDICEM SEQUENS...

Iacopo Sannazzaro

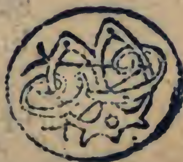

BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
6
21
20

IACOBI SANNAZARII OPERA OMNIA.

Quorum Indicem sequens pagella continet.

VIRTVTE DVCE,

COMITE FORTVNA.

LVGDVNI,
APVD ANT. GRYPHIVM.

1581.

INDEX OPERVM SANNAZARII.

***

CLEMENTI VII. PON. MAX. ACTIVS SYNCERVS.

Magne parẽs, custósq; hominũ, cui ius datur vni
Claudere cœlestes, & reserare fores:
Occurrent si qua in nostris malè firma libellis,
Deleat errores æqua litura meos.
Imperijs venerande tuis submittimus illos:
Nam sine te recta non licet ire via.
Ipse manu, sacrisq; potens Podalyrius herbis
Vlcera Pæonia nostra leuabis ope.
Quippe mihi toto nullus te præter in orbe
Triste salutifera leniet arte malum.
Rarus honos, summo se præside posse tueri:
Rarior, à summo præside posse legi.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII de Partu Virginis.

LIBER PRIMVS.

IRGINEI *partus, magnoq; aequeua parenti*
Progenies, superas caeli quae missa per auras
Antiquam generis labem mortalibus aegris
Abluit, obstructiq; viam patefecit olympi,
Sit mihi Caelicolae primus labor: hoc mihi primum
Surgat opus. Vos auditas ab origine causas,
Et tanti seriem (si fas) euoluite facti.
Nec minus ô Musae vatũ decus, hîc ego vestros
Optarim fonteis, vestras nemora ardua rupeis:
Quandoquidem genus è caelo deducitis: & vos
Virginitas sanctaq; iuuat reuerentia famae.
Vos igitur, seu cura poli, seu Virginis huius
Tangit honos, mõstrate viam, qua nubila vincam:
Et mecum immensi portas recludite caeli.
Magna quidẽ, magna Aonides, sed debita posco,
Nec vobis ignota: etenim potuistis & antrum
Adspicere, & choreas: nec vos orientia caelo
Signa, nec Eoos reges latuisse putandum est.

Tuq; adeo spes fida hominum, spes fida deorum
Alma parês, quam mille acies, quaeq; aetheris alti
Militia est, totidem currus, tot signa, tubaeq;,
Tot litui comitantur, ouantiq; agmina gyro
Adglomerant: niueis tibi si solennia templis
Serta damus: si mansuras tibi ponimus aras
Exciso in scopulo, fluctus vnde aurea canos
Despiciens, celso si culmine Mergilline
Adtollit, nautisq; procul venientibus offert:
Si laudes de more tuas, si sacra, diemq;,
Ac coetus latè insigneis, ritusq; dicamus,
Annua felicis colimus dum gaudia partus:
Tu vatem ignarumq; viae, insuetumq; labori
Diua mone, & pauidis iam laeta adlabere coeptis.
Viderat aetherea superûm regnator ab arce,
Vndiq; collectas vectari in Tartara praedas:
Tisiphonenq; imo conantem cuncta profundo
Vertere, & immaneis stimulantê ad dira sorores:
Nec iam homini prodesse, alto quòd semina caelo
Duceret, aut varios animum excoluisset ad vsus:
Tantum letifera poterant contagia culpae.
Tum pectus Pater aeterno succensus amore,
Sic secum: Ecquis erit finis? tantisne parentum
Prisca luent poenis seri commissa nepotes?
Vt quos victuros semper, superisq; crearam
Penè pareis, tristi patiar succumbere leto,
Informeisq; domos, obscuraq; regna subire?
Non ita: sed diuûm potius reuocentur ad oras,
Vt decet, & manuũ poscunt opera alta mearum:
Deser

Desertosq; foros vacuiq; sedilia cæli
Actutum complere parent: legio vnde, nefandis
Acta odijs trepidas ruit exturbata per auras.
Quumq; caput fuerit, tantorumq; vna malorum
Fœmina principium, lacrymasq;, & funera terris
Intulerit: nunc auxilium ferat ipsa, modumq;,
(Quà licet) afflictis imponat fœmina rebus.
Hæc ait: & celerem stellata in veste ministrū,
Qui castæ diuina ferat mandata puellæ,
Adloquitur, facie insignem, & fulgentibus alis.
Te, quem certa vocant magnarum exordia rerū,
Fide vigil, pars militiæ fortißima nostræ,
Te decet ire, nouumq; in secula iungere fœdus:
Nūc animū huc aduerte, atq; hæc sub pectore serua
Est vrbeis Phœnicum inter, lateq; fluentem
Iordanem, regio nostris sat cognita sacris,
Iudæam appellant, armisq;, & lege potentem.
Hic claris exorta atauis, vatumq;, ducumq;
Antiquū genus, & dignis licet aucta hymenæis,
Pectoris inlæsum Virgo mihi casta pudorem
Seruat adhuc nullos non seruatura per annos:
(Mirus amor) seniumq; sui venerata mariti
Exiguis degit thalamis, & paupere tecto,
Digna paulo regnare, alioq; effulgere diuûm
Concilio, & nostros æternum habitare penates.
Hāc mihi virginibus iampridem ex omnibus vnā
Delegi, prudensq; animo interiore locaui:
Vt foret, intacta sanctum quæ numen in aluo
Conciperet, ferretq; pios sine semine partus.

Ergo agè, nubiuagos molire per aëra gressus:
Deueniénsq; locum castas hæc iussus ad aureis
Effare, & pulchris cunctantem hortatibus imple:
Quandoquidem genus è Stygijs mortale tenebris
Eripere est animus, sæuósq; arcere labores.
Dixerat. ille altum Zephyris per inane vocatis
Carpit iter, scindit nebulas, atq; aëra tranat
Ima petens, pronúsq; leueis vix commouet alas.
Qualis, vbi ex alto notis Mæandria ripis
Prospexit vada, seu placidi stagna ampla Caystri,
Præcipitem sese candenti corpore cycnus
Mittit agens, iámq; implumis segnísq; videtur
Ipse sibi, donec tandem potiatur amatis
Victor aquis: sic ille auras, nubeísq; secabat.
Ast vbi palmiferæ tractu stetit altus Idumes:
Reginam haud humileis voluentem pectore curas
Adspicit. atq; illi veteres de more Sibyllæ
In manibus: tum si qua æuo referanda nepotum
Fatidici casto cecinerunt pectore vates.
Ipsam autem securam animi, lætámq; videres
Autorem sperare suum. namq; adfore tempus,
Quo sacer æthereis delapsus spiritus astris
Incorrupta piæ compleret viscera matris,
Audierat. Proh quanta alti reuerentia cæli
Virgineo in vultu est! oculos deiecta modestos
Suspirat: matrémq; Dei venientis adorat:
Felicémq; illam humana nec lege creatam
Sæpe vocat: necdum ipsa suos iam sentit honores.
Cum subitò ex alto iuuenis demissus olympo,

Purpu

Purpureos retegit vultus: numénq; professus
Inceßúq; habitúq; ingenteis explicat alas:
Ac tectis latè insuetum diffundit odorem.
Mox prior hæc. Oculis salue lux debita nostris,
Iampridem notum cælo iubar, optima Virgo:
Cui sese tot dona, tot explicuere merenti
Diuitiæ superûm: quicquid rectíq;, probíq;
Aeterna de mente fluit: purißima quicquid
Ad terras summo veniens sapientia cælo
Fert secum, & plenis exundans gratia riuis.
Te genitor stabili firmam sibi lege sacrauit,
Perpetuos genitor cursus qui dirigit astris:
Mansurámq; tuo fixit sub pectore sedem.
Idcirco cœtus inter veneranda pudicos
Vna es, quam latis cæli in regionibus olim
Tot diuûm celebrent voces. proh gaudia terris
Quanta dabis! quantis hominum subcurrere votis
Incipies! Stupuit confestim exterrita Virgo:
Demisitq; oculos: totósq; expalluit artus.
Non secus, ac conchis si quando intenta legendis
Seu Micone parua, scopulis seu fortè Seriphi
Nuda pedem virgo, lætæ noua gloria matris
Velıferam aduertit vicina ad littora puppim
Aduentare, timet. nec iam subducere vestem
Audet, nec tutò ad socias se reddere cursu:
Sed trepidans silet, obtutúq; immobilis hæret.
Illa Arabum merceis, & fortunata Canopi
Dona ferens, nullis bellum mortalibus infert:
Sed pelago innocuis circumnitet armamentis.

Tum rutilus cæli alipotens, cui lactea fandi
Copia, diuiniq; fluunt è pectore rores
Ambrosiæ, quibus ille acreis mulcere procellas
Poßit, & iratos pelago depellere ventos:
Exue Dia metus animo, paritura verendum
Cælitibus numen, speratáq; gaudia terris,
Aeternamq; datura venis per secula pacem.
Hæc ego siderea missus tibi nuntius arce,
Sublimis celeres vexit quem penna per auras,
Vaticinor non insidias, non nectere fraudes
Edoctus. longe à nostris fraus exulat oris.
Quippe tui magnum magna incremẽta per orbem
Ipsa olim partus Virgo sobolisq; beatæ
Adspicies. vincet proauos: proauitáq; longo
Extendet iura imperio: populisq; vocatis
Ad solium, latè ingentes moderabitur vrbeis:
Nec sceptri iam finis erit, nec terminus æui,
Quin iustis paulatim animis pulcherrima surget
Religio. non monstra, pijs sed numina templis
Placabunt castæ diris sine cædibus aræ.
Dixerat: illa animum sedato pectore firmans,
Substitit, & placido breuiter sic ore locuta est.
Conceptúsne mihi tandem partusq; futuros
Sancte refers? méne attactus perferre virileis
Posse putas? cui vel nitenti matris ab aluo
Protinus inconcussum, & ineluctabile votum
Virginitas fuit vna: nec est cur soluere amatæ
Iura pudicitiæ cupiam, aut hæc fœdera rumpam.
Imò istas, quod tu minimè iam rere, per aureis
Excipit

Excipit interpres, fœcundam spiritus aluum
Influet, implebisq; potenti viscera partu,
Flammifero veniens cælo, atq; micantibus astris.
At tu virgineum mirata tumescere ventrem,
Hærebis pauitans: demum formidine pulsa,
Gaudia seruati capies inopina pudoris.
Néve hæc vana putes, dictis aut territa nostris
Indubites: seræ dudum concessa senectæ
Dona oculos pone ante tuos. Nam sanguine auito
Iuncta tibi mulier (sterilis licet illa, grauiq;
pressa æuo) haud quaquã speratũ hoc tẽpore pign⁹
Fert vtero, & felix sexto sub mense laborat.
Vsque adeò magno nil non superabile cælo est.
Hys dictis, Regina oculos ad sidera tollens
Cælestumq; domos superas, atq; aurea tecta,
Adnuit, & taleis emisit pectore voces:
Iam iam vince fides, vince obsequiosa voluntas:
En adsum: accipio venerans tua iussa, tuumq;
Dulce sacrũ pater omnipotẽs: nec fallere vestrũ est
Cælicolæ: nosco crineis, nosco ora, manusq;
Verbaq;, & aligerũ cæli haud variantis alũnum.
Tantum effata, repentè noua micuisse penateis
Luce videt: nitor ecce domum compleratibi illa,
Ardentum haud patiens radiorũ, ignisq; corusci,
Extimuit magis. At venter (mirabile dictu)
(Non ignota cano) sine vi, sine labe pudoris,
Arcano intumuit verbo. Vigor actus ab alto
Irradians, Vigor omnipotẽs, Vigor omnia cõplens
Descendit, Deus ille, Deus: totosq; per artus

Dat ſeſe, miſcétq; vtero: quo tacta repentè
Viſcera contremuere: ſilet natura pauétq;
Adtonitæ ſimilis: confuſáq; turbine rerum
Inſolito, occultas conatur quærere cauſas.
Sed longè vireis alias, maioráq; ſentit
Numina: ſuccutitur tellus: læuumq; ſereno
Intonuit cœlo rerum cui ſumma poteſtas,
Aduentum nati genitor teſtatus: vt omnes
Audirent latè populi, quos maximus ambit
Oceanus, Tethysq;, & rauciſona Amphitrite.
Hos inter medios cœli terræq; fragores
Aequatis properans volucer pulcherrimus alis,
Omnia dum trepidant, diſceſſerat, altáq; nabat
Per loca, cum virgo celſis in nubibus illum
Alternantē humeros videt atq; immenſa ſecātē
Ventorum ſpatia, & iam verſicolore per auras
Fulgentem pluma, ac cœli conuexa petentem.
Quem demum tali adſpectans ſermone ſecuta eſt.
Magne ales, celſi decus ætheris, inuia rerum
Qui penetras, longéq; & nubila linquis, et Euros
Anteuolans, læto ſeu te felicia tractu
Sidera, queq; ſuos voluuntur ſigna per orbeis
Expectant redeuntem: alti ſeu certa repoſcit
Cryſtalli domus, & vitrei plaga lucida regni:
Seu propiora vocant ſupremo tecta Tonanti,
Qua patet in ſummum regio flammantis olympi,
Teq; amor, & liquidis flagrans alit ignibus aura:
I precor, i noſtrum teſtis defende pudorem.
Nec plura his: tum verò aciē deflectit, & omneis,

Haud mora sollicito percurrit lumine monteis:
Agnatamq; animo conceptaq; pignora versat,
Multa putans: serumq; vteri miratur honorem.
Intereà maneis descendit fama sub imos,
Pallenteisq; domos veris rumoribus implet:
Optatum aduentare diem, quo tristia linquant
Tartara, & euictis fugiant Acheronta tenebris,
Immanemq; vlulatum, & non lætabile murmur
Tergemini canis: aduerso qui carceris antro
Excubat insomnis semper, rituq; trifauci
Horrendùm, stimulante fame, sub nocte profunda
Personat, & morsu venienteis adpetit vmbras.
Tum verò heroës lætati, animæq; piorum,
Ad cælum erectas cœperunt tendere palmas,
Atq; hic insignis funda, citharaq; decorus,
Insignis sceptro senior, per opaca locorum
Dum graditur, nectitq; sacros diademate crineis:
Dum legit effœtos Lethæo in gramine flores,
Quà tacitè labuntur aquæ, mutæq; volucres
Ducunt per sterileis æterna silentia ramos:
Adtonita subitos concepit mente furores,
Diuinamq; animam & consueto numine plenus,
Intorquens oculos, ventientia fata recenset.
Nascere magne puer: nostros quem soluere nexus,
Et tantos genitor voluit perferre labores.
Magne puer, cui se hæc tandē spolianda reseruāt
Regna, tot heu miseris hominum ditata ruinis,
Nascere, venturum si te mortalibus olim
Pectore veridico promisimus: igneus vt nos

Virib

Viribus adflatos cælestibus ardor agebat
Insinuans: si sacra peregimus, & tua latè
Iussa per immensum fama vulgauimus orbem.
En ridet pax alma tibi: simul ecce potentes
Impulsi cælo, diuisq; autoribus acti
Orbe alio properant Reges. Saluete beati
Aethiopes, hominum sanctū genus, astra secuti:
Scilicet huc vestris adfertis munera regnis.
Accipe dona puer: tuq; ô sanctissima mater
Sume animos: iā te populiq;, ducésque frequētant
Littore ab extremo, & odoriferis Nabathæis.
Ille autem aurata fulgens in veste sacerdos
Iam canus, iam maturo venerabilis æuo
Quid sibi vult? sacras puerum qui sistit ad aras,
Sic venerans? lætoq; inspectans æthera vultu?
Seq; dehinc facili clausurum lumina fato,
Exclamat: quod speratum per secula munus,
Promissamq; diu pacem, certamq; salutem
Terrarum exorta liceat sibi luce tueri
Optanti seniumq; ideo, parcasq; trahenti.
Sed quid ego (heu) dira conspersos cæde penateis
Infantum, & subito currenteis sanguine riuos
Adspicio? tristisq; meas vagitus ad aureis
Fertur? iò scelus est partus iugulare recenteis.
Crudelis, quid agis? nihil hi meruere: neq; illum,
Quem petis, insano dabitur tibi perdere ferro.
Nunc nunc ô matres scelerata abscedite terra,
Dum licet, inq; sinu pueros abscondite vestros:
Nam ferus hostis adest. propera iam regia virgo,
Inq;

Inq; Parethonias transfert tua pignora terras:
Admonet hoc magnũ genitor qui tẽperat orbem.
Tuta domus, tutiq; illic tibi Dia recessus.
Verum vbi bis senas hyemes, bis senaq; nati
Solstitia, & tantos superaueris anxia casus:
Ingenteis imo duces de pectore questus,
Aureaq; aßiduis pulsabis sidera votis.
Nam puerum, quamuis per compita sæpe vocatũ,
Sæpe expectatum consuetæ ad gaudia mensæ,
Perquires nequicquam amens: nec chara petentẽ
Oscula, nec sera redeuntem nocte videbis.
Treisq; illum totos mærenti pectore soles,
Et totidem trepidas somni sine munere nocteis
Omnia lustrantes, quæstu omnia confundentes
Flebitis, indigno perculsi corda dolore
Tuq;, senexq; tuus. Quarto sed Lucifer ortu
Purpureos tremulo cum tollet ab æquore vultus
Inuentum dabit, & quærentibus offeret vltro.
O quas tunc lachrymas, ô quæ tunc oscula mater,
Quos dabit amplexus, misto inter gaudia fletu:
Cum natũ ante aras Patris, & delubra sedẽtem,
Mulcentemq; senes dictis, animosq; trahentem,
Adspicies gauisa! ipso admirante senatu
Primitias pueri ingenteis, nec inane sagacis
Pectoris indicium, nataq; ad grandia mentis.
Tu verò quid in arma ruis scelerata iuuentus,
Quid galeas, enseisq; virûm, & fulgentia cerno
Agmina? scutasq; procul sub nocte coborteis
Obscura, & crebris radianteis ignibus hastas?

Tótne

Tótne vnũ telis petitur caput? heu furor, heu mẽs
Cæca hominum, semperq́; odijs adcincta nefandis.
Iamq́; oleas, montemq́; sacrum circumq́; supraq́;
Cinxere, & longa lucum obsedere corona.
Quò feror? ecce trahũt manib⁹ post terga reuinctis
Insontem: modò quem lætas mira illa per vrbeis
Edentem, patrisq́; palàm præcepta docentem
Adtoniti stupuere illum regemq́; Deumq́;,
Humanæq́; ducem vitæ, fontemq́; salutis
Haud veriti populo circum plaudente fateri.
Heu facinus: mortémne etiã, & crudele minãtur
Supplicium? sæuos stringunt in vulnera fasceis
Horrenteisq́; parant paliuro intexere dumos,
Tormenti genus: & capiti premere inde coronam
Vulnificam. Viden' alternos vt arundinis ictus
Incutiunt? geminantq́; truci conuitia lingua?
Parte alia ingenteis video de stirpibus imis
Euerti palmas, altas ad sidera palmas,
Infelix opus, vnde hominum lux illa, decorq́;
Pendeat. ah trepidis dirum, & miserabile terris:
Cum patri æthereo moriens liuentia pandet
Brachia, turpatosq́; atra de morte capillos,
Oraq́;, demissosq́; oculos, frontemq́; cruore
Iam madidam, & lato patefactum pectus hiatu.
At mater, non iam mater, sed flentis, & orba
Infelix simulacrum ægra ac sine viribus vmbra,
Ante crucem demissa genas effusa capillum
Stat lachrymans, tristiq́; irrorat pectora fletu.
Ac si iam comperta mihi licet ore profari

Omnia: defeßi ſpectans morientia nati
Lumina, crudelis terras, crudelia dicit
Sidera: crudelem ſeſe, quòd talia cernat
Vulnera ſæpe vocat: tum luctiſono vlulatu
Cuncta replens, ſingultanti ſic incipit ore:
Incipit, & duro figit ſimul oſcula ligno
Exclamans: quis me miſeram, quis culmine tanto
Deiectam ſubitis inuoluit, gnate, procellis?
Nate patris vires, ſanguis meus, vnde repentè
Hæc fera tempeſtas? quis te mihi fluctus ademit?
Quæ manus indignos fœdauit ſanguine vultus?
Cui tantum in ſuperos licuit: bella impia cælo
Quis parat? hunc ego te, poſt tot malè tuta labores
Poſtq; tot infelix elapſæ incommoda vitæ
Adſpicio? túne illa tuæ lux vnica matris?
Túne animæ pax, & requies ſpesq; vltima noſtra
Sic raperis? ſi me ſolam, exanimemq; relinquis
O dolor. extincto iam te pro fratre ſorores,
Pro natis toties exorauere parentes:
Aſt ego pro nato, pro te dominoq;, deoq;
Quem miſera exorem? quo triſtia pectora vertam?
Cui querar? ô tandem diræ me perdite dextræ:
Me potius (ſi qua eſt pietas) immanibus armis
Obruite: in me omneis effundite pectoris iras:
Vel tu (ſi tanti eſt hominum genus) eripe matrem
Quæ rogat, & Stygias tecũ duc nate, ſub vmbras:
Ipſa ego te per dura locorum inamœnaq; viuis
Regna ſequar, liceat rumpentem cernere portas
Aeratas: liceat pulchro ſudore madentem
Euerſa

*Euersorem Erebi materna abstergere dextra.
Hos illa plureis fundet de pectore quastus.
Quod scelus Eois vt primum cernet ab vndis
Sol: indignanteis retro conuertere currus
Optabit, frustraq́; suis luctatus habenis,
Quod poterit tandem, auratos ferrugine crineis
Inficiet, mæstamq́; diu sine lumine frontem
Ostendet terris: vt qui iam ploret ademptum
Autorem, regemq́; suum. quin ipsa nigranti
Fratris ab ore timens, & tanto concita casu
Cynthia, cæruleo vultus obnubet amictu,
Auertetq́; oculos, lacrymasq́; effundet inaneis.
At contrà horrisono tellus concussa tremore,
Cum gemitu fremet: & ruptis excita sepulcris
Emittet simulacra. Quid ô, quid abire paratis
Illustres animæ? non omnibus hæc data rerum
Conditio, paucis remeare ad lumina vitæ
Concessum. Sed tempus erit, cùm Martia rauco
Mugitu cælum quatiet tuba: cumq́; repente
Corpora per terras omneis latè omnia surgent.
Nunc autem sat Tartarei si claustra tyranni
Effringat Rex ille: & caligantia pandat
Atria: diffugiant immisso lumine diræ
Eumenidum facies iactis in terga colubris.
Quas atro vix in limo Phlegethontis adustum
Accipiat nemus, & fumanti condat in vlua.
Tum variæ pestes: & monstra horrentia Ditis
Ima petant: trepident Briareia turba, Cerastæ,
Semiferumq́; genus Centauri, & Gorgones atræ.*

Scylla

Scyllæq́;, Sphingesq́;, ardentisq́; ora Chimeræ,
Atq; Hidræ, atq; Canes, & terribiles Harpyiæ.
Ipse catenato fessus per tartara collo
Ducetur Pluton: tristi quem murmure circum
Inferni fractis mœrebunt cornibus amnes:
At nos virginea præcincti tempora lauru,
Signa per extentos cœli victricia campos
Tollemus, lætóq; ducem clamore sequemur:
Victor iò, bellator iò, tu regna profunda,
Tu maneis, Erebúmq;, potestatésq; coërces
Aërias, lethúmq; tuo sub numine torques.
Ille alto temone sedens, leuibúsq; quadrigis
Lora dabit volucrésq; reget placido ore iugaleis,
Non iam cornipedum ductos de semine equorũ,
Nec qui consuetas carpant præsepibus herbas.
Primus enim valido subnixus eburnea collo
Fert iuga formosi pecoris custodia Taurus,
Stellatus minio Taurus: cui cornua fronti
Aurea, & auratis horrent palearia setis:
Pérq; pedes bifidæ radiant noua sidera gemmæ.
Torua boui facies: sed qua non altera cœlo
Dignior, imbriferum quæ cornibus inchoët annũ,
Nec quæ tam claris mugitibus astra lacessat.
Et iuxtà nemorum terror, réxq; ipse ferarum
Magnanim⁹ nitet ore Leo: quem fusa per armos
Conuestit iuba: pectoribus generosa superbit
Maiestas non iam vt cædeis, aut prælia sæuus
Adpetat (innocuis armantur dentibus ora:
Gratáq; tranquillo ridet clementia vultu)

Sed cælo vt spatietur, & alta ad sidera tendat.
Hos post insequitur pulchros pēnata per artus
Alituum regina: sacræ cui vertice plumæ
Adsurgunt: flauóq; caput diademate fulget.
Ipsa ingens alis, ingentis fulminis instar
Supra hominū tecta, ac monteis, supraq; volucres
Fertur, & obstanteis cursu petit obuia nubeis.
Vltimus humana sociat ceruice laborem
Alatus tergo iuuenis: cui luthea læuo
Ex humero chlamys Eois inspersa lapillis
Pendet: eam variant centum longo ordine Reges,
Antiquum genus, & Solymæ primordia gentis,
Ostro intertexti. veros cognoscere vultus
Est illic: veros monteis, & flumina credas:
Et vera extremo Babylon nitet aurea limbo.
Tali sidereas curru subuectus in auras,
Indutos referens spoliis pallentibus axeis,
Peruenisset, recto qua panditur orbita tractu
Lactea, & ad sedeis ducit cādentis olympi.
Illic auratæ muros mirabimur vrbis,
Auratásq; domos & gemmea tecta, viásq;
Stelliferas: vitreósq; altis cum montibus amneis.
Atq; ibi seu magni celsum penetrale Tonantis,
Siue alios habitare lareis: at tecta minorum
Cælicolûm dabitur, stellas numerare licebit,
Surgentemq; diem pariter, pariterq; cadentem
Sub pedibus spectare, & longos ducere soleis,
Longáq; venturis protendere nomina seclis.
Hæc vbi dicta: patres plausu excepere frequētes

Fati

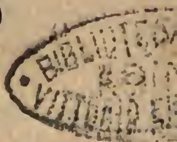
Fatidicum vatem, sublatúmq; aggere ripæ
Adtollunt humeris, lætúmq; per auia ducunt.
Intremuere Erebi sedes, obscuráq; Ditis
Limina. suspirans imo de corde Megæra
Dat gemitū, & toruas spectat sine mente sorores.
Tum caudā exululās sub ventre recondidit atrā
Cerberus, & sonteis latratu terruit vmbras:
Commotísq; niger Cocitus inhorruit antris:
Et vaga Sisyphijs hæserunt saxa lacertis.

LIBER SECVNDVS.

EGINA *vt subites imo sub pectore motus*
Sensit, & adflatu diuini numinis aucta est:
Haud mora, digressu volucris suspensæ ministri,
Exurgit: montésq; procul contendit in altos
Festinans. ea cura animo vel prima recursat,
Matronam defessam æuo, cui nulla fuissent
Dona vteri (mirum dictu) iam segnibus annis
Fœcundam, sextíq; grauem sub pondere mensis
Protinus adfari, vocémq; audire loquentis,
Et spectare oculis sterili data pignora matri.
Ergo ad incta viæ nullos studiosa paratus
Induitur, nullo disponit pectora cultu:
Tantum albo crineis iniectu vestis inumbrans:
Qualis stella nitet, tardam quæ circuit Arcton
Hyberna sub nocte: aut matutina resurgens

Aurora: aut vbi iam Oceano Sol aureus exit.
Quáq; pedes mouet, hàc casiã terra alma ministra
Pubenteisq; rosas, nec iam mæstos hyacinthos,
Narcißúmq;, crocúmq;, et quicquid purpureũ ver
Spirat hians, quicquid florũ per gramina paßim
Subgerit immiscens varios natura colores.
Parte alia celeres sistunt vaga flumina cursus:
Exultant vallésq; cauæ collésq; supini:
Et circunstantes submittunt culmina pinus:
Crebráq; palmiferis erumpunt germina syluis.
Omnia lætantur. cessant Euríq;, Notíq;:
Cessat atrox Boreas. tantum per florea rura
Regna tenent Zephyri, cælúmq; tepentibus auris
Mulcent, quáq; datur, gradientem voce salutant.
Vt ventum ad sedeis: vultu longæua verendo
Obcurrit coniux iusti senis: atq; repentè
Plena Deo, subitóq; vteri concussa tumultu,
Excipit amplexu venientem, ac talibus infit:
O decus, ô laudis mulier dux præuia nostra,
Cælitibus sola humanum quæ digna reperta es
Conciliare genus, cœtúsq; adtollere ad astra
Fœmineos: gremium cuius diuinus obumbrat
Palmes, inexhaustis terras qui compleat vuis:
Quis me, quis tanto superûm dignatur honore?
Túne procul visura humileis Regina penateis
Venisti? túne illa mei pulcherrima regis
Mater ades? viden' vt nostra puer excitus aluo,
Cum mihi vix primas vocis sonus ambiat aureis,
Iam salit, & dominum ceu præcursurus adorat.
Felix

Felix Virgo animi, felix, cui tanta mereri
Credulitas dedit vna: in te nam plena videbis
Omnia, quæ magni verax tibi dixit Olympi
Aliger, arcano delapsus ab æthere cursu.
Illa sub hæc: Miranda alti quis facta Tonantis,
O mater, meritas cœlo qua tollere laudes
Vox queat? exultant dulci mea pectora motu
Authori tantorum operum: qui me ima tenentē,
Indignámq; humilémq; suis respexit ab astris.
Munere quo genteis felix ecce vna per omneis
Iam dicar: nec vana fides: ingentia quando
Ipse mihi ingenti cumulauit munera dextra
Omnipotens, sanctúmq; eius per secula nomen,
Et quæ per magnas clementia didita terras
Exundat, qua passim omneis sua iussa verenteis
Vsq; fouens, nullo neglectos deserit æuo.
Tum fortē exertans humerū, dextrámq; coruscā,
Insanos longe fastus, menteísq; superbas
Dispulit afflixítq; super: solióq; potenteis
Deturbans dedit in præceps, & ad ima repressit:
Extolléńsq; humileis aliena in sede locauit:
Pauperiémq; famémq; fugans impleuit egenos
Diuitijs: vacuos contrà nudósq; reliquit,
Qui nullas opibus metas posuere parandis.
Postremo sobolē (neq; enim dare maius habebat)
Aeternam genitor sobolem, seclisq; priorem
Omnibus, æqualémq; sibi de sanguine fidi
Suscepit pueri (tantis quo honoribus vnum
Deerat adhuc) non ille animi, morúmq; suorum

Oblitus. quippe id meditans promiserat olim
Sacrificis proauorum atauis, stirpíq; nepotum.
Hæc virgo. At senior, nullus cui vocis adẽptæ
Vsus erat, supplex nunc gressum obseruat euntis,
Virgineósq; pedes, tactæq; dat oscula terræ:
Nunc lætus tollit duplices ad sidera palmas:
Quóq; potest solo testatur gaudia nutu:
Ostenditq; manu vatum tot scripta priorum:
Quæ quis agẽte Deo, quõdam, dũ vita manebat,
Edidit, & populis liquit celebranda futuris:
Scilicet effusum tacitis de nubibus imbrem
Lanigerum in tergus: germénq; è stirpe vetustæ
Arboris exurgens: incombustúmq; sonoro
Igne rubum: & priscis stellã de patribus ortam.
Quæ dum cuncta graui, venturi haud inscia, visu
Percurrit relegens, alto cum corde volutat
Conceptus Virgo insolitos, & ab æthere lapsam
Progeniem, pluuiæ in morem, quæ vellere molli
Excepta haud vllos sonitus, nec murmura reddit.
Séq; rubum, virgámq;, alto sed deniq; missam
Sidus grande mari prorsum agnoscítq;, vidétq;.
Non tamen ausa loqui, tanto aut se dicere dignã
Munere: sed tacito affectu tibi maxime diuûm
Grateis rector agit, mentémq; ad sidera tollit.
Et iam Luna cauum ter luce repleuerat orbẽ,
Ter solitas de more intrarat cæca latebras:
Cũ Virgo in patriam reditũ parat, omnia quãdo
Certa videt. subeunt dilectæ grata parentis
Adloquia, adsuetæq; pijs sermonibus ædes:
Quæq;

Quæq; salutantis voces, ac verba ministri
Audijt, & primos excepit cella volatus:
Cella choris superûm lustrata, & cognita cælo.
Ergo iter incœptum charis digressa propinquis
Adcelerat, relegítq; viam per nota locorum:
Nec mora, nec requies vsquã: nec lumina flectit,
Cælicolûm quamuis sacro circundata cœtu,
Donec ad optatum peruenit sedula limen.
Atque ibi dum consueta suo cum pectore versat
Gaudia paulatim maturi tempora ventris
Aduentare videt, scires iam numen in illa
Grande tegi, nullos adeò sentire dolores
Dat superûm genitor, nulláq; ex parte grauari.
Intereà terra parta iam pace, maríq;
Augustus pater æratis bella impia portis
Clauserat, & validis arctarat vincta catenis:
Dumq; suas regnator opes, vireísq; potentis
Imperij, exhaustásq; armis ciuilibus vrbeis
Nosse cupit, magnum censeri iusserat orbem,
Describi populos latè numerúmq; referri
Cunctorum ad sese capitum, quæ maxima tellus
Sustinet, & rapido complectitur æquore Nereus.
Ergo omneis lex vna mouet, sua nomina mittũt,
Qui monteis Aurora tuos, regna illa feracis
Armeniæ, qui conualleis, atque alta Niphatæ
Saxa tenent, longè pictis gens nota pharetris,
Gens fineis lustrare suos non segnis, & arcu,
Quà vagus Euphrates, quà deuius exit Araxes,
Felices tractus, & latè munere diuûm

Concessos defendere agros bene olentis amomi:
Censetur Tauri passim, censetur Amani
Incola: prædatérq; Cilix: & Isaurica quisquis
Rura domat: quicunque tuas Pamphylia syluas:
Quíq; Lycaoniam felicia iugera: quíq;
Flauentem curuis Lyciam perrumpit aratris
Iam clari bello Leleges, populísq; propinqui
Iussa obeunt: gens quæque suo dat nomina ritu.
Qui ceramō, bimarēque Gnidō, quíq; alta tuētur
Mœnia, dispositis vbi circumsepta columnis
Tollit se niuei moles operosa sepulcri,
Barbara quam rapto posuit regina marito:
Et quos Mæandri, toties ludente recursu,
Vnda rigat, rigat ipso suo mox amne Cayster.
Herboso niueos dum margine pascit olores.
Quósq; metalliferis veniens Pactolus ab antris
Circuit, & rutila non parcior Hermus arena.
Mysorum manus omnis: Apollineaq; Celenæ:
Idaq; Rhœtæaq; arces, celebratáq; Musis
Pergama, Sigæúmq; iugū, Priameïa quondam
Regna armis, ducibusq;, ducū nūc nota sepulcris:
Qua nauta, augustum dum præterit Hellespōtum,
Ostendens socijs, hoc, inquit, littore flentes
Nereïdes steterant, passis cum mœsta capillis
Ipsa suum de more Thetis clamaret Achillem.
His & Bithynæ classes, & pontica latè
Adcedit regio. paret scopulosa Carambis:
Parendi studio feruet simul alta Sinope:
Feruet Halys: quíq; immēsis procul ānibus auct⁹
Cappad

Cappadocum medios populos discriminat Iris:
Thermodoónq; Halybésq;, adtritáq; saxa Prome
Prætereà qua se Thracũ Mauortia tellus (theo.
Pãdit, & algentẽ Rhodope procurrit in Aemũ:
Quà Macedum per saxa ruit torrentibus vndis
Axius, vmbrosæq; tegunt Haliacmona ripæ:
Quáq; iacet diris omen Pharsalia bellis,
Et bis Romana ferales clade Philippi,
Conueniunt populi certatim, & iussa facessunt.
Vos etiam vestros his adiunxistis alumnos
Vicinæ paßim vacuis iam mœnibus vrbes,
Antiquæ Graiorum vrbes, gens optima morum
Formatrix, clara ingenijs, & fortibus ausis:
Seu quæ littoreos tractus, monteisq; tenetis:
Seu quæ per medias dispersæ exurgitis vndas.
Tum latus Epiri quà formidabile nautis
Adtollunt summo caput Acroceraunia cælo.
Vrget opus, iámq; Alcinoi dat regia censum,
Illyricaq; manus, impacatiq; Liburni,
Littoráq; Ionio paßim pulsata profundo.
Nec tu cui latè imperium terræq;, marisq;
Bellatrix peperit virtus, & Martius ardor,
Non populos, non ipsa tuas terra inclyta genteis
Describis, terra vna armis, & fœta triumphis,
Vna viru longe pollens, atq; æmula cælo:
Nubiferæ quam præruptis anfractibus Alpes
Præcingunt, mediámq; pater secat Apenninus,
Et geminum rapido fluctu circumsonat æquor.
Descripsere suos (quamuis non axe sub vno)

Hinc Rhenus pater indigenas, hinc latior vndis
Danubius, qui sylvarum per vasta volutus,
Pascere non populos, non lambere desinit vrbeis,
Donec ad optatam rapido venit agmine Peucem.
Quin & proceras scrutatur Gallia syluas,
Gallia Cæsareis Latio dignata triumphis:
Quã Rhodanⁿ, quã findit Arar, quã pmeat ingẽs
Sequana, piscosoq; interluit amne Garumna.
Tum quas piniferis genteis prærupta Pyrene
Rupibus, Herculeas prospectat ad vsq; colũnas,
Cogit Anas: cogit ripa formosus vtraque
Duria, & albenti Bætis præcinctus oliua,
Auratámq; Tagus voluens sub gurgite arenam,
Quíq; suo terras insignit nomine Iberus.
Parte alia vastas circumuocat Africa vireis:
Getuli, Mauriq; duces rimantur opaci
Atlantis nemora, & dispersa mapalia syluis.
Scribitur & vacuis vt quisq; inuentus arenis
Seu pastor, seu subcinctis venator in armis
Obseruans sæuos latebrosa ad tesqua leones.
Massylûm quicunque domos, quicunque repostos
Hesperidum lucos, munitáq; montibus arua
Incolit, & ramis natiuum decutit aurum:
Et qui vertenteis immania saxa iuuencos
Flectit arans: quà deuictæ Carthaginis arces
Procubuere, iacéntq; infausto in littore turres
Euersæ. Quãtũ illa metus, quantum illa laborum
Vrbs dedit insultans Latio, & Laurẽtibus aruis!
Nunc paßim vix reliquias, vix nomina seruans
Obruit

Obruitur proprijs non agnoscenda ruinis,
Et querimur genus infelix humana labare
Mēbra aui:cū regna palàm moriantur, & vrbes.
Iámq; Macasidem ardor habet: venere volentes
Barcæi: venere suis Nasamones ab aruis:
Nauifragas qui per Syrteis, infidáq; circum
Littora, mœrentum spolijs onerantur, & altos
Insiliunt nudi cumulos extantis arenæ,
Inq; suas vertunt aliena pericula prædas.
Postremo Psylli, Garamanticáq; arua tenentes:
Quíq; Cyrenæas suspendunt vomere glebas,
Laudatásq; legunt succis præstantibus herbas:
Quíq; Iouis palmeta, Hasbytarúmq; recessus:
Marmaricas qui latè oras: qui pascua seruant
Aegypti, Meroésq;, sacer quos Nilus inundat,
Nilus ab æthereo ducens cunabula cælo.
Nec minus & casta senior cùm Virgine custos
Ibat, vt in patria nomen de more, genúsq;
Ederet, & iussum non segnis penderet aurum.
Ille domū antiquam, & regnata parentibus arua
Inuisens, secum proauos ex ordine reges,
Claráq; facta ducū, pulchrámq; ab origine gentē
Mente recensebat tacita: numerúmq; suorum,
Quamuis tunc pauper, quamuis incognitus ipsis
Agnatis, longè adueniens explere parabat.
Iam fineis Galilæa tuos emensus, & imas
Carmeli valleis, quæq; altus vertice opacat
Rura Thabor, sparsámq; iugis Samaritida terrā
Palmiferis, Solymas à læua liquerat arceis.

Cum

Cum simul è tumulo muros,ac tecta domorum
Prospexit,patriaéq; agnouit mœnia terræ:
Continuò lacrymis vrbem veneratur obortis:
Intenditq; manus,& ab imo pectore fatur:
Bethlemiæ turres.& non obscura meorum
Regna patrum,magníq; olim saluete penates,
Túq; ô terra parens regnum,visuráq; regem,
Cui sol & gemini famulantur cardinis axes,
Salue iterum.te vana Iouis cunabula Crete
Horrescet,ponetq; suos temeraria fastus:
Mœnia te Dircæa trement,ipsámq; pudebit
Ortygiam geminos Latonæ extollere partus.
Parua loquor:prono veniet diademate supplex
Illa potens rerum,terrarúmq; inclyta Roma:
Et septemgeminos submittet ad oscuia monteis.
Dixit,& extrema mouit vestigia voce:
Maturátq; viam senior:tardúmq; fatigat
Vectorem:& visas gressum molitur ad oras.
Et iam prona dies fluctus vrgebat Iberos,
Purpureas pelago nubeis,aurúmq; relinquens.
Ecce autem magnis plenam conuentibus vrbem
Protinus,vt venêre,extremo è limine portæ
Adspiciūt. Mistum confluxerat vndiq; vulgus
Turba ingens.credas longinquo ex æquore vectas
Ad merceis properasse,aut deuastantibus arua
Hostibus,in tutum trepidos fugisse colonos.
Cernere erat perq; anfractus,perq; arcta viarum
Cuncta replesse viros,confusóq; ordine matres:
Permistos pecori agricolas,bos iungere plaustra:
Hos

Hos intendere vela, alios discumbere apertis
Porticibus, resono compleri cuncta tumultu:
Accensos varijs lucere in partibus igneis.
Quæ pater admirans, tacito dum singula visu
Percurrit, circúmq; domos, & limina lustrat,
Nec superesse locum tecto videt: ibimus, inquit,
Quò Deus, & quò sancta vocăt oracula patrum.
Est spec⁹ haud ingẽs paruis sub mœnibus vrbis,
Incertum, manibúsne hominum geniōne potentis
Naturæ formatus, vt hæc spectacula terris
Præberet, tantósq; diu seruatus in vsus,
Hospitio cælum acciperet, cui plurima dorso
Incumbit rupes, pendentibus vndique saxis
Aspera: & exesæ cingunt latera ardua cautes:
Defunctis operum domus haud ingrata colonis.
Huc heros tandem superata ambage viarum
Sic monitus ducente Deo, cum coniuge sancta
Deuenit, multáq; senex se nocte recepit.
Ac primum siccis ramalibus excitat ignem:
Stramineóq; toro comitem locat, ægra cubantis
Mẽbra super vestem inuoluens: mox adligat ipsos
Permulcens, iam non duros, iam sponte sequenteis
Quadrupedes, vt fortè aderat fœnile saligna
Subfultum crate, & palmarum vimine textum.
Nũc age, Castalijs quæ nunq̃ audita sub antris,
Musarúmue choris celebrata, aut cognita Phœbo,
Expediam: vos secretos per deuia calleis
Cœlicolæ, vos (si meruit) monstrate recessus
Intactos: ventum ad cunas, & gaudia cæli,

Mirand

Mirandósq; ortus, & tecta ſonantia ſacro
Vagitu, ſtat ferre pedem, qua nulla priorum
Obuia ſint oculis vatum veſtigia noſtris.
Tempus erat, quo nox tardis inuecta quadrigis
Nondum ſtelliferi mediam peruenit olympi
Ad metam, & tacito ſcintillant ſidera motu:
Cùm ſyluæq;, vrbésq; ſilent: cum feſſa labore
Accipiunt placidos mortalia pectora ſomnos:
Non fera, non volucris, non picto corpore ſerpens
Dat ſonitum. iámq; in cineres conſederat ignis
Vltimus: & ſera perfuſus membra quiete
Scruposo ſenior caput adclinauerat antro.
Ecce autem nitor ex alto nouus emicat, omnémq;
Exuperat veniens atræ caliginis vmbram:
Auditiq; choris superûm, & cœleſtia curuas
Agmina pulſantum citharas, ac voce canentum:
Agnouit ſonitum. partúsq; inſtare propinquos
Haud dubijs Virgo ſenſit lætiſsima ſignis.
Protinus erigitur ſtratis, cœlóq; nitenteis
Adtollit venerans oculos, ac talia fatur:
Omnipotens genitor, magno qui ſidera nutu
Aëriósq; regis tractus, terrásq;, fretúmq;,
Ecquid adeſt tempus, quo ſe ſine labe ſerenam
Efferat in lucem ſoboles tua? quo mihi tellus
Rideat, & teneris depingat floribus arua?
En tibi maturos fructus, en reddimus ingens
Depoſitum: tu ne qua pio iactura pudori
Obrepat, ſummo defende, & conſule cœlo.
Ergo ego te gremio reptantem, & nota petentem
Vbera

Vbera chare puer, molli studiosa fauebo
Amplexu: tu blanda tuæ dabis oscula matri
Adridens: collóq; manum & puerilia nectes
Brachia: & optatam capies per membra quietem.
Sic memorat, fruitúrq; Deo, comitumq; micāti
Agmine, diuinísq; animum concentibus explet.
Atque olli interea reuoluto sidere felix
Hora propinquabat. Quis me rapit? accipe vatem
Diua tuum, rege diua tuum, feror arduus altas
In nubeis: video totum descendere cælum
Spectandi excitum studio. Da pandere factum
Mirum, indictum, insuetum, ingens: absistite curæ
Degeneres, dum sacra cano. Iam læta laborum
Iam non tacta metu, secli regina futuri
Stabat adhuc, nihil ipsa suo cum corde caducum,
Nil mortale putans, illam natúsq;, patérq;,
Quiq; prius, quàm Sol cælo, quàm Luna niteret,
Spiritus obscuras ibat super igneus vndas,
Stant circùm, & magnis permulcēt pectora curis
Præterea redeunt animo quæcunque verendus
Dixerat interpres: acti sine pondere menses,
Seruatúsq; pudor: clausa cum protinus aluo
(O noctem superis lætam, & mortalibus ægris)
Sicut erat folijs, stipulaq; innixa rigenti,
Diuinum spectante polo, spectantibus astris
Edit onus. Qualis rorem cum vere tepenti
Per tacitum matutinus desudat Eous:
Et paßim teretes lucent per gramina guttæ:
Terra madet: madet aspersa sub veste viator

Horrid

Horridus, & pluuia vim non sensisse cadentis
Admirans, gelidas vdo pede proterit herbas.
Mira fides. puer æthereas iam lucis in auras
Prodierat, fœnóq; latus male fultus agresti,
Impulerat primis resonum vagitibus antrum.
Alma parens nullos intra præcordia motus,
Aut incursanteis deuexi ponderis ictus
Senserat: hærebant immotis viscera claustris.
Haud aliter, quàm cùm purum specularia Solem
Admittũt: lux ipsa quidem pertransit, & omneis
Irrumpens laxat tenebras, & discutit vmbras:
Illa manet illæsa: haud vlli peruia vento,
Non hyemi, radijs sed tantum obnoxia Phœbi.
Tunc puerum tepido genitrix inuoluit amictu,
Exceptúmq; sinu blandéq; ad pectora pressum
Detulit in præsepe. Hic illum mitia anhelo
Ore fouent iumenta. O rerum occulta potestas!
Protinus agnoscens dominum procũbit humi bos
Cernuus: & mora nulla, simul procumbit asellus
Submittens caput, & trepidanti poplite adorat.
Fortunati ambo: non vos aut fabula Cretæ
Polluet, antiqui referens mendacia furti,
Sidoniam mare per medium vexisse puellam.
Aut sua dũ madidus celebrat portenta Cytharõ,
Infameis inter thyrsos, vinosáq; sacra
Arguet obsequio senis insudasse profani.
Solis quippe Deum vobis, & pignora cœli
Nosse datum, solis cunabula tanta tueri.
Ergo dum refluo stabit circundata fluctu

Terra parens, dum præcipiti vertigine cælum
Voluetur, Romana pius dum templa Sacerdos
Rite colet: vestri semper referentur honores,
Semper vestra fides nostris celebrabitur aris.
Quis tibi tũc anim⁹, quæ sancto in corde voluptas,
O genitrix, cùm muta tuis famulantia cunis,
Ac circum de more sacros referentia ritus
Adspiceres dominos genua inclinare potenti,
Et sua commotum trahere ad spectacula cælum?
Magne pater, quæ tanta rudeis prudentia sensus
Leniit? informi tantos quis pectore motus
Exciuit calor, & pecudum in præcordia venit?
Vt quem non reges, non accepere tot vrbes,
Non populi, quibus vna aras, & sacra tueri
Cura fuit: iam bos torpens, iam segnis asellus
Autorem late possessoremq; salutent?
Vocibus interea sensim puerilibus heros
Excitus, somnum expulerat, noctemq; fugarat
Ex oculis, iamq; infantem videt, & videt ipsam
Maiorem adspectu, maiori & lumine matrem
Fulgentem, nec quoquam oculos, aut ora mouentẽ,
Sublimemq; solo, superûm cingente caterua
Aligera. Qualis nostrum cum tendit in orbem,
Purpureis rutilat pennis nitidissima Phœnix:
Quam variè circùm volucres comitantur euntem.
Illa volans, Solem natiuo prouocat auro
Fulua caput, caudam & roseis interlita punctis
Cæruleam. stupet ipsa cohors: plausuq; sonoro
Per sudum strepit innumeris exercitus alis.

Miratur lucem insolitam: miratur ouanteis
Cælicolûm cantus senior. tum victus, & amens,
Adtonitusq; animi, tantisq; ardoribus impar
Corruit, & geminas vultum demisit in vlnas:
Adfususq; diu telluri, immobilis hæsit.
Hic illum superi iuxta videre iacentem:
Vidit Dia parens, nec longum passa senileis
Obduci tenebris oculos dat surgere, & ægrum
Sustentare genu, tremulisq; insistere plantis,
Diuinosq; pati vultus, superiq; nitorem
Ignis, & æthereas vibrantia lumina flammas.
Ille vbi paulatim vireis, animumq; resumpsit,
Nodoso incumbens baculo, modulantia primum
Agmina, reginamq; Deûm de more salutat.
Mox ipsum adcedens præsepe, vlnaq; palustri
Impositum spectans dominum terræq;, marisq;
(O timor, ô mentis pietas) puerilia membra
Non ausus tractare manu, cunctatur. ibi auram,
Insperatam auram diuino efflantis abore
Ore trahens, subito correptus numinis haustu,
Adflatusq; Deo, sic tandem voce quieta
Incipit, & lacrymis oculos subfundit obortis:
Sancte puer, non te Phariis operosa columnis
Atria, non variata Phrygum velamina textu
Excepere (iaces nullo spectabilis auro)
Angustum sed vix stabulum, male cômoda sedes,
Et fragiles calami, lectæq; paludibus herbæ
Fortuitum dant ecce torum. laqueata tyrannos
Tecta, & regifico capiant aulæa paratu.

Te

Te pater aeterno superûm ditauit honore
Illustrans: tibi siderei domus aurea cœli
Plaudit, inextinctosq; parat natura triumphos.
Et tamen hanc sedem reges, hæc vndiq; magni
Antra petent populi: longe quos cærula Calpe
Littore ab occiduo, nigrisq; impellet ab Indis
Sol oriens, quos & Boreas, & feruidus Auster
Diuerso inter se certantes cardine mittent.
Tu pastor, tu dispersas reuocare per agros
Missus oueis latè, pectusq; obferre periclis,
Prodigus ah nimium vitæ, per tela, per hosteis
Obscurum nemus irrūpens, rabida ora luporum
Compesces, saturumq; gregem sub tecta reduces.
O mihi certa fides superûm, decus addite terris,
Nate Deo, Deus ipse aeterno è lumine lumen:
Te te ego, te circum genitrix, lætiq; ministri
Concinimus, primiq; tuos celebramus honores,
Longaq; perpetuis indicimus Orgia fastis.

LIBER TERTIVS.

Vratum interea culmen bipatentis olympi
Conscendit genitor, rerum inuiolata potestas,
Læta fouēs tacito sub pectore: mox iubet omneis
Ad sese acciri superos, quiq; atria longè
Obseruant, quiq; arcanis penetralibus adstant,
Præterea quos Eoos Aurora per ortus,

Et quos occiduæ propior videt Hesperus oræ.
Nanq; ferunt olim leges cum conderet æquas
Rex superûm, & valido mundũ suspenderet axe,
Diuersas statuisse domos, diuersaq; diuis
Hospitia, & dignos meritis tribuisse penateis,
Ordine cuique suos. Illi data tecta frequentant:
Armaq;, & æratis adfigunt nomina valuis.
Haud mora fit: celerant iußi: volat æthere toto
Cælicolûm glomerata manus, pars igne corusco
Tota rubens, pars stelliferis innexa coronis.
Ipse sedens, humeris chlamydem fulgentibus aptat
Ingentem, & cœlum pariter, terrasq; tegentem.
Quam quõdã (vt perhibẽt) vigilãs nocteisq;, diesq;
Ipsa suo neuit rerum natura Tonanti:
Adiecitq; sacra decus admirabile tela,
Per medium, perq; extremas subtegminis oras
Immortale aurũ intexens, grandeisq; smaragdos.
Illic nam varia mundum distinxerat arte
Gnara operum mater, certisq; elementa figuris,
Et rerum species, animasq;, & quicquid ab alta
Fundit mente pater. Generis primordia nostri,
Cernere erat limum informem. iam præpete penna
Deferri volucreis liquidum per inane videres:
Iam syluis errare feras, pontumq; natari
Piscibus, & vero credas spumescere fluctu.
Hic postquam argeros gemmata sedilia cœtus
Accepere, pater solio sic infit ab alto:
Aetherei proceres (neq; enim ignoratis et ausus
Infandos, dirumq; acies super astra frementeis)

Si mecum iuuat antiquos ab origine motus
Inspicere, & veterum pariter meminisse laborum:
Quādoquidem hæc vobis peperit victoria laudem:
Huc animos, huc pacatas aduertite menteis.
Vos, cum omne arderet cœlum seruilibus armis,
Arctoumq́; furor pertenderet impius axem
Scādere, & in gelidos regnum transferre Triones:
Fida manus mecum mansistis: & vltima tandem
Experti, cœlo victricia signa tulistis:
Aeternumq́; alta fixistis in arce trophæum.
Quos ego pro meritis insigni munere palmæ
Donaui: regniq́; in partem, operumq́; recepi,
Præcipuosq́; habui, lectosq́; ad iussa ministros:
Vsq; adeo fixa antiqui stat gratia facti.
Nec minus & nostras audistis sæpe querelas,
Vidistisq́; graueis flammati pectoris æstus,
Tunc cum prima nouas egit dementia genteis
Arboris auricomæ cœlestia carpere poma:
Poma graui seros gustu læsura nepotes.
Munere quin superûm indignas spoliatis, et vmbra
Sacrorum late nemorum: adsiduoq; labore
Multastis miseras, vitæ & breuioribus annis.
Quid repetam veteri sumptas de crimine pœnas?
Exiliumq́; informe Erebi, tenebrasq́; repostas?
Quæ tacito mecum spectastis lumine: & ijdem
Terrarum sortem mœsti indoluistis acerbam.
Aut etiam vt nostri longo post tempore tandem
Pectoris indomitas clementia vicerit iras:
Visq; arcana leueis sensim demissa per auras

Fœcundam intactæ complerit Virginis aluum?
An temere hoc, nullaq; actum ratione putatis?
Quippe ita mansuras decuit me ponere leges:
Quò terræq;, polusq;, homines, diuiq; vicißim
Fœderibus starent certis, & pignore tanto
Seruarent memorem cognatæ stirpis amorem.
Quare agite, & iam nunc humana capeßite fata:
Ac primum duris parui sub cautibus antri
Gramineos lustrate toros: lustrate beatam
Pauperibus sedem calamis: cunctiq; recenteis
Submißi cunas accedite, dum pia mater
Complexu in molli natum fouet, vbera pernox
Indulgens teneris pueri rorantia labris.
Nec procul in stipula demißo pectore mutum
Procumbit pecus: & domini vestigia lambens
Peruigilat, longos fundit dum tibia cantus.
Hic faustos ortus pueri, noctemq; verendam
Discursu per inane leui, paßimq; canoris
Laudibus excipite, & plausu celebrate fauentes
Omnia felicem ventura in secula pacem,
Certatimq; renascentis cunabula mundi,
Victum anguẽ, victumq; anguis furiale venenum.
Sic placitum, sic auersos coniungere terris
Cælicolas: sic ferre homines ad sidera certum est.
Hæc vbi dicta: nouum superis inspirat amorem,
Quo subitò veteres deponant pectoris iras,
Obliti scelerum: patruq; exempla secuti,
Terrarum flagrent studio, & mortalia curent.
Nec mora: Lætitiam choreis tum fortè vacantem

Aduocat

Aduocat (hæc magni motusq́; animosq́; Tonãtis
Temperat, & vultum discussa nube serenat)
Lætitiam, quæ cœlicolûm per limina semper
Discursat, raroq́; imas petit hospita terras:
Curarumq́; expers, lacrymasq́; exosa virago,
Exultat, totoq́; abigit suspiria cælo.
Vt stetit ante patrem, terrasq́; adcedere iussa est:
Mobilibus pictas humeris adcommodat alas,
Lenimenq́; viæ comites vocat. I licet adsunt
Iucundæ visu facies Cantusq́;, Choriq́;,
Gaudiaq́;, plaususq́;, & honestis ignibus ardens
Rectus Amor: quē nuda Fides, Spesq́; inscia luctus
Vadentem, mira vnanimes pietate sorores
Obseruant. Sequitur mox inculpata Voluptas,
Gratiaq́;, & niueam suadens Concordia pacem.
Cumq́; propinquasset portæ, quæ maxima cœlo
Dicitur, æternumq́; micat radiata coruscis
Astrorum signis: quando mortalibus ægris
Dant nimbos alia, & damnant caligine terras:
Subcinctæ occurrunt Horæ properantibus alis:
Insomnes Horæ: namq; his fulgentia diuûm
Limina, & ingentis custodia credita cœli.
Protinus æratos impulso cardine posteis
Cum sonitu, magnoq́; polos quassante fragore
Præpãdunt obnixæ humeris. Volat illa per auras
Obscura sub nocte nitens, gratantur eunti
Sidera, Iam festas meditatur Luna choreas:
Exultant Hyades: gaudet mutata Bootes
Plaustra auro, totosq́; auro fulgere iuuencos,

Tunc primum visa est, miseri post fata parentis,
Risisse Erigone, & longum posuisse dolorem:
Armatoq; ensis subducitur Orioni.
Vt vero vmbrosis posuit vestigia syluis,
Culmina conscendit pastorum: atq; omnia late
Perlustrans tacitis oculis loca, concutit alas
Adplaudens: pictosq; sinus sub nocte coruscans,
Subrisit lætum, puraq; in luce refulsit.
Primi illam sensere canes: sensere iacentes
Hædorum passim per dura cubilia matres:
Balatuq; ouium valles sonuere propinquæ,
Saxaq;, & attoniti caput erexere magistri.
Tunc ait: O parui vigiles gregis, ô bona pubes
Syluarum superis gratum genus, ite beati
Pastores, ite antra nouis intendite sertis:
Reginam ad cunas, positumq; in stramine regem
(Certa fides) alti iam iam moderator olympi
Cernere dat. properate: nouisq; tepentia lactis
Munera, cumq; suo date condita subere mella:
Insuetum & syluis stipula deducite carmen.
Nec plura effata in nubeis taciturna recessit:
Et penitus nigra noctis se condidit vmbra.
Olli inter sese vario sermone volutant,
Quid superũ mandata velint, quas quærere cunas,
Quos iubeant reges, quæ cingere frondibus antra.
Continuo varijs innectunt tempora ramis:
Nectitur & lentiscus, opacaq; arbutus vmbræ,
Rosq; maris, buxusq; & densa coma terebinthus:
Cunctaq; frondenti redimitur turba corona.

Mox syluam exquirunt omnem: saltusq; repostos
Flammiferis lustrant tedis. Ardere putares
Arua procul, totumq; incendi lumine montem.
Tandem inter dumos feßi, sub rupe cauata
Speluncam adspiciunt: vocemq; rudentis aselli
Auribus accepere. Vident ipsumq;, bouemq;,
Longæuumq; senem, stantemq; ad lumina matrem
Insomnem, & preßis refouentem pignus in vlnis.
Ergo insperatæ gauisi munere sortis,
Ocyus ingentem procero stipite laurum,
Auulsamq; solo palmam ab radicibus imis
Adtollunt humeris: perq; interualla canentes
Cum plausu, choreisq;, & multisono modulatu
Vestibuli ante aditum statuũ: omnemq; coronant
Fronde locum: grandeis oleas, cedrosq; comanteis
Adfigunt; longisq; aduelant limina sertis:
Et late Idaliam spargunt cum baccare myrtum.
Quos bonus ex antro dictis adgressus amicis
Compellat senior: placidaq; hæc voce profatur:
Dicite pastores (neq; enim sine numine, credo,
Tam certum tenuistis iter) cui tanta paratis
Munera? cui virideis ramis frondentibus vmbras
Texitis? ánne aliquis superûm patre missus ab alto
Has docuit sedeis, locaq; hæc adcedere iußit?
Sic memorans, sese lætum venientibus obfert.
Illi autem: Noua per tenebras, noua lucis imago
O genitor, media visa est modo lumina sylua
Spargere, & in nostras diffundere gaudia mẽteis:
Siue Deus cælo veniens, seu fortè deorum

Nuntius, in dubio est:nos vultũ,habitũq; loquentis
Vidimus:& motas per noctem audiuimus alas.
Sic fati,iungunt dextras:mox ordine longo
Antrum introgreßi, calathis syluestria plenis
Dona ferunt:matrem & læto simul ore salutant.
Tũ puero adstantes Lycidas, & maximus Aegõ,
Aegon,Getulis centum cui pascua campis,
Centeni per rura greges Maßyla vagantur:
Ipse caput latè,quà Bagrada,quà vagus errat
Triton,Cinyphiæ quà deuoluuntur arenæ,
Ingens agricolis,ingens pastoribus Aegon.
At Lycidas vix vrbe sua,vix colle propinquo
Cognitus,æquoreas carmen deflexit ad vndas:
Et tamen hi non voce pares,non viribus æquis,
Inter adorantum choreas,plausus q; Deorum
Rustica septena modulantur carmina canna.
Hoc erat alme puer,patrijs quòd noster in antris
Tityrus adtrite spreuit rude carmen auena,
Et cecinit dignas Romano Consule syluas.
Vltima Cumæi venit iam carminis ætas:
Magna per exactos renouantur secula cursus.
Scilicet hæc virgo est,hæc sunt saturnia regna:
Hæc noua progenies cœlo descendit ab alto,
Progenies,per quam toto gens aurea mundo
Surget,& in medijs palmes florebit aristis.
Qua duce,siqua manẽt sceleris vestigia nostri,
Irrita perpetua soluent formidine terras:
Et vetitum magni pandetur limen olympi:
Occidet & serpens, miseros quæ prima parentes
Elusit

Elusit, portentificis imbuta venenis.
Túne Deûm vitam accipies? diuisq; videbis
Permistos heroas, & ipse videberis illis?
Pacatumq; reges patrijs virtutibus orbem?
Adspice felici diffusum lumine cælum,
Camposq;, fluuiosq;, ipsasq; in montibus herbas.
Adspice venturo lætentur vt omnia seclo.
Ipsæ lacte domum referent distenta capellæ
Vbera: nec magnos metuent armenta leones:
Agnaq; per gladios ibit secura nocenteis:
Bisq; superfusos seruabit tincta rubores.
Interea tibi parue puer munuscula prima
Contingent, ederæq;, intermistiq; corymbi.
Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores:
Et duræ quercus sudabunt roscida mella:
Mella dabunt quercus: omnis feret omnia tellus.
At postquam firmata virum te fecerit ætas
Et tua iam totum notescent facta per orbem:
Alter erit tũ Tiphys, & altera quæ vehat Argo
Delectos Heroas: erunt etiam altera bella:
Atq; ingens Stygias ibis prædator ad vndas.
Incipe parue puer risu cognoscere matrem
Chara Dei soboles, magnum cæli incrementum.
Talia dum referunt pastores: auia longe
Responsant nemora: & voces ad sidera iactant
Intonsi montes: ipsæ per confraga rupes,
Ipsa sonant arbusta: Deus Deus ille Menalca.
Hic subito magnum visi per inane volatus
Cælestum, cursusq; alacres, alacresq; recursus:

Audit

Auditaq́; procul voces, sonitusq́; rotarum
Scilicet innocuis per sudum exercitus armis
Ibat ouans, diuisæ acies, terna agmina ternis
Instructi ordinibus belli simulacra ciebant.
Ter clypeis iam credenteis inuadere nubeis
Adspiceres: vacuas ter mittere tela per auras:
Ter clamare ducem: mox dißita cogere signa,
Atq; vnam lætæ faciem præferre phalangis:
Rursus & aërios percurrere milite campos:
Semotosq́; alios constanti incedere passu
Nubila per, latasq́; vias: & iungere nexu
Brachia, perpetuis quatientes motibus alas,
Gestantesq́; manu nostræ argumenta salutis,
Spinasq́;, clauosq́;, horrenti & vimine fasceis,
Hæsuramq́; hastam lateri, medicataq́; felle
Pocula, sublimemq́; crucem, immanemq́; colūnam.
Ibant, & dulci mulcebant æthera cantu.
Innumeras alij laudes, & magna parentis
Facta canunt: vt prima noui fundauerit orbis
Mœnia, telluremq́; vagis discluserit vndis:
Vt paßim varios cælo suspenderit igneis,
Lunamq́;, stellasq́;: vt magni lumina Solis,
Iam late extremo tenebris Oriente fugatis,
Protulerit. Tu belligeras metuende cohorteis
Deijcis, exturbasq́; polo: tu fulmine quassas
Cum duce signa suo, nigroq́; inuoluis Auerno,
Cocytumq́; iubes, tristeisq́; habitare lacunas.
Te gemini cecinere axes, te maxima tellus
Victorem cecinit vastis cum fluctibus æquor.

Nec

Nec te hominum fraudes, non auertêre nefanda
Crimina: sed læto spectas mortalia vultu:
Dignatasq́; tuo solaris numine terras.
Salue magne opifex cœli, rex maxime diuûm,
Terrarumq́; hominumq́; salus: quē sidera, quē sol,
Quē metuūt reges tenebrarū, & Tartarus ingēs:
Cui latè humanum seruit genus: omnia solus
Qui regis: omnia amas pariter. tibi nomina mille.
Mille potestatum, regnorum insignia mille,
Salue autor: salue immensi dominator olympi:
Et nobis felix, terrisq́; labantibus adsis.
Ingeminant plausum nubes: lateq́; per auras
Discursat vox: & cœli conuexa resultant.
Herboso tum fortè toro, vndisonisq́; sub antris
Venturas tacito voluebat pectore sorteis
Cæruleus rex, humentum generator aquarum
Iordanes. quem iuxta hilari famulantia vultu
Agmina densentur natæ pulcherrima Glauce.
Dotoq́;, Protoq́;, Galenaq́;, Lamprothoëq́;,
Nudæ humero, nudis discinctæ veste papillis:
Callirhoë, Byroq́;, Pherusaq́;, Dinameneq́;,
Asphaltisq́; adsueta leueis fluitare per vndas:
Ipsaq́; odoratis perfusa liquoribus Anthis,
Anthis, qua non vlla nouos miscere colores
Doctior, aut pictis caput exornare coronis.
Mox Hyale, *atq; Thoe, et vultu nitidissima Crene*
Congisteq́; Rheēq́;, & candida Limnoria,
Et Dryope, & virideis Botane resoluta capillos:
Ore omnes formosæ, albis in vestibus omnes,

Omnes

Omnes puniceis euinctæ crura cothurnis,
Ipse antro medius, pronaq; adcliuis in vrna
Fundit aquas nitet vrna nouis variata figuris
Crystallo ex alba, & puro perlucida vitro,
Egregium decus, & superûm mirabile donum.
Vmbrosis hic sylua comis, densisq; virebat
Arboribus. cerui paßim, capreæq; fugaces
Aestiuum viridi captabant frigus in vmbra.
In medio, auratis effulgens fluctibus amnis
Errabat campo, & cursu læta arua secabat.
Hic iuuenis fuluis velatus corpora setis
Stans celso in scopulo, regem, dominumq; Deorum
Vorticibus rapidis, medioq; in fonte lauabat.
At viridi in ripa lecti de more ministri
Subcincti expectant: pronisq; in flumina palmis
Protendunt niueas cælestia lintea vesteis.
Ipse pater cælo latè manifesta sereno
Signa dabat, natoq; leuem per inane columbam
Insignem radijs mittebat, & igne corusco.
Adtonitæ circùm venerantur numina nymphæ:
E fluuius refugas ad fontem conuocat vndas.
Talia cælata genitor dum spectat in vrna
Fatorum ignarus, oculosq; ad singula voluit
Admirans: videt insolitos erumpere fonteis,
Ingentemq; vndare domum cauaq; antra repleri
Fluctibus, atq; nouum latices sumpsisse saporem.
Dumq; hæret, pauitatq; simul, dum subleuat vndis
Muscosum caput, & taurino cornua vultu:
Adspicit insuetas latè florescere ripas,

Claraq;

Claraq́; per densas discurrere lumina syluas:
Pastorum ludo: & latos ad sidera cantus.
Diuinasq́; audit voces, & numina paßim
Aduenisse Deum testantia. Protinus ambas
Ad cælum palmas hilaris cum voce tetendit:
O maris, ô terra, diuûmq́; hominumq́; repertor,
Quis tua vel magno decreta incognita cælo
Detulit huc audax, medijsq́; abscondit in vndis?
Ipse mihi hæc quōdam (meminit) dū talia mecum
Sæpe agitat, repetitq́; volens, narrare solebat
Cæruleus Proteus: mendax si cætera Proteus.
Non tamen hoc vanas effudit carmine voces.
Adueniet tibi Iordanes properantibus annis,
Adueniet, mihi crede, inquit: certißima cælum
Signa dedit: nec me delusum oracula fallunt:
Qui te olim Nili supra septemplicis ortus,
Supra Indum, & Gāgē, fontemq́; binominis Istri
Adtollet fama: qui te Tyberiq́;, Padoq́;
Præferet, atq; tuos astris æquabit honores.
Cuius in aduentu tristes discedere morbi
Corporibus paßim incipient. iam victa repentè
Cessabit, turpeis squamas, maculasq́; remittet
Dira lues: lacerosq́; elephas effusus in artus,
Vlcera sanguineo sistet manantia tabo.
Quin & letales (dictu mirabile) febres
Diffugient iussæ, possessaq́; membra relinquent:
Cedet & infestæ violentior ira Dianæ:
Ira nocens quæ fulminea velut icta ruina,
Corpora cum gemitu ad terrā prosternit, & igni

Inter

Interdum, nunc perdere aqua (miserabile visu)
Festinat. Stygio nimirum armata veneno
Exuperat vis, & spumas agit ore tumenteis.
Nec iam vltra longo vireis minuente veterno,
Tabificus per operta impune vagabitur hydrops,
Exitio obrepens miserorum, atq; omnia latè
Viscera per varios perdet tumefacta dolores.
Non aliàs vinctæ tam crebra silentia linguæ
Abrumpent: noctem aut toties, tenebrasq́; priores
Excutient oculi, qui nunquam sidera, nunquam
Ardentem magni viderunt lampadas Solis.
Multa quidem maiora fide, sed vera, sed ipsos
Quæ teneant spectatum oculos, possum ore referre;
Sed propero: ventura tamen mirabitur ætas.
Cernere erit, claudos paßim genua ægra trahê-
Firmato subitos extendere poplite gressus. (teis
Tum neruis labefacta, diuq́; trementia membra
(Quis credat, nisi certa meus mihi cãtet Apollo?*)*
Restringi, & validas cum robore sumere vireis:
Atq; alius rapto iussus consurgere lecto,
Haud mora, prosiliet: passuq́; in templa citato
Contendens, onus ipse humeris portabit. Ibi ingens
Clamor, & innumeræ circum donaria voces
Spectantis populi, & rerum nouitate pauentis.
Parte alia extinctam penitus sensuq́; carentem
Ad sua iam cernes reuocari munera dextram.
Nec minus & tacta compesci veste cruorem
Fœmineum: exangueisq́; artus, pallentiaq́; ora
I licet obstructis calefacta rubescere venis.

Ipsius

Ipsas quin etiam furias sub Tartara pelli,
Immaneis Erebi furias: tum fessa leuari
Pectora, vexatosq́; malis cruciatibus artus:
Hinc vacuas latè impleri stridoribus auras
Dirarum frustra clamãtum, ac sæua trementum
Verbera, perq́; cauas conantum euadere nubeis.
Iam deploratis vitam post funera reddi
Corporibus video iam mæstam incedere pompam,
Feralemq́; anteire tubam: mox gaudia matrum
Insperata, patrumq́; hilares verso ordine fletus,
Et circumfusam populis lætantibus vrbem.
Huic tu nutanteis quoties adsurgere monteis
Et (mirum) insuetas curuare cacumina syluas
Adspicies? Quoties humenti in gramine ripæ
Aut solantem æstus, aut leneis pectore somnos
Carpentem, tenui adsuesces mulcere susurro?
Macte tuis merito ripis, macte omnibus vndis.
Ad te deposito properabunt numina fastu:
Nudabuntq́; sacros artus, & carmina dicent
Ad numerum, cùm tu felix iam flumine sancto
Autorem rerum, diuûmq́;, hominumq́; parentem
(Tantus honos, laus tãta tuo, Rex maxime, fonti)
Exutum veste accipies: atq; hospite tanto
Adtonitus trepidas hortabere voce Napæas:
Ite citæ, date thura pias adolenda per aras
Cæruleæ comites, viridiq́; sedilia musco
Instruite: & vitreis suspendite serta columnis:
Purpureas miscete rosas, miscete hyacinthos,
Liliaq́;: & pulchros regem conspergite nimbo.

Tunc nomen latè clarum Iordanis ad auras
Adtollent montes: Iordanem maxima circum
Aequora, Iordanem ſyluæq́;, amnesq́; ſonabunt.
Illa autem humanis quamuis latura ruinis
Auxilium, finemq́; dies, gratiſsima quamuis
Vrbibus adueniat, totumq́; optanda per orbem:
Fluminibus tamen, & noſtris felicior vndis
(Siqua fides, ſiqua eſt veri prudentia Proteo)
Oſtendet roſeos ſtellis ridentibus ortus.
Quãdoquidem non diuitias, non quæret honores
Ille patris decus, ac virtus, mortalia poſtquam
Mẽbra ſibi, & fragileis iã ſponte induxerit artus:
Non ſceptrum inuadet Cypri: non Caſpia regna
Diripiet: non exuuijs Babylona ſuperbam
Eruet: aut alto ſcandet Capitolia curru,
Militibus circum, & læto comitante ſenatu.
Sed maris vndiſoni tractus: & littora longe
Curua ſecans, media ſocios ſibi quæret in acta:
Diſperſosq́; mari nautas, nudosq́; colonos
Vndarum, ſinuoſa fretis iactare paranteis
Retia, vexatas aut iam reparare ſagenas
Sollicitos, patris ad ſolium, ac ſua tecta vocabit.
Atq́; ollis ius omne, poteſtatemq́; medendi
Adijciet: pellent morbos, denteisq́; retundent
Vipereos, Orciq́; acies, ac monſtra fugabunt.
Quin & cuſtodes foribus radiantis olympi
Præficiet ſeruare aditus, & clauſtra iubebit
Aurea: queis non vlla queat vis ſæua nocere
Eumenidum, duriq́; vmbrarum obſiſtere poſtes.

Tum ſedes paßim emeritis duodena per aſtra
Inſtituet: diſtincta ſuos de more ſequetur
Turba duces, illi leges, & ſancta vocatis
Iura dabunt, plauſu ſociorum, atq; agmine læti.
Felices: qui iam cymba, remisq; relictis
Alta ſerenati conſcendent culmina cæli.
Præterea (ſi certa fides, nec vana futuri
Gaudia) cognatas etiam ſpectabimus vndas
Lenæos verti in latices. Ea prima Deum Rex
Arcana, hos primos per ſigna oſtendet honores
Accepti latè imperij, mirabitur auctus
Lympha ſuos, iuſſa inſuetûm ſpumare capaceis
Per pateras, largeq; nouum diffundere nectar,
Et menſas hilarare, & feliceis hymenæos.
Nec ſemel ille altum remis euectus in æquor
Cum iam fruſtrato ſocios rediiſſe labore
Accipiet, præda ingenti ditabit, & vdos
Squamigerûm ſtrata cumulos exponet in alga.
Iratos etiam fluctus, tumidasq; procellas:
Miſcenteisq; imo turbatam gurgite arenam,
Iamq; ſuperiecto merſuras æquore puppim,
Imperio premet increpitans. cadet arduus vndæ
Impetus: atq; audiſſe minantis iuſſa putares
Eurosq;, Zephyrosq;, & ouanteis turbine Coros.
Quid loquar, vt gemino numeroſas piſce cateruas,
Munere & exiguo Cereris, miſerabile vulgus,
Matres, atq; viros pariter per gramina paſcet:
Vt iam bis ſenis redeant fragmenta caniſtris?
Aut intempeſta gradiens vt nocte per altum

Libera substrato ponet vestigia ponto:
Vixq; vndas sicco tanget pede? scilicet olli
Adnabunt blandæ Nereïdes. humida passim
Sternent se freta: tum fundo Neptunus ab imo
Excitus, agnoscet dominum: positoq; tridente
Cum Phorco, Glaucoq;, & semifero comitatu
Prosiliet, trepidusq; sacris dabit oscula plantis.
Sed quid ego exili vectus super alta phaselo
Cuncta sequor memorans? non si Parnasia Musæ
Antra mihi: sacrosq; aditus atq; aurea pandant
Limina, sufficiam. non si mihi ferrea centum
Ora sonent, centumq́; ærato è gutture linguæ
Vocibus expument agitantem pectora Phœbum:
Laudatos valeam venturi principis actus
Enumerare, nouoq; amplecti singula cantu.
Hæc senior quondam felici pectore Proteus
Vaticinans (vt fortè meo diuerterat antro)
Præmonuit: nunc euentus stat signa futuri
Expectare. Nitor roseo sed fulsit ab ortu
Clarior: & radijs dux præuia matutinis
Oceani procul extremo se littore tollit
Exoriens Aurora: sinusq; induta rubenteis,
Ante diem citat auricomos ad fræna iugaleis.
Et iam consuetis tempus me currere ripis
Vndantem, magnosq́; lacus, & prata secantem
Vorticibus. Viden' vt nostros agit impetus amneis?
Iordanemq́; vocat tumidarum murmur aquarum?
Sic fatus, confestim humeris circundat amictus
Insolitos: quos pulchræ vdis neuere sub antris
Naiades

Naïades, molli ducentes stamina musco,
Sidonioq́; rudeis saturantes murice telas,
Aurea consperso variarunt sidera limbo:
Atq; ita se tandem currenti reddidit alueo
Spumeus, & motas aspergine miscuit vndas.
Hactenus ô superi partus tentasse verendos
Sit satis. optatam poscit me dulcis ad vmbram
Pausilypus, poscunt Neptunia littora, & vdi
Tritones, Nereusq́; senex, Panopeq́;, Ephyreq́;,
Et Melite: quæq́; in primis mihi grata ministrat
Ocia, Musarumq́; cauas per saxa latebras,
Mergillina: nouos fundunt vbi citria flores,
Citria Medorum sacros referentia lucos:
Et mihi non solita nectit de fronde coronam.

FINIS.

ACTII SYNCERI SANNAZARII DE MORTE CHRISTI Domini ad mortales Lamentatio.

I quando magnum mirati surgere Solem
Oceano, & toto flammas diffundere cælo:
Certatimque suo terras ambire meatu
Noctiuagam Phœbē præcinctam cornibus aureis:
Aeternosq́; astrorum igneis, cæliq; micanteis

Scintillare oculos: aliquem dare iura putasti,
Atq; polo regnare hominum, rerumq; parentem,
Cui mare, cui tellus: cui pareat arduus æther,
Cuncta supercilio qui temperet: hunc simul ægri
Mortales (si vestra dolor præcordia tangit)
Adspicite immiti traiectum pectora ferro,
Pectora, fœdatasq; manus, perfusaq; tabo
Ora, cruentatumq; caput, crineisq; reuulsos,
Adspicite, & plenos lacrymarum fundite riuos.
Heu scelus, heu crudele nefas: iacet altus olympi
Rector: & amisso torpent elementa magistro.
Quin etiam vacuum adsueto sine pondere cælum
Nutat, & ipsa suum quærunt solia aurea regem.
Quem diuersa procul sæuo cum crimine tellus
Ignotum populis caput, & miserabile corpus
Sustinet, exangueisq; sinu complectitur artus,
Et tremefacta, graueis testatur murmure questus.
Testatur Sol ipse suum sub nube dolorem
Iam latitans, atraq; notans ferrugine frontem.
Tu quoq; deformeisq; genas, pallentiaq; ora
Contegis, inferiasq; tuo das Luna Tonanti,
Auratum flauo tondens de vertice crinem,
Et lacrymas vda fundens in nocte tepenteis.
Nec minus abruptis fama est exisse sepulcris,
Perq; vias errasse nouis simulacra figuris!
Excitásq; vmbras, medias vlulasse per vrbeis
Sub noctem, & notos questu impleuisse penateis.
Quid? non & pelagi rabies adtollere fluctus
Immaneis visa est: monteisq; euoluere aquarum,

Deiectura vrbeis, terrasq; hausura profundo?
Cum simul & caput vndisonis emersus ab antris
Caeruleus Triton rauco super aequora cornu
Constreperet, nautasq; horrenda voce moneret
Natura cecidisse patrem, regemq;, deumq;.
Haene manus vasti iunxerunt foedera mundi?
Harũ opus est, quodcũq; iacet, quodcũq; mouetur?
Quicquid vbiq; parens rerum Natura gubernat,
Frugiferens tellus, foetumq; animantibus aequor,
Vitalisq; aër, atque ignibus aethra coruscis?
Et nunc (proh facinus, quantum potuere nocẽtum
Flagitia!) immensis dant peruia vulnera clauis,
Liuenteisq; atro foedant squallore lacertos.
Heu caput indignum spinis, venerandaq; coelo,
Et toties clara stellarum impexa corona
Caesaries: heu pectus hians: conuulsaq; dira
Barba manu: tunsiq; artus: & frigida membra.
Vósne pedes coelum premere, & vaga sidera sueti,
Fulgenteisq; domos superum, sublimia tecta,
Tam saeuae immaneis perpessi cuspidis ictus,
Et terram, & duras sparsistis sanguine cauteis?
Nec trepidat mens caeca hominũ? Quae tãta tenaci
Duritíes in corde riget? num nigra videtis
Tartara, tot claris hominum viduata trophaeis,
Desertásq; in nocte domos, & tristia regna?
Feliceisq; animas laetum Paeana canenteis
Pone sequi regem, & coelo insedisse sereno?
Quid si non tantos subijsset sponte labores,
Humanámq; sua pensasset morte salutem

Ille sator rerum, & summi mens certa parentis,
Qui nutu ingenteis mundi moderatur habenas?
Vt tandem intactos picea Phlegethontis ab vnda
Post obitum æternæ donaret munere lucis,
In partemq; suorum operum, regniq; vocaret:
Tantus amor generis seruandi, & gloria nostri.
Quare agite, ex animis mortales pellite vestris,
Siquid adhuc manet antiqua de sorde relictum:
Mendaceisq; deos, & detestanda priorum
Sacra profanatis tandem detrudite ab aris.
Imbuet effuso terram nec sanguine taurus:
Nec miser ille sua diuulsus ab vbere matris
Ignotos agnus balet super hostia cultros.
Viuat ouis, viuat quicquid sub sole creatum est.
Mentẽ, animũq; Deo, non thura, aut exta parate.
Has illi pecudum fibras, hæc reddite dona.
Cernitis, vt pronum flectat caput? vt pia pandat
Brachia? & ingratas vocet ad sua vulnera gẽteis?
Oblitasq; viæ moneat meminisse relictæ,
Scilicet amplexus non reiecturus amicos?
At vos obtusas ignari auertitis aureis,
Infelix genus, & sæuæ ludibria mortis:
Nec, quanta à tergo iam instent tormẽta, videtis.
Tempus erit, cùm vestra illũ commissa notantem,
Multantemq; reos, altaq; in nube sedentem
Adspicietis: & horrenteis tremor opprimet artus.
Nec iam ferre oculos flammarum ardore coruscos,
Aut timidos acie vultus contendere contrà
Audebit quisquam sibi conscius. Ibit in igneis
Turba

Turba nocens:ſonteisq; exoluet corpore pœnas:
Pallenteisq; æternùm amneis,vaſtasq; lacunas
Cocyti colet:& furias horreſcet hianteis:
Atque animum monitis non intendiſſe pigebit.
Tunc vos exactæ capient mala tædia vitæ
Experteis cœli,atque aura ſub nocte profunda:
Inq; caput trifidos nequicquam optabitis igneis:
Et fruſtra erectas tolletis ad æthera palmas.
Quos ſuperûm cœtus,& fortunata piorum
Agmina vix lacrymis poterunt ſpectare retētis,
Inuidiæ ſtimulis,dirisq; vltricibus actos.
Ergo vitaleis miſeri dum carpitis auras,
Dum compos mēs ipſa ſui eſt,dum certa facultas,
Dum ratio,tempusq; ſinunt:ſimul ite frequentes,
Ite pij,veniam factis expoſcite veſtris:
Ite,animos purgate,Orciq; inhibete rapinas:
Et tandem patrio mentem conuertite cœlo.
Sic rex ille hominum vacui ſpoliator Auerni,
Oblitus ſcelerum,cognatæ ſtirpis amore,
Promiſsiq; memor,menteis intrabit amicas,
Veſtraq; poſthabitis recolet præcordia templis,
Poſtq; tot exhauſtos vitæq; oblitusq; labores,
Illo quo pluuias, quo pellit nubila vultu,
Ablutos labe excipiet, lætosq; reponet
Sidereos inter proceres, ſanctumq; ſenatum,
Sub pedibusq; dabit ſtellantia cernere clauſtra.

FINIS.

ACTII SYNCERI SANNAZARII EGLOGA PRIMA Phyllis.

LYCIDAS, MYCON.

IRABAR, vicina Mycon per littora nuper
Dum vagor, expectóq; leues ad pabula thynnos,
Quid tantũ insuetus streperet mihi coruus, & vdæ
Per scopulos paßim fulicæ, pérq; antra repostæ
Tristia flebilibus complerent saxa querelis:
Cùm iam nec curuus resiliret ab æquore delphin,
Nec solitos de more choros induceret vndis.
Ecce dies aderat, charam qua Phyllida terræ
Condidimus, tumulóq; pias defleuimus vmbras
Ah miseri: & posthac nec tristes linquim⁹ auras:
Nec dubitat sæuus solatia ferre Pylemon.
MY. Scilicet id fuerat, tota quod nocte vaganti
Huc illuc, dum Pausilypi latus omne pererro,
Piscosámq; lego celeri Nesida phaselo:
Nescio quid queruli gemerent lacrymabile mergi.
Phyllis ad inferias, Phyllis (si credimus) illos
Ad gemitũ, ô Lycida, tumulíq; ad sacra vocabat.
LY. Eheu chare Mycon, qualis spectacula pompæ
(Nunc recolo) quas ipse manus, quæve ora notaui
His oculis: his inquam oculis quæ funera vidi

Infelix

Infelix: nec me tandem dolor improbus egit
In ſcopulos, in ſaxa, rogóue abſumpſit eodem
Ignea vis, vel ſaltem aliquis Deus æquore merſit.
MY. *O Lycida Lycida: nónne hoc felicius illi*
Eueniſſe putas, quàm ſi fumoſa Lycotæ
Antra, vel hirſuti tegetem ſubijſſet Amyntæ?
Et nunc heu viles hamo ſibi quæreret eſcas:
Aut tenui laceras ſarciret vimine naſſas.
Sed tu, ſiquid habes veteres quod lugeat ignes,
Quod manes, cineresq́; diu teſtetur amatos:
Incipe: quandoquidem molles tibi littus arenas
Sternit, & inſani poſuerunt murmura fluctus.
LY: *Immo hæc quæ cineri nuꝑ properata parabã.*
Carmina, ab extremo cum iam caua littora portus
Proſpicerem, & niuei venerarer ſaxa ſepulcri:
Incipiam. tu coniferas ad buſta cupreſſus
Sparge manu, & viridi tumulũ ſuꝑintege myrto.
MY. *En tibi cærulei muſcũ æquoris, en tibi cõchas*
Purpureas, necnon toto quæſita profundo,
Et vix ex imis euulſa corallia ſaxis
Adferimus. tu ſolennes nunc incipe cantus:
Incipe, dum ad ſolem Baianus retia Mylcon
Explicat, & madidos componit in orbe rudentes.
LY. *Quos mihi nũc, diuæ, ſcopulos, quæ pãditis an-*
Nereides! quas tu ſecreti littoris herbas (tra
Glauce pater, quæ mõſtriferis mihi gramina ſuccis
Oſtendes nunc Glauce! quibus tellure relicta,
Ah miſer, & liquidi factus nouus incola ponti,
Te ſequar in medios mutato corpore fluctus,

Et

Et feriam bifida ſpumantia marmora cauda!
Nam quid ego (heu) ſolis vitã ſine Phyllide terris
Exoptem miſer? aut quidnam rapta mihi luce,
Dulce putẽ? quidve hic ſperẽ? quid iã morer vltrà
Infelix? an vt hac vili proiectus in alga,
Arenteis tantum frutices, deſertaq; cernam
Littora, & ingrato iactem mea verba ſepulcro?
Scilicet hos thalamos, hos felices hymenæos
Concelebrem? ſic ſperatæ mihi gaudia tedæ
Dat Venus? ambiguos ſic dat Lucina timores?
Quis mihi quis te te rapuit dulciſſima Phylli,
Phylli meæ quondam requies ſpesq; vnica vitæ,
Nunc dolor, æternusq; imo ſub pectore luctus.
Non licuit tecum optatos coniungere ſomnos,
Dulcia nec primæ decerpere dona iuuentæ,
Aut ſimul extremos vitam producere in annos.
Nũc te (qs credat?) lapis hic habet: et mihi nusq̃ es,
Nuſquam terrarum Phyllis: ſed fabula, & vmbræ
Fruſtrantur miſeras per dira inſomnia noctes.
Me miſerum: qua te tandem regione requiram?
Quáve ſequar? per te quõdã mihi terra placebat,
Et populi, lætaq; ſuis cum mœnibus vrbes:
Nunc iuuat immenſi fines luſtrare profundi,
Perq; procelloſas errare licentius vndas
Tritonum immiſtum turbis, ſcopuloſaq; Cete
Inter, & informes horrenti corpore Phocas;
Quò nunquã terras videam. Iam iã illa tot annis
Culta mihi tellus, populiq;, vrbesq; valete:
Littora chara valete: vale ſimul optima Phylli.

Nos

Nos tibi, nos liquidis septem pro fluctibus aras
Ponemus: septemq; tibi de more quotannis
Monstra maris magni vitulos mactabimus hirtos:
Et tibi septenis pendebunt ostrea sertis,
Ostrea muricibus variata, albisq; lapillis:
Hic tibi Nisæe, & flauos resoluta capillos
Cymodoce, mitisq; pia cum matre Palæmon,
Et Panope, & Siculi custos Galatea profundi
Solenneis nectent choreas, & carmina dicent:
Quæ Proteus quondam diuino pectore vates
Edocuit, magni cum funera fleret Achillis,
Et Thetidis luctus consolaretur amaros.
At tu siue altum felix colis æthera, seu iam
Elysios inter manes, cœtusq; verendos
Lethæos sequeris per stagna liquentia pisces,
Seu legis æternos formoso pollice flores,
Narcissumq;, crocumq; & viuaceis amaranthos,
Et violis teneras misces pallentibus algas:
Adspice nos mitisq; veni. tu numen aquarum
Semper eris, semper lætum piscantibus omnem.
Vt nymphis, Nereosq;, vt flauicomæ Amphitrite,
Sic tibi victrices fundent libamina cymbæ.
Interea tumulo supremum hoc accipe carmen,
Carmen, quod tenui dum nectit arundine linum,
Piscator legat: & scopulo suspiret ab alto.
In gremio Phyllis recubat Sirenis amatæ.
Consurgis gemino felix Sebethe sepulcro.
MY. *Dulce sonāt Lycida tua carmina: nec mihi ma*
Halcyonū lamēta, aut vdo in gramine ripæ (lim.
Prop

Propter aquam dulces cycnorum audire querelas.
Sed tu: sic faciles vicina Megeria semper
Sufficiat conchas: sic proxima Mergilline
Ostrea, saxosæq; ferat tibi rupis echinos:
Quãdoquidem nox obscuras iam distulit vmbras.
Necdum permensus cælum Sol: incipe rursus,
Atq; itera mihi carmẽ. Habent iterata lepôrem.
LY. *Ne miserũ ne coge Mycõ. sat lumina, sat iam*
Exhaustæ maduere genæ. dolor (adspice) siccas
Obduxit fauces: quatit & singultibus imum
Pectus: anhelantemq́; animã vox ægra relinquit.
Et tamen hæc aliâs tibi nos, & plura canemus,
Fortasse & meliora, aderit si Musa canenti.
Quin & veliferis olim hæc spectanda carinis
Seu Prochytæ, seu Miseni sub rupe patenti
Inscribam, grandeisq́; notas ferrugine ducam:
Præteriens quas nauta mari percurrat ab alto:
Et dicat: Lycidas, Lycidas hæc carmina fecit.
Sed quoniam socij passim per littus ouantes
Expectant, poscuntq́; tuas ad retia vires:
Eia agè iam surgamus. ego hæc ad busta sedebo.
Tu socios inuise: escas nam quærere tempus:
Et tibi nunc vacuæ fluitant sine pondere nassæ.

ECLOGA SECVNDA

GALATEA.

F*Orte Lycon vacuo fessus consederat antro*
Piscator, quà se scopuli de vertice lato
Ostentat pelago pulcherrima Mergilline.

Dumq́;

Dumq́; alij notosq́; ſinus, piſcoſáq; circum
Aequora colluſtrant flammis, aut linea longe
Retia, captiuósq; trahunt ad littora piſces:
Ipſe per obſcuram meditatur carmina noctem.
Immitis Galatea: nihil te munera tandem,
Nil noſtræ mouere preces? verba irrita ventis
Fudimus: & vanas ſcopulis impegimus vndas.
Adſpice, cuncta ſilent, Orcas, & maxima Cete
Somnus habet, tacitæ recubant per littora Phocæ.
Nō Zephyri ſtrepit aura: ſopor ſuꝰ humida mulcet
Aequora: ſopito conniuent ſidera cœlo.
Solus ego (hei miſero) dum triſti pectore queſtus
Nocte itero, ſomnum tota de mente fugaui,
Nec tamen vlla meæ tangit te cura ſalutis.
At non Praxinoë me quondam, non Polybotæ
Filia deſpexit, non diuitis vxor Amyntæ,
Quamuis culta ſinu, quamuis foret alba papillis.
Quin etiā Aenaria (ſi quicquam credis) ab alta
Sæpe vocor. ſolet ipſa meas laudare camœnas
In primis formoſa Hyale: cui ſanguis Iberis
Clarus auis: cui tot terræ, tot littora parent:
Quæq́; vel in medijs Neptunum torreat vndis.
Sed mihi quid proſunt hæc omnia, ſi tibi tantum
(Quis credat Galatea?) tibi ſi deniq; tantum
Diſpliceo? ſi tu noſtram crudelis auenam
Sola fugis? ſola & noſtros contemnis amores?
Oſtrea Miſeni pendentibus eruta ſaxis
Mille tibi miſi: totidem ſub gurgite vaſto
Pauſilypus, totidem vitreis Euplœa ſub vndis

Seruat

Seruat adhuc. plureis Nesis mihi seruat echinos,
Quos nec vere nouo folijs lentiscus amaris
Inficit, aut vacuæ tenuant dispendia Lunæ
Præterea mihi sub pelago manus apta legendis
Muricibus: didicit Tyrios cognoscere succos:
Quoq; modo plena durent conchylia testa.
Quid refugis? tingenda tibi iam lana paratur,
Qua niteas, superesq; alias Galatea puellas:
Lana maris spumis quæ mollior, hanc mihi pastor
Ipse olim, dedit hanc pastor Melisæus, ab alta
Cum me fortè senex audisset rupe canentem:
Et dixit, puer ista tuæ sint præmia Musæ,
Quandoquidem nostra cecinisti primus in acta.
Ex illo in calathis seruaui, vt mittere possem.
Sed tu (nequa mihi superet spes, nequa futuri
Conditio Galatea) manum mihi dura negasti.
Hoc est, hoc, miserum quod perdidit. ite Camœnæ,
Ite procul, spreuit nostras Galatea querelas.
Scilicet exigua videor quòd nauita cymbæ,
Quodq; leues hamos, nodosaq; retia tracto,
Despicis: an patrio non hoc quoq; littore Glaucus
Fecerat? æquoreæ Glaucus scrutator arenæ?
Et nunc ille quidē tumidarum numen aquarum.
Sed nec, quæ nimium vel me sic falsa fatigat,
Fabula te moueat Lydæ. licet illa puellis
Iactet, nescio quas mihi se misisse corollas:
Non me Lyda tamen, non impulit, æquora testor,
Nereidasq; omneis si fallo, naufragus illas
Experiar, salsosq; bibam sub gurgite fluctus.

Heu

Heu quid agã? externas trans pontum quærere terras
Iãpridem est animus: quò nũquam nauita, nũquã
Piscator veniat: fors illic nostra licebit
Fata queri. Boreæ extremo damnata sub axe
Stagna petã, & rigidis nunquã non cana pruinis?
An Libyæ rapidas, Austriq; tepentis arenas,
Et videam nigros populos, Solémq; propinquum?
Quid loquor infelix? an non per saxa, per ignes,
Quò me cunque pedes ducent, mẽs ægra sequetur?
Vitantur venti: pluuiæ vitantur, & æstus:
Non vitatur amor. mecum tumuletur oportet:
Iam saxo me ex illo demittere in vndas
Præcipitem iubet ipse furor. Vos ô mihi Nymphæ,
Vos maris vndisoni Nymphæ præstate cadenti
Non duros obitus, sæuásq; extinguere flammas.
Scilicet hæc olim, veniens seu littore curuo
Caietæ, seu Cumarum naualibus altis
Dum loca transibit, raucus de puppe magister
Hortatus socios, dextrum deflectite, dicet,
In latus ô socij dextras deflectite in vndas:
Vitemus scopulos infameis morte Lyconis.
Talia nequicquam surdas iactabat ad auras
Infelix piscator, & irrita vota fouebat:
Cùm tandem extremo veniens effulsit ab ortu
Lucifer, & roseo perfundit lumine pontum.

ECLOGA TERTIA

MOPSVS.

CELADON, MOPSVS, CHROMIS, IOLAS.

DIc mihi (nam Baulis, verum rettulit Aegō,
Bis senos vos, Mopse, dies tenuere procellæ)
Quid tu, quid Chromis interea, quid vester Iolas,
Dum Notus insultat pelago, dū murmurat vnda,
Ecquid desertis vacui lusistis in antris?
MOP. Quid nostræ facerent ingrata per ocia musæ
O Celadon? neq; tum conchas impune licebat
Per scopulos, non octipedes tentare Paguros.
Iam fragilem in sicco munibant saxa phaselum:
Raraq́; per longos pendebant retia remos,
Ante pedes cistaq́; leues, hamiq́; iacebant:
Et calami, nassæq́;, & viminei labyrinthi.
Tum Chromis Inarimē spectās, his, inquit, ab oris
(Ah dirum exilium) nostræ soluere carinæ:
Cùm regem post bella suum comitata iuuentus
Ignotis pelagi vitam committeret vndis.
Quæ tamē (vt fama est) Ligurū per saxa, per altas
Stechadas emicuit: Rhodaniq́; inuecta per amnem
(Nā bene si memini, Rhodanū referebat Amilcō)
Oceani madidas vidit refluentis arenas,
Et quà cæruleos procul adspicit ora Britannos,
Quà (nisi vana ferunt) quoties maris vnda resedit,
Indigenæ captant nudos per littora pisces.
Ne Chromi, ne luctus renoua, respondit Iolas:
Sat

Sat tuus hæc nobis Lucrini nuper ad vndam
Narrauit Lycabas: Solem se scilicet illic
Trans fluctus, trans & nubes vidisse cadentem,
Haud aliter, quàm si nostris è montibus illum
Caietæ adspiceret longe post littora ferri:
Et strepitum sensisse ruentis ab æthere currus.
Præterea mores populorum, vrbesq́; locosq́;
Exposuit, quernasq́; domos, & lignea tecta
Addidit, & varias (heu barbara nomina) gentes:
Belloacos, Morinosq́;: & quos quis dicere possit?
Tarbellos: latis errare & flumina campis:
Nescio quem Ligerim tectis se inasse carinis.
Sed mea nunc aliæ poscunt sibi pectora curæ.
Tu modo si quid habes (et te quoq; Chloridis ardor
Excruciat) scopulo hoc mecum meditare vicissim.
Audiet, & gracilē percurret Mopsus auenam.
Sic illi: ast ego nil contrà, sed quæ mihi collo
Garrula pēdebat, manibus tunc sūpta cicuta est:
Scilicet alternos conabar arundine versus
Excipere, alternis nam dicere vterq; parabat.
Nec mora, iā Chromis hos, hos & referebat Iolas.
CHR. Nereïdes pelagi sacrū genus, aut mihi vestris
Munera ferte vadis, durā queis Chlorida placem:
Aut, si muneribus flecti nequit, æquore toto
Quærite, qua nostrum sanet medicina furorem.
IOL. Sirenes mea cura, audite hæc vltima vota.
Aut reuocet iam Nisa suum, nec spernat Iolam,
Aut videat morientē. Hæc saxa impulsa marinis
Fluctibus, hæc misero vilis dabit alga sepulcrum.

CHR. *Qualis trãquillo quæ labitur æquore cymba*
Cùm Zephyris summæ crispantur leniter vndæ,
Tuta volat, ludítq; hilaris per transtra iuuentus:
Talis vita mihi, mea dum me Chloris amabat.
IOL. *Adspicis, iratæ feriant vt saxa procellæ:*
Vt validis imæ Choris turbentur arenæ.
Iam scopulis furit vnda, tremit iã terra tumultu.
Fallor, an hæc ipsa est Nisæ indignantis imago?
CHR. *O Proteu pastor liqdi maris, ô pater, ô rex,*
(Quandoquidem insanos odistis numina fastus)
Quære Pithecusas tu, cui licet, atque superbæ
Dic Hyale, salsum te pascere monstra per æquor.
IO. *Ille habet, ille meos scopul⁹ mihi seruat amores,*
Qui propior terræ est: illum pete Glauce natatu:
Néue manus duri contemnat Nisa mariti,
Dic te squamigeras traxisse ad littora prædas.
CHR. *Est Veneri Cypros gratißima, Creta Tonã-*
Iunoníq; Samos, Vulcano maxima Lemnos: (ti,
Aenariæ portus Hyale dum pulchra tenebit,
Nec Samos Aenariã vincet, nec maxima Lẽnos.
IOL. *Gradiuus Rhodopẽ, & Mercurius Cyllenẽ,*
Ortygiam Phœbe, Tritonia iactat Hymetton:
Nisa colit Prochytẽ: Prochytes si cõmoda norint,
Ortygiam Phœbe, Tritonia linquet Hymetton.
CHR. *Hic spec⁹, hic rupes, texẽdísq; optima naßis*
Vimina sunt, iunci, densæq́; per auia myrtus:
Si mihi nunc Pholoë, vel tantum Chloris adesset,
Quàm benè pugnaces possem contemnere ventos!
IOL. *Nulla mihi sine te ridẽt loca, displicet æquor,*
Sordet

Sordet terra, leues odi cum retibus hamos.
At si aderis tu Nisa, placebunt omnia: lætus
Tunc ego vel Libycis degam piscator arenis.
CH. D*at* R*hōbos Sinuessa, Dicarchi littora* P*agros*
Herculeæ Mullum rupes, Synodōtas Amalphis:
Parthenope teneris scatet ambitiosa puellis:
Quis mihi nunc alias scrutari suadeat algas?
IOL. *In fluuijs Mugil versatur, Sargus in herbis,*
Polypus in scopulis, medijs Melanurus in vndis:
Ante tuas mea Nisa fores ego semper oberro:
Quà mihi det tales iucundior insula portus?
MOP. *Hactenus ô Celadō resonis sub rupibus illos*
Inter se vario memini contendere cantu,
Horrida ventosi ridenteis murmura ponti:
Qui tamen & laudes, & munera digna tulêre
Carminibus, sed quæ nequeat contemnere Triton:
Hic, quam Circeio nudus sub gurgite cepi
Natiuis concham maculis, & murice pictam:
Ille recuruato nodosa Corallia trunco.

FERDINANDO FEDERICI Regis F. Aragonio, Calabriæ Duci, ecloga quarta.

PROTEVS.

NVnc primùm notas velis maioribus vndas
Currim' ô Nymphæ Craterides: ordine quā
Suadet amor, chara primos telluris honores (do
Dicere: cærulea magni Crateris alumnæ.

Telluris primos charæ dicamus honores,
Dum radijs feruens medium sol excoquit æquor.
Tu verò patriæ iuuenis decus, edite cælo,
Spes generis tanti: seu te nimbosa Pyrene
Pro dulci Latio, pro nostris detinet aruis:
Seu uagus obiecto munimine claudit Iberus,
Rumpe moras: nec te latis Hispania regnis
Alliciat stirpisue tuæ primordia, & ille
Gentis honos: licet effuso Tagus impleat auro,
Et pater Oceanus spumanti perluat vnda.
Nam mihi, nam tẽpus veniet, cum reddita sceptra
Parthenopes, fractosq; tua sub cuspide reges
Ipse canam: nunc littoream ne despice musam.
Quam tibi post syluas, post horrida lustra Lycæi
(Si quid id est) salsas deduxi primus ad vndas,
Ausus inexperta tentare pericula cymba.
Quæ vada nõ norũt, quis nescit Protea portus?
Illum olim veteris pascentem ad saxa Mineruæ,
Mulcentemq; suas diuino carmine Phocas,
Et puppi sensere Melanthius & Phrasidamus,
Vt fortè à capreis obscura nocte redibant:
Sensere & vario delphinas ludere cursu,
Tritonumq; choreis longe freta pulsa sonare.
Ipse autem, haud quãquam mortali digna referri
Verba sono, vacuas lætus cantabat ad auras:
Terrigena vt quondam matris de vẽtre Tiphoëus
Exiliens, infanda deos ad bella vocasset:
Vt fratrum primus, furijs, & hiantibus hydris
Instructus, densas ductauerit ipse cateruas:

Vt

Vt nisu ingenti parteis de monte reuulsas
Aenariam, Prochytenq́; altis immiserit astris,
Ac totum subito cælum tremefecerit ictu:
Tum pater haud segni molitus fulmina dextra
Immaneis acies deiecerit, atq; trophæum
Iusserit ardenteis testari sulfure Baias,
Quòd gens victa illis lauisset vulnera lymphis.
Hinc magni Alcidæ tauros, stratūq́; profundū
Aggeribus memorat, ductāq́; per oppida pōpam.
His veteres addit Cumas, loca cognita Phœbo,
Vatis & horrendæ lucos, Triuiæq; recessus:
Cimmeriûmq́; domos, & opaca in vallibus antra.
Te quoq; formosæ captum Nesidos amore
Pausilype irato compellat ab æquore questu.
Ah miser, ah male caute, tuæ quid fata puellæ
Adceleras? cupit in medios euadere fluctus
Infelix: cupit insuetum finire dolorem.
At tibi nec curæ est, quod eā Neptuniam mōstra
Circunstent, mare nec rapido quòd sorbeat æstu.
Ah miser, ah male caute, vltrà quid brachia tēdis?
Siste gradum, riget illa iugis adsueta niuosis
Venatrix: quam mille feræ timuere sequentem
Per saltus, vos hanc Panope, vos cādida Dyrmo,
Cymothoëq́;, Rhoëq́;, Pherusaq́;, Dinameneq́;
Accipite, & vestris sociam lustrate choreis.
Tum canit antiquas sedeis, opulentaq; regna
Auricomæ Sirenis, & altum in mōte sepulcrum,
Sacraq́;, Chalcidicosq́; deos magnisq́; per æquor
Auspicijs rectas hæc ipsa ad littora classeis.

Tum liquidos fonteis subter caua mœnia ducit,
Adtollitq; arceis, & culmina montibus æquat
Tectorum: vastas protendit in æquora moleis,
Eupleamq; procul trepidis dat cernere nautis,
Atque Pharon iungit scopulos, præruptaq; saxa
Theleboûm, Sarniq; amneis, & pinguia culta.
Tũ canit, vt Corydona sacro Melisæus in antro
Viderit, & calamos labris admouerit audax:
Formosum quibus ille olim cantarat Alexin,
Dixerat & musam Damonis, & Alphesibœi:
Queis fretus, dictante dea, tot sidera nobis
Prodiderit, tantas cœli patefecerit oras.
Quid referã aut Stabias, aut q̃ tenuisse canoris
Virginibus fama est abeunteis saxa carinas?
Aut vt terrifici sonitus, ignemq; Veseui,
Et desolatas paßim defleuerit vrbeis?
Postremò reges, regnumq; ex ordine pugnas
Enumerat: belliq; arteis, & præmia narrat:
Addit tristia fata, & te, quem luget ademptum
Italia infelix (siue id grauis ira deorum,
Seu sors dura tulit) trans altas euehit Alpeis.
Mox agit Oceani prope littora: denique sistit
Spumãtem ad Ligerim, paruaq; includit in vrna.
Heu sortè miserandã, heu pectora cæca futuri.
Hæccine te fessum tellus extrema manebat
Hospitijs, post tot terræq;, marisq; labores?
Pone tamen gemitus: nec te monumenta parentũ,
Aut moneant sperata tuus tibi funera regnis.
Grata quies patriæ: sed & omnis terra sepulcrũ.

Hæc

Hæc ille, & quæ vix audita prioribus annis
Heroum longæua queat meminisse vetustas
Commemorat. socio respondent æquora plausu:
Luna suam donec paulatim fundere lucem
Cœpit, & ad vitreas redierunt numina sedeis.

CASSANDRAE MARchesiæ, mulieri præstantiss. egloga quinta.

HERPYLIS PHARMACEVTRIA.

DORYLAS, THELGON.

SEd iam vulgatos & nos referamus amores:
Quos pariter grata scopuli pendentis in vmbra
Hinc Dorylas, hīc Theleboi maris adcola Thelgō
Certantes docuere: quibus caua littora, & ipse
Aequoreus Platamō, sacrūq; Serapidis antrum
Cum fonte, & Nymphis adsultauere marinis.
Tu mihi, seu doctas percurris Palladis arteis,
Mæoniæq; aurū, & subtegmina vincis Arachnes:
Seu Dryadum choreis, cœtuq; immista Dianæ
Haud minor incedis: pictaq; adcincta pharetra
Venatu Prochyten, maternaq; regna fatigas:
Siue Dicarchæis quà molibus adsilit æquor,
Ludentis spectas Nereïdas: en agè nostros
(Siquis honos pelagi) Cassandra en adspice lusus.
Non ingrata cano, penitusq; iniussa. Neq; vnquā
Arguerint ventura meis te secula chartis

Præteritam, faueat modo non inuitus Apollo,
Et quæ me facili vexere per æquora remo
Pierides: queis longa dies, & nomina curæ.
Interea Dorylam iuuet hic audire canentem.
DOR. *Sebethi ad liq̃das descẽderat Herpylis ũdas,*
Herpylis Euboidũ non vltima: quã pater Alcon
Erudijt, Musis & Phœbo cognitus Alcon.
Venerat, & socij partem subitura laboris
Vnanimis soror, & calathum de more ferebat
Ipsa comas effusa, pedemq́; exuta sinistrum
Cũ philtris longum submurmurat: atq; ita fatur:
Pone aram, & viuos hauri de flumine rores,
Canaq́; vicino decerpe absinthia campo.
Illum illum magicis conabor adurere sacris,
Qui miseram tota spoliatam mente reliquit.
Voluite præcipitem iam nũc mea licia rhombũ.
Rhõbus ad Aemonias reuocetur aheneus arteis:
Sistere qui pluuias, qui pellere nubila cælo,
Qui potis est trepidos vndis abducere pisceis.
Voluite præcipitem mea licia voluite rhõbum.
Alga tibi hæc primum tumidi purgamina ponti
Spargitur, & rapidis absumitur arida flammis:
Sic mihi sic Mæon vraris adusq; medullas.
Voluite præcipitem iã nunc mea licia rhõbum.
Ter muscũ Clearista, ter hũc sine forcipe cancrum
Vre simul, cumq́; his dic, viscera Mæonis vro.
Voluite præcipitẽ mea licia voluite rhombum,
Spõgia nũc lacrymis perfũditur. heus bona magno
Spõgia nata mari, lacrymas bibe sedula nostras.

Vtq;

Vtq; rapis sitiens illas, sic Mæonis omnem
Mæonis ingrati rapias de pectore sensum.
Voluite præcipitem iam nũc mea licia rhombũ.
Vt pumex pinguescit, vt æquoris vnda quiescit,
Quæ ventis agitata huc illuc concita fertur.
Sed quid ego heu tristi pectus concussa dolore
Imprecer, & vanis iactem conuitia ventis?
Mæon tot mihi dãna, ego Mæoni verba repẽdam?
Voluite præcipitem mea licia voluite rhombũ.
Huc huc, qui rigida meditaris vulnera cauda
Sæue Trigon, & tu proprium cui sistere nauceis
Veliferas Echenais, adeste: & Mæonis acreis
Tu retinere pedes, tu figere corda labora.
Voluite præcipitem iã nunc mea licia rhombũ.
Tunde iecur, spumamq; simul Torpedinis atræ.
Hæc ego cras illi lethalia pocula mittam:
Ebibat, & subitò pallenteis torpeat artus.
Voluite præcipitem mea licia voluite rhombum.
Scinde manu Leporem, Leporis penetrabile virus
Nascitur Eois hic fluctibus: adtulit Aegle,
Docta Aegle, iussitq; inimicum tangere limen.
Curre agè, tãge simul, simul obline. cras mihi pœnas
Perfidus ille dabit: gemet ipso in limine Mæon.
Sistite præcipitem iam nunc mea licia rhombũ.
Contere & Halcyonis nidum mihi. Pellere ventos
Dicitur, & sæuas pelagi mulcere procellas.
Forsitan hic nostros sedabit pectoris æstus.
Sistite præcipitem iam sistite licia rhombum.
Hactenus ille. quid huic subiũxerit ordine Thelgõ,

Accipe

Accipe.non omneis vnus dolor angit amanteis.
THEL. *Rupe sub hac mecũ sedit Galatea: videbã*
Et capreas, & quæ Sirenum nomina seruant
Rura procul. veteres alia de parte ruinas
Herculis, ambusta signabat ab arce Veseuus.
Exere cæruleos Triton de gurgite vultus.
Ipse meas Triton Nereo deferre querelas,
Ipse potes curua resonans super æquora concha
Et scopulis narrare, & fluctiuagis Balænis.
Exere cæruleos Triton pater exere vultus.
Hîc primos mihi congressus dedit illa roganti:
Hîc niueam formosa manum porrexit, & (eheu,
Quid recolo?) tacitos in me deflexit ocellos.
Exere cæruleos Triton de gurgite vultus.
Huc ades ô mea cura. quid ô quid lenta moraris?
Ipse ego te propter, socios, cymbamq; reliqui.
Exere cæruleos Triton pater exere vultus.
Hic tibi consuetas formosior explicat vmbras
Populus. amplector sæpe hanc, atq; oscula figo
Corticibus: sæpe ipsa pedum vestigia quæro:
Et si quid manibus tetigisti, floribus orno.
Exere cæruleos Triton de gurgite vultus.
Quem mihi nunc præfers? si te iuga frondea, si te
Arbusta, pascentesq; iuuant per rura capellæ:
Nos quoq; nõ gracileis nunc primũ iũgere auenas
Discimus. incisas implent mea carmina fagos:
Et mea Mænalijs pendet iam fistula syluis.
Exere cæruleos Triton pater exere vultus.
Sin magis adrident hæc littora, sin magis alti
Diuitiæ

Diuitiæ pelagi sparsos qui cogere pisceis
Doctior, aut rigidum dextra iactare tridentem?
Exere cæruleos Triton de gurgite vultus.
Non ego Delphinis, te iudice, non ego Thynnis
Aequore vel medio dubitem certare natando.
Quid tibi me iactem? cui vix numerare vel hamos
Nunc vacat, aut restes, onerataq; retia plumbo,
Et Sinuessano textas de vimine nassas!
Exere cæruleos Triton pater exere vultus.
Me Ligurum duræ rupes, me Gallica norunt
Littora piscantem pariter me Varus, & ingens
Sensit Atar, sensere maris fera monstra Britãni.
Obrue cæruleos Triton sub gurgite vultus.
Et post hæc (heu) dura fugis. non te mihi tellus
Extera, nõ venti rapuere. sed accipe munus,
Accipe: non vltrà tecum Galatea sedentem
Adspicies. I, læta nouas meditare choreas.
Obrue cæruleos Triton pater obrue vultus.

TRAIANO CABANILIO Troiæ, ac Montellæ Domino.

SALICES.

SI vacat, & blandos etiamnum ventilat igneis
Quæ dea cærulea vehitur super æquora cõcha,
Turrigeráq; Paphon, ditemq; Amathũta tuetur:
Accipe flumineas properatum carmẽ ad vndas,
O mihi non dubia Cabanili cognite fama,

Sed

Sed longe varios rerum spectate per vsus.
Nam tibi me doctæ sic deuinxere sorores,
Sic mea felici permulcent pectora cura:
Vt vix illa queam melioris tempora vitæ
Te sine, vix placidos per noctem ducere somnos.
En agedum Traiane tuis hæc præuia iussu
Tractanti, iamiamq; animo maiora paranti
Da veniam, & tenueis ne dedignare camœnas.
Fortè inter virideis (si vera est fama) genistas
Capripedes Satyri, passimq; agrestia Panes
Numina, cum Faunis, & montiuagis Syluanis,
Exercet dum Sol raucas per rura cicadas:
Vitabant æstus, qua pinguia culta vadosus
Irrigat, & placido cursu petit æquora Sarnus.
Grata quies nemorum manantibus vndiq; riuis,
Et Zephyris densas inter crepitantibus alnos.
Dumq; leueis aptant calamos, dum sibila pressis
Explorant digitis, tenuiq; foramina cera
Obducunt, vario modulantes carmina cantu:
Auricomæ viridi speculantur ab ilice Nymphæ
Dulcia clarisonis soluentes ora cachinnis:
Sed propè ferre pedem metuunt. nam sæpe labores
Audierant Penæa tuos: & qualibus olim
Infelix eheu virgo Nonacria fatis,
Infelix virgo (quid enim non illa moueret?)
Pana metu fugiens è vertice Cyllenæo,
Pana deum Arcadiæ, quãuis pulcherrima, quãuis
Dianæ sacros inter lectissima cœtus,
Nodosa tenerum mutarit arundine pectus.

Quas

Quas simul ac nemorum petulans, effrenaq́; pubes
Semiferi videre per herbida prata vagantes,
Occultamq́; imis flammam traxere medullis:
Sic timidas blandis hortantur vocibus vltro:
Huc huc ô teneræ placidißima turba puellæ:
Quid procul adstatis? potius succedite ripæ
Et viridi in prato molleis de more choreas
Ducite: quandoquidē calamos inflamus inerteis:
Et frustra ad surdas iactamus carmina syluas.
Ille nil contrà: celeri sed nuda parabant
Crura fugæ, tutosq́; agitabant mente receptus,
Si qua fortè viam per saxa irrumpere, & altis
Euasisse iugis, Deus, aut sua fata dedissent.
Tum iuuenes, procul ô, clamant, procul iste puellæ
Sit timor: ignauas animo depellite curas.
Nullæ hîc insidiæ, nullæ per aperta latebræ:
Cuncta patēt: nullas abscondūt hæc loca fraudeis.
Nos quoq; nō Lernæ mōstris, non igne Chimeræ,
Scillæiue lupis geniti, aut latrante Charibdi,
Qui vestra immani laceremus viscera morsu:
Sed diuûm genus, & qui semper rupibus altis
Vobiscum crebris venatibus insultemus.
His dictis permulsi animi, securaq́; tristem
Corda metum eijciunt: gressuq́; per vda citato
Prata, deis tandem cupidis, ripæq́; propinquant.
Tum manibus simul implicitis per gramina festas
Exercent choreas: aliosq́; aliosq́; reflexus
Inter se lætæ repetunt: nunc corpora librant
In saltus: nunc molle latus: nunc candida iactant
Brachia

Brachia: & alterna quatiunt vestigia planta.
Hic Satyri, quanquam voces audire canentum
Crudeles, quanquam niueas spectare papillas
Exultant, oculisq; bibunt sitientibus ignem:
Tanta tamen saeui gliscit vis effera morbi
Pectoribus, praecepsq́; amor, & malesana libido:
Vt calamis sensim eiectis, ruptóq; repentè
Fœdere, surgentes ab humo, vento ocyus omnes
Exiliant: spretáq; Deûm pietate, fidéq;
Ah pauidas Nymphas, subitóq; horrore rigêteis
Inuadunt auidi, saeuorum more luporum,
Qui laetas medijs proturbant lusibus agnas,
Oblitásq; sui paßim rapiuntq́;, trahuntq́;.
Dum viridi in campo cursant, aut vale sub alta,
Et custos ignarus abest, & amica canum vis.
Sic illi. at miserae discisso pectore Nymphae
Frondiferam maestis syluam clamoribus implent:
Atq; huc, atqs illuc fugiunt. non saxa, neq; altis
Tuta putant loca senta rubis. hinc ardua montis
Praerupti iuga, diffusos hinc stagna per agros
Adtonitae circumspiciunt via nulla salutis:
Et iam spes praerepta fugae: tum deniq; ad vndas
Consistunt trepidae, flauosq́; à vertice crineis
Cum lacrymis, gemitúq;, & flebilibus lamentis
Abscindunt, Sarnũq; vocant, liquidásq; sorores:
Dúmq; vocant, fundo properat chorus omnis ab imo
Naiadum, properat vitreae rex caerulus vndae
Sarnus, inexhaustúmq; vadis ciet agmen aquarũ
Rauca

Rauca sonãs: sed quid Sarnúsque, aut illa natã. ũ
Agmina Naiadum poßint, vbi ferrea contrà
Stant fata, & duro leges adamante rigescunt?
Ergo defectæ cura, auxilioq; deorum,
Ac cœlum pariter Nymphæ, lucemq; perosæ,
Vnum illud, rebus tandem quod restat in arctis,
Finem optãt, iamq; in fluuium se mergere adorta
Membra reclinabãt, & aquas prono ore petebãt:
Cùm subitò obriguere pedes: lateq; per imos
Exspatiata vngueis radix, fugientia tardat,
Adfigitq; solo vestigia. tum vagas ipsis
Spiritus emoritur venis, indignaq; pallor
Occupat ora: tegit trepidantia pectora cortex.
Nec mora: pro digitis ramos exire videres,
Auratasq; comas glauca canescere fronde:
Et iam vitalis nusquam calor: ipsaq; cedunt
Viscera paulatim venienti frigida ligno.
Sed quamuis totos duratæ corporis artus,
Caudicibusq; latus, virgultisq; vndiq; septæ,
Ac penitus salices: sensus tamen vnicus illis
Syluicolas vitare deos, & margine ripæ
Hærentes, medio procumbere fluminis alueo.

FINIS.

f FRAG

FRAGMENTVM EIVSDEM AVTORIS.

Optatos iam Euplea mihi circumspice portus,
Quo liceat trepidas piscanti includere prædas,
Et Zephyris releuare graues spirãtibus æstus,
Si qua mouet cupidam velocis gratia cymbæ.
Tuq; ades ô nostri merces non parua laboris.
Quẽ Phœbus mihi, quẽ doctæ, mea turba puellæ
Conciliant: dumq; ipse ratem de littore pello.
Da vela insinuans, pelagoq; excurre patenti
Pars animæ Puderice meæ. te nã sua Nereus
Per vada, te medio Doris vocat æmula fluctu,
Dũ latè horrisonũ cãpus strepit omnis aquarũ.
Lucrinæ ad Veneris templum conuenerat omnis
Aenariæ: Prochytæq; manus: Zephyræus opaca
Scilicet Aenaria, Prochyta venit Eutychus alta,
Insignes ambo calamis, & versibus ambo,
Aptus vterq; fretis, piscatibus aptus vterq;,
Ille hamos versare, hic retia soluere in æquor.
Tũ prior hæc Zephyræus: Adeste ô littore ab õni
Piscatorum artes, liquidas exquirite sedes,
Vertite Tritonum latebras, penetrate recessus
Nereïdum: nunquam nostros sedabitis ignes:
Nũquã me Pholoë, nũquã me Chloris amabit.
Ede tuos mecum tandem caua buccina cãtus.
Testis Cymothoë, testis mihi candida Clotho,
Optaui quoties mediis in fluctibus ægram
Proiicere hãc animã: quoties ego gurgite ĩ alto

Occurri

Occurri monstris immanibus, horrida Cete
Vt saltem miseros lacerarent dentibus artus.
Ede tuos tandem mecum caua buccina cãtus.
Omnia tentaui, terras, mare, nubila, cælum,
Vẽtorumq; domos, & tempora quattuor anni:
Omnia sed nocuere simul. vos ite puellæ,
Ite Deæ pelagi, furijs arceßite nostris
Nunc alios succos, aliasq; Melampodis herbas.
Ede tuos tandẽ mecum caua buccina cantus.
Non magicos versus, ignotaq; nomina rerum,
Dißimileisq; Deos, Erebumq;, Chaosq; refugi.
Ipsos quinetiam filo conuoluere rhombos
Edidici, parteisq; meas de littore Echinos,
De scopulis muscũ, de fluctibus hausim⁹ vndã.
Ede tuos tandem mecum caua buccina cantus.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, ELEGIARVM LIBER I.

AD LVCIVM CRASSVM.

E fœcũda tenẽt saxosi rura Petrini,
Rura olim proauis facta superba meis.
Et Sinuessanas spectas, mea gaudia, Nymphas,
Quiq; nouo semper sulphure fumat ager.
Et modò miraris veteres in littore portus,
Nunc Liris gelida quà fluit amnis aqua.
Cunctaq; felici figis vestigia cura,
Obseruas Latiæ dum monumenta viæ.
At mihi paganæ dictant syluestria Musæ
Carmina, qua tenui gutture cantat Amor.
Fidaq; secretis respondet sylua querelis:
Et percussa meis vocibus antra sonant.
Nec tantũ populos, nec tantũ horrescimus vrbeis,
Quantum non iustæ sæuitiam dominæ.
Hoc vitæ genus, hoc studium mihi fata ministrãt:
Hinc opto cineres nomen habere meos.
Me probet vmbrosis pastorum turba sub antris,
Dum rogat agrestem lacte tepente Palem.
Me rudis indocta moduletur arundine Thyrsis;
Et tam constanti laudet amasse fide.

Inde super tumulumq́; meum, maneisq́; sepultos
 Tityrus ex edera serta virente ferat.
Hic mihi saltabit Corydon, & pulcher Alexis:
 Damœtas flores sparget vtraq; manu:
Fluminibusq́; sacris vmbras inducet Iolas,
 Dum coget saturas Alphesibœus oueis.
Non mihi Mœonidem Luci, non cura Maronem
 Vincere: si fiam notus amore, sat est.
Quid feret Aeacides nobis, quid cautus Vlysses?
 Quid pius Aeneas, Ascaniúsue puer?
Ista canant alij quorum stipata triumphis
 Musa vagum è tumulis nomen in astra ferat.
At mihi tete auidis liceat vincire lacertis,
 Osculaq́; optata sumere longa mora.
Et liceat posita mirari membra lucerna.
 Noctis & insolitas nectere blanditias:
Atq; manus, atq; ora tuis componere in vlnis,
 Teq́; meo lassam sæpe fouere sinu.
Sed quid ego, hei misero, ventosus inania fingo
 Somnia, quæ forsan non feret vlla dies?
Felix qui potuit duram exorare puellam,
 Et capere optati gaudia coniugij.
Ille dies, noctesq́; suos decantat amores,
 Et recolit Veneris dulcia furta suæ.
Ille etiam liquido perfusus odore capillos,
 Exercet tenerum nocte iuuante latus:
Inq́; sinu dominæ primos reminiscitur igneis,
 Quos leuiter pennis aureus afflat Amor.
Nec cupit, Aethiopum quæ canent vellera sylvis,

Nec

Nec quæ Sidonio lana cruore rubet.
Solus habet, fuscis quicquid portatur ab indis:
Solus habet ripas aurifer Herme tuas:
Et quascunq; metit segetes fragrantibus aruis
Medus, & aßiduo sole perustus Arabs.
Non auro, aut gemmis miseri torquemur amãtes.
Qui dominam poterit flectere, diues erit.
Diues ero ante alios, si te, mea vita, volentem
Sustineam ignota pauper, & exul humo.
Nã quid rubra iuuant fulgẽtibus æquora cõchis?
Aut quæ multa niger rura Sabæus arat?
Quidue torus prodest: pluma spectandus, & ostro,
Si non est gremio chara puella meo?
Si trahere infelix inter suspiria noctem
Cogor, & æternos esse, negare, Deos?
Num me neglectis deuouit saga sepulcris?
Num rumpunt somnos carmen, & herba meos?
Carmen inaccessa traducit ab ilice glandeis:
Carmen nocturnæ supprimit ora canis.
Carmen & informi pallentem sanguine Solem
Inficit, & Lunæ sistit euntis equos.
Quid queror infelix? vtinam mihi sola nocerent
Carmina, nec nostro pectore inesset Amor.
Ille vel Aeææ superat cantamina Circes,
Ille vel Aemonijs nata venena iugis.
Parce puer: non vana queror: tu vulnere nostro
Crescis, & exultas sæue cruore meo.
Quòd si te nostræ ceperunt tædia vitæ:
Ne cesset, quæso, funeris atra dies.

AD IOANNEM PARDVM HISPANVM.

PArde decus patriæ, spes maxima Parde tuorũ,
Atque idem Hispani gloria rara soli:
Quem iuuat immensi causas exquirere mundi,
Primaq; constanti corpora iuncta fide:
An magnum æterno voluatur numine cœlum:
An propria hoc ingens mole laboret opus:
Cur salsi fluctus: cur ignibus æstuet Aetna:
Cur vomat epotas vasta Charybdis aquas:
Vnde nitor stellis: cur nox maiórue, minórue:
Cur non ipsa suo lumine Luna micet.
Felix, cœlesteis cui fas nunc scandere sedes:
In queis post obitum fata manere sinant.
At nos per siluas, & sordida rura capellas
Versamus, quando Phyllis amare iubet.
Et teneris nostros vlmis incidimus igneis,
Quos legat errantum cœtus Hamadryadum.
Et nunc capreolos, & nunc venamur onagros:
Interdum sæuas fallimus arte feras.
Sæpe iuuat pictas visco captare volucres:
Nec Satyris ipso cedimus aucupio.
Quod mihi si liceat tenui reuocare cicuta
Trinacrij niueas Vpilionis oueis:
Rura colam semper: populi valeatis, & vrbes:
Rura dabunt oculis grata theatra meis.
Illic gramineas, pastorum bella, palæstras
Aspiciam, & celeri præmia parta pede.
Nec me pœniteat sudibus certare colurnis.

Aut

Aut armare cauis pectora corticibus.
Pugnabunt tauri, pugnabunt cornibus hirci,
Victores molli cespite serta ferent.
Plenaq; pellitus lustrabit ouilia pastor,
Ponet & agricolis rustica liba Deis.
Stabunt capripedes abiegno robore Fauni:
Stabit & indocta falce dolata Pales.
Quorum solenneis ictus cadet agnus ad aras:
Ictus vt innumeras expiet agnus oueis.
Tum milium, & niueo statuet fumantia lacte
Pocula, votiuus concipietq; preces:
Et ter transiliet flammanteis potus aristas,
Ter quoq; non tardo rustica turba pede.
Dij facite, inter oueis, interq; armenta canendo
Deficiam, & siluis me premat atra dies:
Vt me non docta deploret pastor auena:
Vtq; sub vmbrosa contumuler plantano.
Ossaq; pascentes venerentur nostra capellæ:
Nec procul à tumulo candida balet ouis:
Exultent alij Panchæo munere manes,
Et quærant Parijs marmora cæsa iugis.
Mi sat erit, veteres recolat si Phyllis amores,
Conserat & vernas ante sepulcra rosas.

AD AMICAM.

NVlla meos poterit mulier præuertere sensus,
Ipsa licet cœlum linquat, & astra Venus.
Tu puero teneris ignis mihi primus ab annis:
Vltima tu tremulo flamma futura seni.

Iam sanxere semel nos inter fœdera diui,
Fœdera ad extremos non soluenda rogos:
Vt si nostra tuo superesset funere vita:
(Dij tamen in ventos omen abire sinant)
Ipse ego composito venerarer operta sepulcro
Ossa, ferens mœsta thura, merumq; manu.
Vmbrarumq; sacer custos, tumuliq; sacerdos
Concinerem querula tristia verba lyra.
Nec me complexa quisquam diuelleret vrna,
Quin cineri moriens oscula summa darem.
At si (quod potius cupio) tibi fata dedissent,
Lumina formosa condere nostra manu:
Tunc, mihi cum charos vultus spectare liceret,
Atque anima tecum iam fugiente loqui:
Ipsa meos tumulo manes laniata vocares,
Inq; tuo legeres ossa minuta sinu:
Flebilis & longos scindens ad busta capillos,
Clamares nomen iam moritura meum.
Tum cineri, & mutæ persoluens iusta fauillæ,
Mista dares rutilis lilia cana rosis.
Illic mœsta dies, illic consumere noctes
Optares, nec te vinceret alter Amor:
Sed memor vsque viri, canis veneranda capillis,
Adferres tremulo munera chara manu.
O mihi, dum tales tumulo reddantur honores,
Tam lentam Lachesis scindat auara colum.
Nō, vt nostra nouos Arabū bibat vrna liquores,
Vstus & Assyrio spiret odore cinis:
Aut vt clara mei notescat fama sepulcri,

Altaq́; marmoreus sidera tangat apex:
Sed magis vt liceat longas audire querelas,
Et gerere è lacrymis serta rigata tuis:
Tum ego Letheæ spatiatus in aggere ripæ,
Qua nitet obtuso lumine falsa dies,
Quaq́; leuis Casiæ nemus, Ambrosiæq́; virentis,
Et fortunatos abluit vnda greges:
Dulcia præteritæ repetens insomnia vitæ
Ostendam Elysijs tot mea dona choris.
Felicesq́; animas inter felicior ipse
Excipiam plausus læta per arua nouos.
Atque aliquis comitũ, lætusq́;, hilarisq́; recenteis
Sparget humi flores, & mihi serta feret.
Nec contentus eo, fidos extollet amores,
Narrabitq́; alijs de pietate tua.
Sed quoniam teneræ vernant nunc læta iuuentæ
Tempora, & amplexus iungere fata sinunt:
Dulcia lasciuo iungamus gaudia lecto:
Iam properat mortis panda senecta comes.
Iam properant rugæq́; graues, & serior ætas:
Nec dabitur molli ludere posse toro.
Interea cupidis nectamus colla lacertis:
Vltima iam soluet, cùm volet, hora duos:
Dij facite, hæc lõgos maneat spes certa per annos:
Candidus & pennis omnia firmet Amor.

AD LYC

AD LVCINAM PARTVRIENTE

Cornelia Piccolominea, Antonij Garlonij Allifarum Domini coniuge.

AFfer opem teneræ tandem Lucina puellæ:
Auxilio, digna est, quam tueare tuo.
Te vocat, & madidis solam suspirat ocellis:
Et roseo tacitas fundit ab ore preces.
Illa quidem insueto languet malè firma dolore:
Vixq; potest longæ tot mala ferre moræ.
At tu Diua veni, tecumq; vnguenta repostæ
Pyxidis, & si qua est, quæ iuuet herba, feras.
Sic flentis miseros iuuenis compescere questus,
Sic vna poteris sorte leuare duos.
Lucis adest Dea magna: metũ iã cõprime Garlõ:
Non frustra est lacrymis illa vocata tuis.
Da costum, myrrhamq; focis, quaq; orbe remoto
Cynnama per rubras nauita vectat aquas.
Ipse Deam venerare, sacras proiectus ad aras,
Et genio annosum sæpe refunde merum.
Sed trepidi cessere metus, cessere querelæ:
Iam parit aduentu tacta puella Deæ:
Iam puerum est enixa: vides, vt lumine matrem
Exprimat? eo, tenero quantus in ore decor!
Salue parue puer, cui iam felicia rident
Secula, cui pharetram sponte remittit Amor.
Nam siue auratis humeros armare sagittis,
Seu iuuet accensas sollicitare faces,

Seu

Seu potius iactare leues pueriliter alas,
Et dare neglectas post tua terga comas:
Quis te non Paphijs eductum vallibus, aut quis
Idaliæ puerum non putet esse Deæ?
Viue precor, blandumq; oculis ridere parenti
Assuesce, & dulces disce mouere iocos.

AD IVLIVM SENENSEM, EXVLEM.

CVm mihi languētes dolor oppugnaret ocellos,
Cogerer & tristi soluere verba sono:
Ingratos inter gemitus, mœstasq; querelas
Allata est manibus littera missa tuis.
Inspexi, agnouiq; tuas, mea numina, Musas,
Pieriosq; haustus, Castaliumq; decus.
Poscis, vt iratum placēt mea carmina Phœbum,
Et flectant duras ad tua vota Deas.
Non hoc ingenium, non hæc facundia nostra est:
I, precor, atque alio flumine pelle sitim.
Ille mihi faciles iampridem denegat aures,
Et vetat argutæ tangere fila lyræ.
Nec mihi iam solito latices de fonte ministrat,
Nec docet optatos Calliopea choros.
Quid petis extinctam dilapso à torre fauillam?
Quid miser a nostro vulnere quæris opem?
Iam tibi felici decurrunt carmina vena,
Et rapit ad patrium te tua Musa decus.
Ipsa mihi visa est, te lamentante, Thalia
Ingemere, & tristi Delius ore queri:

Qualis Strymonias olim cùm fleret ad vndas
Orpheus indignis vocibus Eurydicen:
Qui cantu Ismarij gelidis in rupibus Aemi
Adtonuit quercus, adtonuitq́; feras:
Saxaq́; Bistonijs deduxit montibus, & te
Currentem astrictis Hebre repreßit aquis.
Scilicet egregios semper Fortuna poëtas
Tanget, & ancipiti deprimet vsque rota?
Néue sit extremos tantum submotus ad axeis
Ille, Tomitana qui iacet exul humo:
Te quoq; nunc rigidi premit inclementia fati,
Longius & patria cogit abesse domo.
Sed nisi per magnos quæratur fama labores,
Omnis in ardenteis & abitura rogos.
Sic pius Aeneas, sic stirps Laërtis Vlysses
Maius post cineres emeruere decus.
Sic quoq; sublatis Tirynthius vndiq; monstris
Visit ab Oetæa regna paterna pyra.
Et te (crede mihi) tot sæua incommoda passum
Virtus sublimi ducet in astra via.

IN FVNERE SARRI BRANCATII LVCRETIA VXOR.

ERgo importunæ ruperunt stamina Parcæ,
Stamina lanifica tam bene ducta colo?
Ergo ego, quæ fueram tali modo nupta marito,
Frigida nunc tristis conqueror in thalamo?
Quiq́; his dignus erat vitam exhalasse labellis,
Occidit externus aduena littoribus?

Felices

Felices nimium, fortunatæq; sorores,
Quæ datis æternis thura Sabæa focis.
O vtinã nũquã amplexus, nunquã oscula nossem:
Essem pars vestri nempe ego parua chori.
Chare vir, audaci nimium confise iuuentæ,
Et nimium lacrymis vmbra gemenda meis:
Quis te tam densos immittere corpus in hostes
Iußit? an ad pugnam non satis vnus erat?
Me miseram, non vlla tuæ te cura puellæ,
Non subijt mæstæ certa ruina domus.
Tu mihi per sanctos solitus iurare Hymenæos,
Per non lædendi fœdera coniugij,
Te non immemorem charæ fore coniugis vnquam,
Et si lætheus tingeret ora liquor.
Quin ipsa admonui, ne sic violentus in arma
Irrueres: eheu quò violente ruis?
Quò raperis? quò iam nostri tibi cura receßit
An potes vxoris non meminisse tuæ?
Vix equidem credo, quamuis heu credere cogar,
Tam citò pectoribus me cecidisse tuis.
Sed cecidi, sic sors tulit impia, nullaq; pro me
Vota salutareis demeruere Deos.
Hectora sic coniux, sic coniux fleuit Achillem,
Sic misera extinctum Laodomia virum.
Nunc mea virginitas, quando inlibata remansit,
Seruetur cineri non violanda tuo.

AD DIVVM IACOBVM PICENVM.

SAncte senex, quem nec sceleris cõtagia nostri,
Nec pessum vitijs secla dedere suis,
Aequasti magnos qui paupertate triumphos,
Tantus amor niueæ simplicitatis erat.
Sylua tibi sedes, viridiq́; è cespite lectus:
Explebant mensas amnis, & herba tuas.
Talis erat priscis victus mortalibus olim:
Sed priscis tantum viuere cura fuit.
At te diuersos naturæ expendere casus
Iuuit, & instanteis diuûm aperire metus:
Submotumq́; oculis animo percurrere cælum:
Quasq́; tenes sedes, mente adijsse prius:
Noscere præterea cunctarum exordia rerum:
Quod vix humanæ conditionis erat.
Magnum opus, vt prima surgentis origine mũdi,
Omnia sint senis edita luciferis:
Vtq́; pater sancta demum cessare quiete
Perfecto artifices iusserit orbe manus.
His addis cultusq́; pios, ritusq́; verendos,
Cunctaq́; legiferos tradita sacra duci:
Quæq́; suis castæ seclis cecinere Sibyllæ:
Quæq́; sacer vatum spiritus ore refert:
Sidereos partus, demissaq́; pignora cælo,
Atq; inopes cunas stramineumq́; torum:
Speratumq́; diu terris, cæloq́; probatum
Verum hominem, verũ mente animoq́; Deum.
Hinc & suppliciũ infãdũ, atq; obprobria mortis,

Claraq́; de Stygia ducta trophæa domo.
Deniq; vt ad patrem populo spectante suorum
Cesserit, igniferis præsideatq́; locis:
Quantaq́; nos maneant promissæ gaudia vitæ,
Quantaq́; venturæ gloria lucis erit.
Miremur, tibi si placidi penetrale Tonantis,
Et patet immensi regia clara poli:
Cũ tantũ his superas meritis, sit scandere in arces,
Quà plaga securum lactea monstrat iter.
Scilicet inde datur terras spectare iacenteis,
Et circunfusi brachia curua maris:
Solis & ardenteis radios, Lunæq́; recursus:
Qualiter & pacta stent elementa fide:
Nec minus æternis niteant vt sidera flammis:
Et peragant varias noxq́; diesq́; vices.
Felix, qui nostras potuisti linquere curas,
Et procul humanas despicere illecebras.
Felices, qui te colles videre loquentem,
Quæq́; tibi gratos præbuit herba toros,
Quæq́; arbor, rupésue sacra te fouit in vmbra:
Et quæ nunc manes continet vrna tuos.
Nam licet incultis fuerit tibi vita sub antris,
Nunc pedibus data sunt astra terenda tuis.
Attamen ô dic sancte pater, dic addite cœlo
Gloria, dic patriæ fama, decusq́; tuæ:
Ecquid te solitis mulcet sapientia chartis,
Mollis vbi Elysium concitat aura nemus?
An iuuat aurata meditantem carmina canna
Nectere purpurea tempora cana rosa?

An mage virgineis sedet inuigilare choreis:
Cùm deceat cælo quicquid in orbe libet?
An potius toto superûm spectante senatu,
Diluis æthereo crimina nostra foro?
Deniq; quicquid agis nitidi nouus incola cæli,
Pectoribus nostris non leue numen eris.

AD PETRVM DE ROCcha-forti maximum Regis Galliarum Cancellarium.

QVod pect⁹ tibi forte, q̃d ardua pectoris arx est,
Quòd forti dignũ pectore nomen habes:
Quòd leges sua iura tenent te vindice, quodq́;
Omnia virtuti peruia facta tuæ:
Autumni sedem, chelasq́; Astræa reliqui,
Adueniq; tuos noster alumne lares,
In cunis ego te, si nescis, sedula foui.
Reptasti gremio sarcina grata meo.
Ipsa tuos finxi mores, animumq́;, manusq́;:
Ingeniumq; sagax, iudiciumq; dedi.
Hic nostri cultusq; frequens, optandaq́; rerum
Cognitio, hinc fidei nomina tanta tuæ.
Ad te igitur duplices subnixo poplite palmas
Insuetis tendo sollicitata malis:
Ne patiare meas Latio languescere vires.
Pendet ab auxilio spes mea tota tuo.
Deprimor audaceis inter derisa ministros:
Nec fas ingenuum tollere ad astra caput.
Quodq; diu partum est virtute, & fortibus armis
Imper

Imperium, fœdè seruit auaritiæ.
Nec mirum, vestro tantùm cum distet ab orbe,
Terraq; censura sit procul illa tua.
Quis credat? tectis ciues pelluntur auitis,
Adrogat iniustas dum sibi fiscus opes,
Fiscus opes miserorùm. hoc est, heu, parcere victis?
Hoc est Ausonio reddere iura solo?
Cogitur infelix alienas ire per oras
Nobilitas, patrijs expoliata bonis:
Culpaturq; fides, domino seruata priori,
Et maris, & terræ non labefacta minis.
Scilicet est crimen duram contemnere mortem;
Scilicet est Reges crimen amare suos.
O bene fortunæ memores, quicunq; superbas
Gentibus à victis abstinuere manus.
Nam quamuis sauos illectet præda tyrannos:
Magnanimos Reges gloria sola iuuat.
Delentur nullos hominum benefacta per annos,
Quaq; licet faciunt nos ratione Deos.
At si quis seræ spernit præconia famæ,
Quercubus Alpinis adnumerare potes.
Ergo tu, Regem cui fas lenire potentem,
Da desiderijs vela secunda meis.
Effice, iustitiæ soliti reddantur honores:
Dignus te, altricem qui tueare tuam.
Sed soror vt nostros æquet Clementia fasces:
Qua sine dura nimis, difficilisq; vocer.
O decus, ô lapsi spes constantißima secli,
O vir fortuna fortior ipse tua.

Sic tibi contigat Solyma de gente triumphum,
Captaq; per nostros signa videre duces:
Sic Rhodanum Nilo spectes dare iura subacto:
Perq; Araris ripas plurima laurus eat.
Hoc ego te, mecum hoc Phœbus, doctæq; Sorores,
Hoc pietas, hoc ius, nobilitasq; rogant.

DE STVDIIS SVIS, ET LIBRIS IOVIANI PONTANI.

QVi primus patrios potuit liquisse penates,
Et maris, & longæ tædia ferre viæ,
Quem non mœsta domus, quẽ nõ reuocare parẽtes,
Non potuit fusis blanda puella comis:
Impius, & scopulis, & duro robore natus,
Atq; inter tygres editus ille fuit.
Non mihi circunstat solidum præcordia ferrum,
Nec riget in nostro pectore dura silex:
Vt poßim dulcesq; lares, limenq; puellæ
Linquere, & ignoto quærere in orbe domum.
Sed Phœbi sacros cogor lustrare recessus,
Vocalemq; vndam, Thespiadumq; choros.
Vt fugiam nigras supremo in funere flammas,
Et volitem populi docta per ora mei:
Meq; inter claros attollat fama poëtas,
Nec rapiat nomen nigra fauilla meum:
Et nostro celebrata superbiat vmbra sepulcro,
Spernat & è Pharijs marmora cæsa iugis.
Non tamen vt magni tumulum tentare Maronis
Audeat, aut tantùm speret habere decus:
Sed

Sed quis tam niueis vellat mea colla lacertis?
Quis vetet optato membra fouere sinu?
An tanti fuerit sacro Parnassus hiatu,
Perq; suas paßim templa habitata deas,
Vt tibi sit nitidos lacrymis corrumpere ocellos:
Discessumq; fleas chara puella meum?
Ah pereat quicunq; leueis sectatur honores,
Et sequitur fama nomina vana suæ.
Tecum ego nocturnis dubitem cessare choreis?
Tecum ego consperſa gaudia inire rosa?
Deductumq; leui crinem perfundere amomo?
Et noctem insolitis ducere blanditijs?
Scilicet & Turcas Pontanus in æquora classes,
Alfonsi & fortes ducat in arma manus,
Qui nunc nascentis canit incunabula mundi,
Aureaq; etherea sidera fixa domo:
Vtq; imbres, lapidesq; pluant, vt nubibus ignes
Exiliant, salsas vt mare voluat aquas:
Hesperidumq; hortos, excussaq; poma draconi,
Rusticaq; ad primos munera missa toros:
Delicias Lepidina tuas, resonansq; vicißim
Pastorum argutis carmen arundinibus:
Qualiter & fuluis radiet Sertorius armis,
Et Pompeianus prælia tentet eques:
Audeat arguto neu quis contendere versu,
Ille vel æterno digna Marone sonat.
Te pater irriguis audit Sebethus in antris,
Iurgia ad ingratas dum iacis ipse fores.
Inde vocas sacrum festas Hymenæon ad aras,

Optati referens fœdera coniugij:
Vtq; tuis primùm surgens complexibus vxor,
Visa sit erepta virginitate queri.
Felix, qui fidos expertus coniugis ignes,
Vidisti sobolis pignora certa tuæ:
Neniolasq; rudes cecinisti, & blanda parentis
Oscula, & ad cunas murmura nata suas.
Felix, excultum torsit quæ Fannia vatem,
Quæq; illi regnum Cinnama subripuit.
Quamuis dißidij leges patiantur amaras,
Spectabunt cineres nomen habere suos.
Eridani post hæc sed te quis credet ad amnem
Populea canas fronde ligasse comas?
Et Stellam cecinisse, atq; impendisse querelas,
Spectandos cùm iam vix daret illa pedes:
Baianosq; sinus, myrtetaq; cognita Nymphis,
Clausaq; sulphureis antra recurua iugis:
Tum superûm laudem, mutisq; incisa sepulcris
Nomina, colapsos & reparare rogos:
Deniq; Pindaricosq; modos, resonantia plectra,
Et Methymnææ fila nouasse lyræ?
Cum tamen intereà motus, atq; agmina Regum,
Bellaq; Campanæ discutis historiæ.
Quin & iucundo distringis secula morsu,
Dum vafer in Stygio disputat amne, Charon.
Varronisq; tui, Nigidiq; exempla secutus,
Grammaticæ aut spretas incipis ire vias.
Carminis hinc numeros nostris depromis ab ausis,
Dignatus pueri verba referre senex.

Quid

Quid loquar, vt sacros Mariani exhauriat amnes
Aegidius, verum dum canit ore Deum?
Aut apta ingratos taxet sub imagine mores,
Qui super infusas spernit Asellus aquas?
Te iuuenesq;, senesq; colunt præcepta ferentem,
Parthenope spreto quæ Cicerone legit:
Ex adytis quicquid diuûm sapientia pandit,
Et Stagera tui dogmata firma senis:
Quid deceat fortemq; virum, quæ Principis artes,
Largifica præstet quæ dare dona manu:
Parendi leges quæ sint, legesq; loquendi:
Edat vt argutos lingua diserta sales:
Quid fortuna homini, quid det prudentia, quãtum
Immanes animos incitus ardor agat:
Magnanimiq; viri quæ sint ad singula partes,
Siue colat pacem, seu fera bella gerat.
Nec fugis astrorum causas aperire latenteis,
Et Ptolemæi fata reposta poli.
Salue sancte senex, vatum quem rite parentum
Præfecit terris Delius Ausonijs.
Non te Lethee carpent obliuia ripæ,
Nec totum in cineres vertet auara dies.
Nec tibi plebeio ponetur in aggere bustum.
Niliacas dabitur vincere Pyramidas.
Quid tibi victrices expectas Vmbria palmas?
Mœnibus has patriæ rettulit ille meæ.
Ille suis longum studijs, & laude fruatur:
Me iuuet in dominæ consenuisse sinu.

AD IOANNEM SANgrium Patricium Neapolitanum, de ſuo immaturo obitu.

SI me ſæuus Amor patrijs pateretur in oris
Viuere, vel ſaltem matre vidente mori,
Vt quæ vix vno nunc ſunt ingeſta libello,
Eſſent illa ſuis continuata locis:
Forſitan immites potuiſſem temnere Parcas,
Ductaq; de pulla triſtia penſa colo:
Nec me plebeio ferret Libitina ſepulcro,
Aut raperet nomen nigra fauilla meum.
Nunc cogor dulcesq; lacus, & amœna vireta,
Pieridumq; ſacros deſtituiſſe choros:
Nec pote, quæ primis effudit Muſa ſub annis,
Emendaturo ſubdere iudicio.
Sic heu, ſic teneræ ſulcis reſecantur ariſtæ:
Implumes nido ſic rapiuntur aues.
Prò ſuperi, tenues ibit Syncerus in auras?
Nec poterit nigri vincere fata rogi?
At tu quādoquidē Nemeſis iubet, optime Sāgri,
Nec fas eſt homini vincere poſſe Deam:
Accipe concuſſæ tabulas, atq; arma carinæ,
Naufragijq; mei collige reliquias:
Errantesq; cie quocunq; in littore manes,
Taliaq; in tumulo carmina cæde meo.
Actius hic iaceo: ſpes mecum extincta quieſcit:
Solus de noſtro funere reſtat Amor.

IN

IN MALEDICOS DETRACTORES.

QVid ruis in ſacros temeraria turba poëtas?
Sæuaq́; mordaci prælia dente moues?
Deſine ſacrilega conuitia fundere lingua,
Deſine, pro populo ſtat Deus ipſe ſuo.
Quis nouus in furias armat dolor? ite profani,
Ite, nec immeritas conſcelerate Deas.
An monet hoc Stigijs immerſus Scuccha lacunis,
Dum flens Eumenidum verbera torta timet?
Illum olim tinctæ iuuerunt felle ſagittæ:
Nunc miſerum facti pœnitet vſq; ſui.
Parcite tam chari manes violare parentis:
Per ſtupra, & talos, per cyathosq́; rogo.
Ars ſua quenq; iuuat: non vos Helicona ſubire,
Non fas virginei polluere amnis aquam.
Scilicet hanc ſumpto Iouiani Muſa cothurno
Hauriat, & magno digna Marone ſonet.
Cui comes intactæ luſtrans ſacraria ſyluæ
Attilius, docto pectore carmen hiet.
Nec minus & Muſæ repetens monimenta iocoſæ
Compater, argutos ingerat ore ſales.
Elyſiusq́; hedera comptus florente capillos,
Rara, ſed Aonijs concinat apta choris.
Extendatq́; armis titulos Aquiuiuus auitos,
Et doceat noſtras cernere caſtra Deas.
Ipſe ſuæ referat Cabanilius ardua Troiæ
Mœnia, & antiquos, Appula regna, lares.
Quiq́; velut tenera ſurgit nouus arbore ramus

Coruinus, quauis aure probanda canat.
Et qui Pierijs resonat non vltimus antris
Albinus, referat Principis acta sui.
Tu quoq; quid cessas doctis deflere querelis
Excidium patriæ culte Marulle tuæ?
Quiq; tot egregias animas, tot clara virorum
Ingenia enixu format, alitq; suo.
Nectat honorata Maius sua dicta corona,
Tamq; pias ferulas, regia sceptra vocet.
Quin & ritè suos genio Chariteus honores
Præbeat, & festas concinat arte dapes.
Aelius at blandæ fretus dulcedine linguæ,
Facunda totos conterat arte dies.
Nec te iam pudeat venturo ostendere seclo
Eloquij vires Scala diserte tui.
Certent Socraticis Zenonis scripta libellis,
Cuius apis neruos intulit ore fauos.
At tu Castalijs non inficiande choreis,
Castalidos Carbo nunc cane regna tuæ.
Te quoq;, quem geminæ mulcet sapientia linguæ,
Parde, iuuet studijs inuigilare tuis.
Atq; alij quorum doctas it fama per aures,
Extremo properant vincere fata die.
Nos quoq; si magnus non auersatur Apollo,
Cantemus Nymphas, capripedesq; Deos.
Nam bene Thespiacas, liuor licet audiat, vndas
Nouimus, & dextro preßimus antra pede.
At vos incautis socijs aconita parate,
Et furtis miseras extimulate domos:

Oedipodisq́; modo, thalamos fœdate paternos,
Si modò dat certum vulgus habere patrem:
Nocturnisq́; dolis agitate, & cædibus Vrbem,
Perq́; fora infestam reddite, perq́; vias.
Hæc studia, has artes primis didicistis ab annis,
Non Aganipææ tangere fila lyræ.
Nam neq; Calliope vobis, nec dexter Apollo
Permeßi sanctos exhibuere lacus:
Dira sed Alecto gemina comitata sorore
Pocula cœnosa de Phlegethonte tulit.
Nimirum hinc nigro mores, & carmina tabo
Pallent, & fœdo liuos in ore sedet.
Fallor, an hos nobis misit grauis Aetna Cyclopas:
Mitis & hanc sentis tu quoq; terra luem?
Heu mea Parthenope, quæ te nō cōtagia lædunt?
Talia tu nunquam gignere monstra soles.
Dij patrij, quorum monitis huc aduena claßis
Appulit, Euboicas constituitq́; domos:
Littoribus talem nostris auertite pestem,
Mœnia felici si posuistis aue.
Vosq́; vmbræ insontes, quas iam lethale venenum
Ante diem Stygias ire coëgit aquas,
Vltrices huc ferte faces, fumoq́; sequaci
Autores vestræ sollicitate necis.
Et vos ô vatum certißima numina, Musæ,
Numina carminibus non violanda meis,
Parcite, si vestras nunc primùm læsimus aures:
Iusta laceßita sumpsimus arma manu.

ACTI I

ACTII SYNCERI SANNAZARII ELEGIArum Liber II. ad Alfonsum Ferdinandi filium Aragonium Siciliæ Regem.

LFONSE, inuito laus accessura parenti,
Hesperios iter nō leue nomē auos:
Quid me laudatos Parnaßi mittis ad amnes?
Obruitur largo flumine nostra sitis.
Gloria Vergilio est, currus, atq; arma referre:
Nasonis medio fata in amore mori.
Battiaden docti sectatur Musa Properti:
Flaccus Pindaricos diuidit aure modos.
Passeris exequias fracto canit ore Catullus.
Tu Nemesim laudas culte Tibulle tuam.
Omnia non vno desudant esseda campo:
Noster in exiguo tramite currit equus.
Si me Castalia docuisset Phœbus in vmbra,
Oraq; Gorgonea nostra rigasset aqua,
Meq; vel Aeschyleo donasset Musa cothurno,
Et foret in nostro grandior ore sonus:
Non ego Phasiacæ canerem certamina pubis,
Aequora non prima sollicitata rate:
Non coniuratos subuertere Pergama Reges,
Non Troiæ profundos post duo lustra deos,
Thebanásue acies, fratrumq; immitia bella,

Sæuaq́; discordi funera rapta pyra.
Teq́; tuosq́; meo celebrarem carmine: nec me
Pignore tam grato dulce grauaret onus.
Nam canerem victosq́; duces, Hispanaq́; regna,
Horridaq́; à proauis bella peracta tuis:
Demissumq́; genus antiqua ab origine Regum,
Quantaq́; magnanimi gesta feruntur aui:
Dum Libyæ tractus, veteres Carthaginis arces,
Lotophagum dites & populatur agros.
Reginæ accitu mox Itala regna secutus,
Chalcidicasq́; arces, Parthenopenq́; subit.
Sed quoniam instabiles animos muliebria versant
Pectora, suspectos deserit ille lares,
Ac patriæ petit arma suæ, nec longa moratus
Vltores rursum ducit in arma Deos,
Obsessamq́; intrat nymphis comitantibus vrbem,
Quà per operta vagus labitur antra liquor:
Aurea quin illo dicunt sub rege fuisse
Secula: felices qui meruere frui.
Quid patris inuictas acies, quid concita dicam
Classica per campos Daunia terra tuos:
Disiectosq́; duces, populataq́; castra, neq; vllis
Clara magis Regum prælia temporibus?
O mihi supremos si Parca indulserit annos,
Quanta canam, quantus vox mea plausus erit!
Tunc ego Mæonios ausim perrumpere fontes,
Sæuaq́; terribili bella tonare tuba.
Vtq́; alios sileam, tua fortia facta referrem,
Proueherentq́; animos tot monumenta meos:

Vt puer extremas regni percurreris oras,
Lustratis referens præmia littoribus:
Et malè pacatos sedaueris ante tumultus,
Quàm patrijs hostes finibus expuleris.
Primus honos, forti defensos milite Locros
Seruasse, & muros vrbs Melibæa tuos.
Necnon Marte pari summas Caulonis in arces
Venisse, inq; suo templa sacrata iugo,
Templa Deæ vastis latè quæ præsidet vndis,
Vna Iouis coniux fida sororq; Iouis.
Testis Chratis erit, testes Sybaritides vndæ,
Oraq;, quæ fluctus prospicit Ionios.
Adde quòd Hetruscos oppleueris agmine cãpos,
Et tibi captiuis fluxerit Arnus aquis:
Totq; pharetratas, Turcarum corpora, turmas
Ausonijs dederis manibus inferias.
Gratia dijs Italis, prærupta Ceraunia, & arces
Butroti nostras pertimuere minas:
Captiuumq; ducem, fractosq; aspeximus arcus,
Detulit hinc domita quos tua classis aqua.
Hinc Ligurum furias, compressaq; iurgia ferro,
Gallicaq; in partes oppida versa duas.
Ipse ego quæ vidi referam: scit Thuscula tellus,
Quæq; cadit summo lympha Aniena iugo.
Nam duce te, Latios ferro dum subruis agros,
Tempora militiæ prima fuere meæ:
Bis Nomentanas, bis magni Tyburis arces
Vidimus ad nostros proijcere arma pedes:
Cùm iam sit media trepidatum penè Suburra,

Et Capitolino vota parata Ioui.
Nec semel (vt fatear) Collinæ ad limina portæ
Fregimus armatos reppulimusq́; duces.
Parce tamen veneranda parens, si iusta secutus
Signa sub Alfonso: Rex erat ille meus.
Lanuuium infelix, fatis contraria nostris
Terra, potes certas tu variasse vices.
Nam quòd ad hostileis flexit victoria partes,
Fortunæ magis hoc, quàm fuit artis, opus.
Ille sed Eridani ripas non fractus in altas
Contendens, charæ regna sororis adit:
Metatusq́; locum castris, Insubria paßim
Fudit, & Euganeis agmina missa iugis.
Dicite iò populi, turmas spectastis ouanteis,
Et per victrices fœdera iuncta manus.
Ipse quoq; haud sileat quos cedere Farfarus hostes
Risit, & exutum vertere terga ducem.
Heus vbi nunc Roberte tuæ vocesq́;, minæq́;,
Campani peteres cùm tibi iura soli?
Iam nostros Reges, iam sternere cuncta parabas:
Nunc fuga degeneres arguit ecce metus.
Hortarisq́; tuos dimittere signa maniplos,
Heu pudor, & longæ præmia militiæ.
Hos tamen ille pius, quamuis diuersa secutos,
Alfonsus miti fouit, & auxit ope.
Macte animo custosq́; hominū, macte optime Regum,
Ausoniæ tu Sol, tu pater vnus ades.
Quid memorem pacisq́; artes, belliq́; labores,
Perpetuumq́; animi tempus in omne decus?

Sed

Sed me formosæ deterrent iussa puellæ,
Ne poßim tantis inuigilare choris:
Et vetat asper Amor dulces contemnere curas,
Cogit & inuiso subdere colla iugo.
Nec prosũt lacrymæ,,nec verba precãtia mortem:
Ille suas in me concutit vsque faces.
Quare si nostri veniet tibi nuntia lethi
Fama, triumphales iam propè siste rotas:
Atq; hæc ad cineres mærens effare sepultos:
Sæuitia dominæ rapte Poëta iaces.

IN FESTO DIE DIVI NAzarij martyris, qui Poëtæ natalis est.

ECce mihi totum lux expectata per annum
Iam redit, Aoniæ serta nouate Deæ.
Hæc me vitales genitum produxit in auras,
Iußit & erectum tollere ad astra caput.
Nunc mihi purpureis arã cumulate Hyacinthis:
Cingite & intexa limina nostra rosa.
Sic etenim coluisse decet geniumq; laresq;:
Ferte coronato thura, merumq; foco.
Tuq; apio innexos dudum acceptura poëtas,
Splendida solenneis instrue mensa dapes.
Hic mihi Puniceo Pontani Musa cothurno
Incipiet posito carmen hiare mero:
Naturæq; vias, teneriq; exordia mundi
Proferet, & certa cuncta obitura die.
Crassus at æterno frondis redimitus honore,

Soluat Pieriјs ora rigata modis:
Et mihi Linternumq; vetus, placidumq; Perinũ,
Ostendatq; ataui regna opulenta mei:
Regna malè ad seros, heu, peruentura nepotes,
Dum versat varias sors inimica vices.
Altiliusq; nouos superis laturus honores,
Pindarica feriat carmina docta lyra.
Sfortiadum mox dicat, Aragoniosq; hymenæos:
Iure quibus cantus æquet Homere tuos.
Nec gemat exilium Spartani Musa Marulli,
Ventura ad nostras ingeniosa dapes:
Verba sed antiqua reddat, numerosq; Lucreti:
Dum magnis diuos laudibus accumulat.
Adde tuos Puderice sales, adde inclyta patris
Eloquia, adde animo tot bona parta tuo.
Iamq; Panhormitæ lusus, & scripta recense,
Et Iouinianeæ tempora amicitiæ.
Hos inter meritis rediens Aquiuius ab armis,
Prodat honoratæ præmia militiæ:
Atq; chori princeps docti argumẽta Plutarchi,
Cumq; suis referat dogmata principiјs.
Ipse autem haud dubitet Cabanilius acta referre,
Vel sua, vel magno iuncta parentis auo.
Nec Phœbo minus ipse suo, quã Marte probatus,
Phocaico pexas tingat in amne comas.
Tu quoq;, quẽ iuuenẽ veneror, dulcißime Garlon,
Incipe iam docta plectra mouere manu:
Allifasq; tuus mihi concine, dum vaga Lunam
Sidera per tacitum nocte sequuntur iter.

Talibus auspicijs geniales ducere cœnas,
Thespiadumq; modis concelebrare iuuat.

IN CALENDIS IANVARIIS, AD FVSCVM.

EXoritur lux alma, caput Sol detegit Aureũ:
Qui toties nostros exhilarauit auos.
Exoritur: redit ecce anni meliorũ origo.
Quisquis ades, sancta concipe voce preces.
Cingantur de more sacris fastigia templis,
Quæ vaga Sebethi Nais ab amne legit.
Ipse sui Ianus præpandat limina templi:
Cui geminum liquido stillet odore caput.
Illius & castas sument pia thura per aras:
Atq; focos supra stet, videatq; suos:
Nuntiet & tibi Fusce nouos virtutis honores,
Iam reor hæc animum vota fouere tuum.
Nec magis optaris, quas Lydius amnis arenas,
Quas voluit flaui lympha superba Tagi.
Nec magis vberibus quicquid sibi colligit aruis
Medus, & aßiduo Sole perustus Arabs.
Iusta precor: Latijs vtinam discedat ab oris
Hostis, & indecori victus oberret equo.
Victus Hydruntinas cogatur linquere terras,
Et plangat nostram sanguinolentus humum.
Hæc veniet lux Fusce tuis lætißima votis,
Cum pax optatas ducet in Vrbe moras.

IN MORVM CANDIDAM.

NVnc Erato virides capiti subnecte corymbos,
Profer & aurata fila canora lyra.
Arboris vmbriferæ casus referamus acerbos.
Non erat hæc nostro fabula nota solo:
Audiat, & molli cantantes protegat vmbra
Ipsa, *
Olim Baianis fuerat pulcherrima syluis
Naias, errantes figere docta feras.
Quam liquidus clausis Lucrinus sæpe sub antris
Optauit lateri iungere posse suo.
Nec semel illius pharetram, laudauit & arcum
Pastorum incultis fistula carminibus.
Testes Cumææ, testes Linternides vndæ,
Sanctaq; Gaurana numina Hamadryades,
Illam Syluanos, Panasq; odisse bicornes,
Et quoscunq; colit sylua, nemusq; deos.
Sed quid fata parant? solitis Morinna redibat
Montibus: hoc illi nomen, & omen erat:
Cùm subita cœlum texit caligine nymbus,
Et multa canam grandine fecit humum.
Illa hyemem fugiens, diuersa per arua cucurrit,
Tecta caput sertis grandine tecta caput.
Vallis erat prope sulfureos malè peruia montes,
Candida quam Graio nomine signat humus.
Hanc super excisis pendebat cautibus antrum,
Agricolûm hirsutis nota domus gregibus.
Pugnantes huc forte coëgerat impiger hircos

Semideusq; caper, semicaperq; Deus.
Quem procul vt vidit Nymphe, sic pectore toto
Insequitur, tales & iacit ore sonos:
Quò properas ah dura, measq; ingrata querelas
Despicis? aspectus ne fuge Nympha meos.
Mecum capreolos, mecum venabere damas:
Parebit iußis hoc pecus omne tuis.
Nil est, quòd fugias: mihi crede, recentia semper
Pocula de niueo fagina lacte madent.
Semper picta rosis, semper contexta ligustris
De nostro poteris munera ferre sinu.
Dixit. at illa volans celeres præuertitur auras,
Imbre nihil motos impediente gradus.
Iamq; patens tristesq; lacus, sterilemq; paludem,
Consitaq; arbustis non minus arua nouis,
Adspicit exesi longè sub faucibus antri
Obscurum cæco puluere noctis iter.
Huc, tãquã in latebras se conijcit. haud minus ille
Insequitur præda tractus amore sua.
Iamq; patens cælum rursus, Solemq; videbat,
Liquerat & montem post sua terga cauum:
Dextra Pontus erat, præruptaq; saxa sinistra:
Et iam defessam, iamq; premebat amans.
Protinus exclamans: Fer opem mihi Delia, dixit:
Oraq; supremo diriguere sono.
Attulit auxilium Nympha Dea, seq; vocanti
Præbuit: illa cadens sponte recumbit humi:
Fitq; arbor subitò: Morum dixere priores,
Et de Morinna nil nisi nomen habet.

Pet

Pes in radicem, in frondes iuere capilli,
Et quæ nunc cortex, cærula vestis erat.
Bracchia sunt rami, sed quæ nitidißima poma,
Quas malè vitasti Nympha fuere niues.
Fleuit Misenus, mutatum fleuit Auernus,
Fontibus & calidis ingemuere Deæ.
Quinetiam fleuere suis Sebethides antris
Naiades, & paßis Parthenopea comis.
Sed tamen ante alios lacrymas in stipite fudit
Faunus, & hæc tristes addit ad inferias,
Inter syluicolas ô non ignota sorores,
Nunc Morus, duris candida corticibus,
Viue diu: & nostros semper tege fronde capillos,
Cedat vt ipsa tuis pinus acuta comis.
Tu nunquā miseræ maculabere sanguine Tybes,
Immemor heu fati ne videare tui.
Tu, nec fata negant, niueis vberrima pomis
His olim stabis frondea limitibus:
Et circum puériq; canent, facilesq; puellæ,
Ducentes festos ad tua sacra choros.
Hactenus insigni cecinit testudine Musa:
Aoniasq; volans læta reuisit aquas.

AD BACCHVM.

BAcche bimater ades: sic sint tibi nexa corym-
Cornua, sic nitidis pendeat vua comis: (bis
Seu te nunc Thebæ, seu te nunc Ismarus horrens,
Siue habet vmbrosis Naxos amica iugis.
Huc pater, huc propera frondenti candide thyrso

Huc potius gressus dirige Bacche tuos.
Sed pallam iam pone grauem, pictosq; cothurnos,
Et musto teneros tu quoq; tinge pedes.
Tecum etiam Dryadesq; Deæ, Satyriq; bicornes
Adsint, & calamos, concauaq; æra sonent.
Raucaq; subductis percurrant tympana palmis,
Bassaridum fusis turba verenda comis.
Quas malè festinans Silenus pone sequatur,
Et procul vt maneant, subsideantq;, roget.
Tum secum auriti fatum deploret aselli,
Incedet ferula dum titubante senex.
At Deus hortorum, cui vertice fixa rubenti
Canna tremit, sæua falce repellet aues.
In medio crater cælato maximus auro,
Spumet inexhaustum, Lesbia dona, merum:
Et circùm de more tuas caua tibia laudes
Intonet, appositas concelebretq; dapes.
Ipse ego perq; vias Vrbis, perq; omnia paßim
Compita, perpetuò sacra colenda feram.
Ipse Giganteo referam memorata triumpho
Nomina, & ouanteis, Orgia læta, choros.
Nec sileam fuscas acies, Gangetica regna,
Gestaq; odoratis prælia littoribus.
Mox thalamos Ariadna tuos, tedasq; iugales,
Quæq; nitet medio fixa corona polo:
Iamq; pios ritus, indictaq; sacra frequentans,
Instituam virgas fronde virente tegi:
Incendamq; tuas vates tam magnus ad aras,
Quàm nec Vergilius, quàm nec Homerus erat.

Tu mihi sancte pater mordaces exime curas,
Nubilaq́; annoso pectora solue mero.
Tu mihi securos adige in præcordia somnos:
Afflatusq́; iuua lumina fessa tuo.
Scimus enim quantos ineunte ætate laboreis
Pertuleris, quantos fulminis igne metus.
Infelix Semele quid munera poscis amantem,
Quæ tibi, quæ nato sunt nocitura tuo?
Posce Iouem, quæ digna tuis sint præmia votis,
Posce: feres votis præmia digna tuis.
Non tibi syluicolûm proles de plebe deorum,
Sed cui sint Phœbus, Mercuriusq́; pares.
Sed quam Saturnus non dedignetur ab alto
Noscere, quam læto Iuppiter ore probet.
Salue chara patris soboles, mitissime diuûm:
Salue hominum requies, lætitiæq́; parens:
Et faciles (si iusta peto) mihi prospice Musas:
Et me pacato numine dexter adi.

AD LVDOVICVM MONTAlium Syracusanum, Caroli Cæsaris scrinij magistrum.

MOns altus nomen clarum tibi, siue niuosis
Nascenti dederit fertilis Aetna iugis,
Seu lustrata vagis Nebrodis saxa Naphæis,
Siue Dionæo numine clarus Eryx,
Seu quòd Olympiaco reptaris vertice, teq́;
Pertulerit placido blanda Arethusa sinu

Quaq; iacet Baulos inter lucumq; Sibyllæ,
Et prochytæ rectum per iuga tendit iter:
Nos hic (vt nostri) duræ parere puellæ
Cogimur, & tristeis ducere in vrbe moras.
Nec tamen aut studijs animum intendisse seueris,
Aut prodest sanctas excoluisse Deas.
Dumq; tot vnanimes dederint mihi fata sodales
Auxilium, nemo est, qui mihi rite ferat:
Instat sæuus Amor, reficitq; in cote sagittas,
Nec patitur presso colla mouere iugo.
Et licet aßiduis tabescant pectora curis:
Quærimus, vnde queant tanta venire mala.
Atq; vtinā tristeis Lachesis mihi finiat annos,
Claudat & ætatis tempora dura meæ:
Aut aliquis, sæui quæ sit medicina furoris,
Non vanus nostra cantet in aure Deus.
Sed iam laurigeris cessant oracula Delphis:
Mutaq; Cumææ virginis antra silent.
Nec Pan Mænalia reddit responsa sub vmbra:
Nocte licet pastor viscera libet ouis.
Nec mihi Chaonias spes est audire columbas:
Cornigerumq; pudet fata referre Iouem.
Oblitasq; loqui iampridem Græcia quercus
Mirata est posito conticuisse Deo.
At tibi venturos Mai prædicere casus
Fas est, & mites consuluisse Deos.
Nec tantùm aut aræ fumos, aut nuntia sentis
Fulgura, sed Stygijs somnia missa locis,
Somnia quæ miseram perturbant sæpe quietem,

Dum mens incertis pendet imaginibus.
O quoties per te vanum posuisse timorem
Me memini, & lætos continuasse dies.
O quoties, trepidus cùm non spernenda putarem,
In nostrum caui damna futura caput.
Sæpe meæ tibi cùm narrassem visa puellæ,
Dixisti certos haud procul esse metus.
Sæpe illam madidos lustrare in flumine crines
Iussisti, & misto soluere farra sale.
Quòd si olim terris talem te fata dedissent,
Spreuisset Tuscos Martia Roma viros.
Nam te quis melius calidas deprendere fibras,
Consulere aërias aut potuisset aues?
Illa triumphatum regeret nunc legibus orbem,
Nec foret in cineres obruta pene suos.
Nec fera vidisset Cannensis funera pugnæ,
Aut aquilas Parthos tam male ferre duces.
Scipiadum patrijs habitarent sedibus vmbræ:
Tanta nec Hispanum conderet ossa solum.
Te duce veridicæ patuissent scripta Sibyllæ:
Non intellecto quæ nocuere deo.
Fortunate deûm interpres, quem sidera norunt,
Cui superûm mentes explicuisse licet.
Non te lethali tetigit puer improbus arcu:
Quamuis & dominos implicet ille deos:
Nec tibi securos rumpunt suspiria somnos:
Fallaces Veneris despicis insidias.
At nos incertis cæci iactamur in vndis:
Ducimus & nullo tempora consilio.

Et quisquam mihi nunc longos optauerit annos,
Cùm videat vitæ tædia tanta meæ?
Non me Sisyphio superent impulsa labore
Saxa, nec infernis dolia adacta vadis.
Et Tityi rostro cedet mihi vultur obunco.
Pomaq́; Lethæis risa sub arboribus.
Vos igitur, qui me victum iam fletis amici,
Sic mea compositis cædite busta notis:
Actius hic situs est: cineres gaudete sepulti:
Iam vaga post obitus vmbra dolore vacat.

IN DOMINÆ NATALEM AD IVNONEM.

IVnoni fer sacra, nouas lege Musa coronas:
Natalis dominæ iam mihi festus adest.
Ipsa sed in primis solennes indue cultus,
Et mihi purpurea tempora cinge rosa.
Vtq́; aliquid gratas diuæ meditemur ad aras,
Affer inauratæ garrula plectra lyræ.
Tu quoq;, vitta tuos auro subnecte capillos:
Plurimaq́; in niueo pectore gemma micet.
Hæc mihi te, mea lux, seros promisit in annos,
Hac mihi te certam iussit habere dies.
Quanta mihi hac primùm fulserunt gaudia luce?
Quantus in hoc vno tempore venit honos?
O mihi Erythræis meritò signanda lapillis:
O mihi delicias inter habenda meas.
Quisquis ades, bona verba, & lætos edite cantus,
Libaq́; de Siculo dulcia mella date.

Alba mihi vestis nullo violata veneno
Adsit, & in geminos defluat apta pedes.
Ante aram viridi texant vmbracula quercu
Formosis Dryades, rustica turba, comis.
Phœbus odorata circum tegat atria lauro:
At myrto duplices tu Cytheræa fores.
Ipsa Arabum merces Niseïa turba ministret:
Lenæusq; ferat Naxia vina pater.
Omnia sint lætis operata ex ordine sacris:
Et cœlum niueis constrepat alitibus.
Magna parens Iuno, centum comitata ministris,
Huc ades, & votis annue diua meis.
Vos quoq; per vacuū quæ luditis aëra, Nymphæ,
Cingite felici nubila summa choro.
Scilicet euentus hæc sint bona signa futuri:
Huc eadem plenæ nuntia lætitiæ.
Ipse ego vestra sequar iucundo gaudia plausu,
Et peragam varios ore manuq; modos:
Quin etiam sertis, & thure calentibus aris
Excipiam sancta numina vestra die.
At tu natalis, nullos non fauste per annos,
Semper honorata luce serenus eas.
Quodq; opto, innumeras (si quid prece posse puta-
Cumææ vincas vatis olympiadas. (mur)

AD RVINAS CVMARVM VRBIS VETVSTISS.

HIc, vbi Cumææ surgebant inclyta famæ
Mœnia, Tyrrheni gloria prima maris,
Longinquis quò sæpe hospes properabat ab oris,
Visurus

Visurus tripodas Delie magne tuos.
Et vagus antiquos intrabat nauita portus,
Quærens Dædaliæ conscia signa fugæ:
(Credere quis quondã potuit, dũ fata manebant?)
Nunc sylua agrestes occulit alta feras.
Atque vbi fatidicæ latuere arcana Sibyllæ,
Nunc claudit saturas vespere pastor oues.
Quæq; prius sanctos cogebat Curia patres,
Serpentum facta est alituumq; domus.
Plenaq; tot paßim generosis atria ceris,
Ipsa sua tandem subruta mole iacent.
Calcanturq; olim sacris onerata trophæis
Limina, distractos & tegit herba deos.
Tot decora, artificumq; manus, tot nota sepulcra,
Totq; pios cineres vna ruina premit.
Et iam intra solasq; domos, disiectaq; paßim
Culmina setigeros aduena figit apros.
Nec tamen hoc Graijs cecinit Deus ipse carinis:
Præuia nec lato missa columba mari.
Et querimur, citò si nostra data tempora vitæ
Diffugiunt? vrbes mors violenta rapit.
Atq; vtinam mea me fallant oracula vatem:
Vanus & à longa posteritate ferar.
Nec tu semper eris, quæ septem amplecteris arces:
Nec tu, quæ medijs æmula surgis aquis.
Et te (quis putet hoc?) altrix mea durus arator
Vertet, &, Vrbs, dicet, hæc quoq; clara fuit.
Fata trahunt homines fatis vrgentibus, vrbes,
Et quodcunq; vides auferet ipsa dies.

MALA

MALA PVNICA.

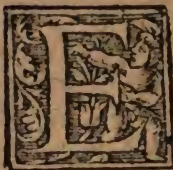
QVid miser externas perquiris nauita gētes?
Et tam longinquo gurgite quæris opes?
Nec te ventorumq́; minas, pelagiq́; procellas,
Nec piget ignotæ damna subire viæ.
Aspice, quàm tenui velemus cortice gemmas:
Iam tibi, quicquid habēt littora rubra, damus:
Seu vis purpureos roseo fulgore Hyacinthos:
Infensam Baccho siue Amethyston amas:
Ardenteis seu quæ torres imitantur, & ignein:
Seu mage diluto lumine Chrysolithos.
Sed rude diuitias extollit vulgus inanes:
Nec meminit, quantis sit caput inde malis.
Diuitiæ fera bella viris, lethumq́; tulerunt.
Nam prius æterna pace vigebat humus.
Diuitijs natoq́; pater, natusq́; parente
Cæditur, & charo fratre verenda soror.
Nec tantum sæuæ tractant aconita nouercæ:
Sed iugulat partus mater auara suos.
Adde quòd & gemmæ solo fulgore probantur,
Adscitusq́; illis quæritur arte decor.
At nobis natura oculos tardare tuenteis,
Et dedit arenti pellere ab ore sitim.
Nec nostræ populos armant in prælia gemmæ,
Nec suadent magnos clàm violare Deos:
Sed semper placidis visunt conuiuia mensis:
Stant vbi iucundo pocula plena mero.
Illic nos teneræ vir porrigit ipse puellæ,
Porrigit & cupido fida puella viro.

Pacis

Pacis opus sumus, & pacati munus amoris,
Quod capit à Satyro Naïs amata suo.
Nunc temere, infernis cùm nos libasset in hortis,
Noluit ad matrem nata redire suam.
Nos quoq;, dū Libycos errat Pomona per agros,
Obstupuit pleno fracta rubere sinu:
Ac rarum mirata decus, mirata liquorem,
In sua de patrio transtulit arua solo.
Ergo Puniceæ laus hæc & gloria syluæ,
Vincere gemmiferi lucida dona maris:
Pallentiq; graues depellere corpore morbos,
Aegraq; Pæonijs ora leuare modis.
Quod nec Erythræi præstabunt littera ponti,
Non opibus pollens Indica terra suis.
Tu verò, duplici fulgent cui tempora lauro
Militiæ, & sacri Dux Aquinine chori:
Accipe nos, laudum contentus luce tuarum:
Muneraq; inuisæ dispice luxuriæ:
Et seu carminibus, seu delassaberis armis,
Diluat exundans hæc tibi gemma sitim.

ACTII

ACTII SYNCERI SANNAZARII ELEgiarum Liber III. ad Federicum Ferdinandi filium, Aragoneum, Sicilię Regem.

Rgo ego fallaci tātū seruire puellæ
Natus, & aduerso semper amore queri?
Nec me Pieria spectabit Phœbus in vmbra
Inter certantes carmina ferre choros?
Quà densos Helicon saltus, collesq; virentes
Pandit, & Aonidum perluit antra liquor,
Dispositæq; iugis intexunt serta puellæ,
Pendentesq; sonant per caua saxa lyræ.
Iam libet intactis haurire è fontibus vndam,
Et lustrare sacrum, quà via nulla, nemus.
Ardua sunt tentanda: nouas en carmina vires
Sumite: per durum gloria anhelat iter.
Nunc opus est alia crinem compescere fronde:
Nil mihi cum sertis Bacche iocose tuis.
Ipse audax virides Parnaßi in vertice lauros
Decerpam, aut syluis Pinde canore tuis,
Ipse lyram nullo percussam pollicis ictu
Suspendam ex humeris, præmia rara, meis.
Non ego nunc molles meditor lasciuus amores:
Nec iacio ad surdas carmina blanda fores.
Maior ad heroas me subleuat aura cothurnos:

Maior

Maior & in nostro personat ore Deus.
Lætus ades Federice: tuas ex ordine laudes
Exequar: auspicijs fama petenda tuis.
Nã quãquam antiquis Regũ bene fulta triũphis
Stat domus, & tantis se tibi iactat auis;
Maiorum tua non titulis innixa recumbit
Gloria, nec priscis gestit imaginibus:
Sed certat magnos virtus anteire parentes,
Aeternum & vera laude parare decus.
Nec tua facta olim titulo breue marmor habebit:
Immensum magni carminis illud opus.
Seu te quis teneris puerum miratus ab annis,
Aetatis referat tempora prima tuæ:
Seu casus rerum varios, durosq; labores,
Exhausta & sæuo prælia Marte canat.
Egressum vix dum cunis Aeneïa nutrix
Sensit, & aduentu mota repentè tuo est:
Terq; Deos venerata, caput ter substulit vrna,
Et tandem Phrygio lingua voluta sono est.
En iterum Sol magne, meæ post diruta Troiæ
Pergama, post Latios spes mihi surgit auos.
Hæc ætate vagi quondam per prata Scamandri,
Aeneam vidi ludere sæpe meum.
Nec tu maior eras, cùm iam post fata Creusæ
Reptarés gremio pulcher Iule meo,
Certaresq; iocis curas mihi demere aniles,
Deducens blandas nostra per ora manus.
His tamen auspicijs Albanæ ad sidera turres
Creuêre, & rerum maxima Roma caput.

Hinc Decios, Fabiosq; hinc pectora dura Catones
Vidimus, & fasces Brute seuere tuos.
Vidimus & ductos non vno ex hoste triumphos,
Auctaq; Iulais stemmata Cæsaribus.
Ingredere, ô, felixq; subi pede nostra secundo
Mœnia, propensos & venerare Deos:
Ingredere, Antiphatæ pollens tibi regia seruit,
Et Lestrygonio limina tuta metu.
Sit Ioue Creta potēs, sint clari ab Apolline Del-
Laudet Amiclæos Tenaris ora duces: (phi,
Alcidem, Bacchumq; ferant ad sidera Thebæ:
Terra rudimentis nostra beata tuis.
Nam te, dum rapidos arcet de finibus hostes,
Ardua magnanimus misit in arma pater.
Auspice te nostræ nullis incursibus arces
Succumbent, nullis littora nostra minis.
Sed bene habet, cessere metus, cessere pericla:
Barbarus hostiles ad sua vertit equos.
Iam iuga, iam læti respirant vndiq; campi:
Nec tuba veliferas concitat vlla rates.
Tu tamen ad patrios reuocabere victor honores,
Maternosq; sinus, Parthenopenq; petes.
Mox Salentinos ibis metator in agros,
Quà secat Oebalia culta Galesus aqua.
Sed quò liuor edax non irruis? ecce repentè
Fata iubent longas te procul ire vias:
Romanumq; patrem, sacrasq; inuisere sedes,
In primis magnos promeruisse Deos.
Tum pontes, arcusq; ducum, delubra, viasq;,
Cumq;

Cumq; suis cernes structa theatra foris.
Intereà Vaticanas numerare per ædes
Tot signa artificum, tot monumenta licet.
Mox Veios, veteresq; Vmbros, forteisq; Sabinos
Transgresso, Adriacum stat superare latus,
Aemiliæq; domos, Apenninumq; niualem,
Et Phaëthontæo proxima regna Pado.
Quis sumptus Leonora tuos, quis publica dicat
Munera, Atestinis edita principibus?
Iam veteres superàs diues Ferraria ludos,
Aurea dum celeri præmia ponis equo,
Effigiesq; deûm, spectandaq; signa per oras
Extruis, & varijs pegmata celsa locis.
Quis rursum Venetæ miracula proferat vrbis?
Vna instar magni quæ simul orbis habet!
Vna Italûm Regina, altæ pulcherrima Romæ
Aemula, quæ terris, quæ dominaris aquis.
Tu tibi vel reges ciues facis ô decus, ô lux
Ausoniæ, per quam libera turba sumus:
Per quam barbaries nobis non imperat, & Sol
Exoriens nostro clarius orbe micat.
Proxima sunt Gonsaga tuæ spectacula terræ,
Donaq; per magnos antè parata duces:
Mantua queis, largoq; exultat Mincius ore,
Ausus spumiferum tollere ad astra caput.
Mincius æterni sacrum geniale Maronis,
Cui cedit flauo lucidus amne Meles.
Hinc populos Ticine tuos spectare licebit,
Dictaq; lanigeræ mœnia pelle suis.

Taurinosq́;,altasq́; Alpes, Pœninaq́; castra,
Et Rhodanũ,& ripas magne Lemãne tuas.
Inde per immensum lati spatiabere campi,
Ostendit sacrum mons vbi Iura nemus:
Et veteres felix custodit Claudius arces,
Claudius æternæ conciliator opis.
Hic formidatas acies,ipsumq́; videbis
Elatum longa prosperitate ducem:
Finitimis dum bella parat,tibiq́; arma,virosq́;
Commendans,magni ius dabit imperij:
Nimirum ingeniumq́; sagax miratus,& artes.
Quaq́; dabis mentis plurima signa tuæ.
Quapropter medijs generum te deligit armis,
Pollicitus natæ spemq́;,torumq́; suæ.
Ac velut Oenomai currus,astumq́; secutus,
Eludet pacti fœdera coniugij.
Sed male vt Oenomao currus cessére,doliq́;,
Perfidiæ pœnas sic ferus iste luet.
Ter victus,ter iam castris exutus ab hoste,
Postremò miseram corruet ante diem.
Nam deiectus equo,fossaq́; inuentus in alta,
Obscœnam turpi sanguine tinget humum.
Nec iam erit,extremos funus qui curet ad ignes,
Non lapis,incisis qui tegat ossa notis.
Tu celsus,tu sublimis,tu victor honorem
Accipies,tibi quem Gallia tota dabit:
Bisq́; tuis referet superatos Lingonas armis,
Ductaq́; bis pulsos signa per Eluetios:
Præterea quantum populorum Mosa coërcet.
Quant

Quantum cærulea Rhenus inundat aqua.
Atq; erit is nostræ gentis vigor, omnia credi
Vt poßim iusto succubuisse metu.
Hîc ego te, laudesq; tuas fortißime Iuli
Non sileam, & valida prælia gesta manu.
Quē titulis Aquiniua domus præluſtribus ornat,
Mortalesq; inter, semideosq; locat.
Et iam militiæ moles tibi creditur omnis,
Omnia sub leges allicis ipse tuas.
Ad te patrato iuuenum pulcherrime bello
Tempus erat patrijs dona tulisse Deis,
Mendacisq; simul fastus, odiumq; tyranni
Cum propè defenso deseruisse solo.
Eia agè rumpe moras inuisaq; castra relinque,
Fidaq; magnanimi limina regis adi.
Cui vel ad Oceani fines tot littora parent,
Iuraq; dant sceptri Celtica regna sui.
Hîc tibi felices tedas, certosq; hymenæos
Expediet, tutas & simul addet opes.
Testis erit Liger, Aruernis qui fusus ab antris
Libera deuexum per loca findit iter.
Intereà patrem, Campanaq; tecta reuise,
Debitaq; auspicijs hei mihi regna tuis,
Debita, sed fatis citò iam cessura malignis,
Euertet tantas cùm ferus hostis opes.
Dij maris Hetrusci, p quos Tyberinus, & Arnus,
Macraq; cæruleis iungitur altus aquis,
Dū redit in patriā iuuenis, tot honoribus auctus,
Candida felici soluite vela noto.

Vosq; citæ puppes iussum properate per æquor:
Fata dabunt istas sæpe iterare vias.
Nec semel hos tractus, Ligurumq; videbitis oras,
Aut Vari infaustum fluminis hospitium,
Vallatosq; sinus scopulis Toroëntia claustra,
Et sparsas medijs Stechadas æquoribus.
Deniq; Phocaicosq; sinus, Mariiq; refossum
Litus, & antiquæ mœnia Massiliæ.
Donec fatales Turonum accedere muros
Permittant vestro fata sinistra duci.
Ah Liger, ah nimiũ lacrymis vrgende meorum,
Qualia spectabis flumine busta tuo!
Busta, quibus magni ponant diademata reges,
Grataq; solenni flore parentet humus.
Atq; aliquis Latio veniens nouus hospes ab orbe,
Portet honoratas munus ad inferias:
Et dicat, Federice tuorum hîc meta laborum
Hæsit: habet nostros hæc breuis vrna Deos.

QVOD PVERITIAM EGErit in Picentinis, ad Cassandram Marchesiam.

EST Picentinos inter pulcherima montes
Vallis: habet patrios hic pia turba Deos:
Quam super hinc cælo surgens Cerretia rupes
Pendet: at huic nomen Cerrea sylua dedit.
Parte alia sacræ respondent saxa Thebennæ,
Quiq; rigens Merulæ nomine gaudet apex.
Et circum nigra latè nemus accubat vmbra,

Plurimæ

Plurima quà riguis effluit vnda iugis,
Semiferi, si vera canunt, domus horrida Fauni,
Conuectant auidæ quò sua lustra feræ.
Accipit hîc tergo formosum bucula taurum:
Accipit immundum sima capella marem.
Mille tori Dryadum, Satyrorum mille recessus,
Antraq; syluicolæ grata latebra Deæ.
Viuula nomen aquæ, tenuiq; subucula riuo,
Et quæ de gelida grandine dicta sonat.
Huc mea me primis genitrix dū gestat ab annis,
Deducens charo nupta nouella patri,
Adtulit indigenis secum sua munera diuis,
In primis docto florea serta gregi.
Grex erat Aonidum: cætu comitata sororum
Ipsa sui princeps Calliopea chori.
Delius argutis carmen partitus alumnis,
Flectebat faciles ad sua plectra manus.
Atque hîc me sacro perlustrauere liquore,
Cura quibus nostræ prima salutis erat.
Tum lotum media puerum statuere chorea,
Et circumfusis obstrepuere sonis.
Denique præcinctumq; hederis, & virgine lauru,
Ad citharam dulces edocuere modos.
Tantus erat lætis auium concentus in agris,
Vt posses ipsos dicere adesse Deos.
Venerat omne genus pecudū, genus omne ferarū,
Atq; illa festum luce habuere diem.
Tunc ego pastorum numero syluestria primum
Tentaui calamis sibila disparibus:

Deductumq; leui carmen modulatus in vmbra,
Innumeros paui lata per arua greges.
Androgeũq;, Opicũq; & rustica sacra secutus,
Commoui lacrymis mox pia saxa meis,
Dum tumulum charæ dum festinata parentis
Fata cano, gemitus dum Melisea tuos.
Ac tacitas per operta vias rimatus, & antra
Inspecto, & varijs flumina nata locis.
Mox maiora vocant me numina: scilicet alti
Incessere animum sacra verenda Dei,
Sacra Dei Regisq; hominum, dominiq; Deorum,
Primæuum sanctæ relligionis opus,
Nuncius æthereis vt venerit aliger astris,
Dona ferens castæ virginis in gremium.
Quid referam caulasq; ouium lususq; canentum
Pastorum, & Reges Arsacis ora tuos?
Nec minus hæc inter piscandi concitus egit
Ardor in æquoreos mittere lina sinus,
Fallacesq; cibos vacuis includere nassis,
Atque hamo vndiuagos sollicitare greges.
Quãdoquidẽ salsas descẽdi ego primus ad vndas,
Ausus inexpertis reddere verba sonis.
Quid referam mollesq; Elegos, miserabile carmẽ,
Et superis laudes non sine thure datas?
Quaq; alijs lusi numeris, dum seria tracto,
Dum spargo varios per mea dicta sales.
Multaq; præterea dilectæ grata puellæ,
Adscisco antiquis rursus Hetrusca modis.
Vt sileam nunc impensos tot regibus annos,

Tot data belligeræ tempora militiæ:
Et sileam vexata malis mea corpora morbis,
Vixq; Machaonia restituenda manu.
Adde graues populiq; fugas, procerumq; ruinas,
Inflicta & miseris vrbibus exilia.
Ipse per infestos tecum Federice labores
Multa adij terra, multa pericla mari.
Tuscorumq; vadis, Ligurumq; exercitus vndis,
Postremò littus Massiliense subi.
Iam Rhodanum, Volcasq; feros, Vocontiaq; arua
Legimus, & fines Belgica terra tuos.
Bisq; pruinosas cursu superauimus Alpes:
Bis metas magni vidimus Oceani.
Atq; hîc te tandem defleuimus optime Regum,
Quantum Hecube natos fleuerat ipsa suos:
Quantum discissis fratres Cassandra capillis,
Andromacheq; sui dum legit ossa viri.
O fatum infelix, ô sors malè fida quid illic
Egimus? ô tristi mersa carina loco.
Cùm nullum intereà frugis genus imbre, vel æstu
Redderet ingenio Musa vocata meo.
Et iam miramur, longo si pressa labore
Amisit vires paruula vena suas.
Ipse deûm simul, atq; hominũ celebrator Homer⁹
Deficeret, nedum segnis, iners q; lyra.
Deficeret pater ipse, & carminis autor Apollo,
Pegasidum sacras qui tenet vnus aquas.
Ergò tanta meæ cùm sint dispendia vitæ
Facta, potes nostram quisq; dolere vicem,

Quòd non ingenio, quòd non profecimus arte,
Quòd mea sit longo mens propè victa situ:
Quòd mala subrepens imos, ceu pestis, in artus,
Irruerit, fracto corpore, segnities:
Nec pote iam lapsæ studium reuocare iuuentæ,
Ingenij cùm sit tacta ruina mei.
Tu saltem bona posteritas ignosce dolori,
Qui facit, vt spreto sit mea fama loco:
Musarum spolierq́; bonis, & nomine claro
Vatis, & hæc vltrò credar habere mala.
Prosit, amicitiæ sanctum per secula nomen
Seruasse, & firmam regibus vsq; fidem.
Vosq́; vel ignauo, vel tardo, parcite amici,
Cui natura suas dura negarit opes:
Dum tamen ambitione mala, atq; libidine turpi,
Et caream inuisæ crimine auaritiæ.
Tu quoq; vel fessæ testis Cassandra senectæ,
Quam manet arbitrium funeris omne mei,
Compositos tumulo cineres, atq; ossa piato:
Neu pigeat vati soluere iusta tuo.
Parce tamen scisso, seu me mea vita, capillo,
Siue. sed heu prohibet dicere plura dolor.

DEOS NEMORVM INVO- [illegible] extruenda domo.

DIj nemorũ saluete: ego vos de rupe propĩqua,
De summis patriæ mœnibus aspicio:
Aspicio, venerorq́; : cauæ mihi plaudite valles,
Garrula vicinis perstrepat aura iugis.

Vos

Vos quoq; perq; focos felicia dicite ciues
 Verba, per intectas flore decente vias.
Victima solennes eat inspectanda per aras:
 Turbaq; Palladia fronde reuincta comas.
Mosq; vt ab antiquæ repetatur origine Romæ,
 Exterior forda cum boue taurus aret.
Ac prius infosso tectum quàm cingere sulco
 Incipimus, iustos thure piate Deos.
Nulla per obductum decurrant nubila cælum:
 Candidaq; augustum concinat omen auis.
Exurgat paries, ventos qui pellat, & imbres.
 Qui multa circum luce serenus eat.
Adsit dispositis series concinna columnis,
 Quæq; ornet medias crebra fenestra fores.
Ipse biceps primo custos in limine Ianus
 Occurrat lætis obuius hospitibus.
Protinus à dextra sacræ, mea turba, sorores
 Cingant virgineis atria prima choris.
A læua nitidis stratum Pythona sagittis,
 Miretur posita Cynthius ipse lyra.
Aedibus in medijs parui sinus amphitheatri,
 Visendas Regum præbeat historias.
Ac primùm triplici sese defendat ab hoste
 Fernandus, rapido iam metuendus equo.
Alfonsusq; pharetratas, diua agmina gentes,
 Cogat Hydruntinis cedere littoribus.
Tū iuuenis Rex ipse, & Regū insignibus auctus
 Alpinos adigat linquere castra duces.
Postremò Federicus, auito lætus honore,

Dalma

Dalmaticas grandi classe refringat opes.
Infestosq; Deos, metuendaq; iura minatus,
Indicat nato bella gerenda suo.
Hic bene conueniens membris variantibus ordo
Adspiciat celebreis è regione situs.
Exhedræ, Xistiq;, Tablinũ, Hypocausta, Dietæ,
Et quæ priuatis vsibus apta velim.
Atq; aliæ occasus, aliæ vertantur in ortus,
Quæq; habeant Borean, quæq; inhibere Notũ.
Iungantur longis quadrata, obliqua rotundis:
Et capiat structos plurima cella toros.
O studijs placitura meis, ô mille per artes
Ocia Pierijs nostra iuuanda modis.
Hic ego tranquillo transmittam tempora cursu,
Dum veniat fatis mitior hora meis.
Viximus ærumnas inter, lacrymosaq; Regum
Funera, nunc patria iam licet vrbe frui:
Vt quod tot curæ, tot detraxere labores,
Restituat vati Parthenopea suo.

FINIS.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICIJ, EPIGRAMMATON LIBER I.

ACTII SYNCERI
SANNAZARII NEAPO-
litani, viri patricij, Epigram-
mâton Liber I.

Ad Federicum Regem.

CRIBENDI *studium mihi tu Federice dedisti,*
Ingenium ad laudes dum trahis omne tuas.
Ecce suburbanum rus, & noua prædia donas:
Fecisti vatem, nunc facis agricolam.

Ad villam Mergillinam.

Rupis ô sacræ, pelagiq́; custos,
Villa Nympharum domus, & propinquæ
Doridos, Regum decus vna quondam,
Deliciæq́;:
Nunc meæ tantùm requies camœnis,
Vrbis inuisas quoties querelas,
Et parum fidos popularis auræ
Linquimus æstus.
Tu mihi solos nemorum recessus
Das, & hærenteis per opaca laurus
Saxa: tu fonteis, Aganippidumq́;
Antra recludis.
Nam simul tete repeto, tuasq́;
Sedulus mecum veneror Napæas:
Colle Mergillina tuo repentè
Pegasis vnda

Effluxit, de qua chorus ipse Phœbi,
Et chori Phœbus pater, atq; princeps.
Nititur plures mihi iam canenti
Ducere riuos.
Ergo tu nobis Helicon & vdæ
Phocidos saltus, hederisq; opacum
Thespiæ rupis nemus, & canoro
Vertice Pindus.
I puer, blandi comitem laboris
Affer è prima citharam columna,
Affer & flores, procul omnis à me
Cura recedat.
Principis nostri decus, atq; laudes
Fama per latas spatiata terras,
Euehat, qua Sol oriens, cadensq;
Fræna retorquet:
Quaq; non notos populos, & vrbeis
Damnat æternis Helice pruinis,
Quaq; feruenteis cumulos arenæ
Dißipat Auster.
Ille crescenteis veneratus annos
Vatis, antiquum referentis ortum
Stirpis, & clarum genus, & potentum
Nomen auorum.
Contulit larga numerosa dextra
Dona, & ignauæ stimulos iuuentæ
Addidit, syluas & amica Musis
Otia præbens.

Calendæ Maij.

Maius adest, da serta puer: sic sancta vetustas
Instituit: prisci sic docuere patres.
Iunge hederam violis, myrtum subtexe ligustris.
Alba verecundis lilia pinge rosis.
Fundat inexhaustos mihi decolor Indus odores:
Et fluat Aßyrio sparsa liquore coma.
Grandia fumoso spument crystalla Lyæo:
Et bibat in calices lapsa corona meos.
Post obitum non vlla mihi carchesia ponet
Aeacus, infernis non viret vua iugis.
Heu vanum mortale genus quid gaudia differs?
Falle diem: medijs mors venit atra iocis.

In tumulum Ladislai Regis.

Miraris niueis pendentia saxa columnis
Hospes, & hunc, acri qui sedet altus equo.
Quid si animos, roburq; ducis, præclaraq; nosses
Pectora, & inuictas dura per arma manus?
Hic Capitolinis deiecit sedibus hostem:
Bisq; triumphata victor ab Vrbe redit:
Italiamq; omnem bello concußit, & armis:
Intulit Hetrusco signa tremenda mari.
Néue foret Latio tantum diademate felix,
Ante suos vidit Gallica sceptra pedes:
Cumq; rebellantem preßisset pontibus Arnum,
Mors vetuit sextam claudere Olympiadem.
I nunc, regna para, fastusq; attolle superbos:
Mors etiam magnos obruit atra Deos.

Ad Federicum Regem.

Clausa quòd effoßis erumpunt ossa sepulcris,
Et reserant veteres putria saxa rogos:
Nimirum tanto cupiunt sub principe manes
Viuere, & ad nutus vmbra vocata venit.
Vtq; decet, longo mansuras tempore sedes
Spondent, & regnis otia læta tuis.
Quæq; diu ambiguis tecum fortuna vagata est
Paßibus, hîc certa stat bene nixa rota.
Sume animos Federice: tuis hîc meta periclis
Hæret: habent manes, & pia busta fidem.

Ad Ninam.

Sexcentas Nina da, precor, roganti
Sed tantùm mihi basiationes:
Non quas dent bene filiæ parenti,
Nec quas dent bene fratribus sorores:
Sed quas nupta rogata det marito,
Et quas det iuueni puella charo.
Iuuat me mora longa basiorum,
Ne me tam citò deserat voluptas.
Nolo marmora muta, nolo pictos
Dearum Nina basiare vultus:
Sed totam cupio tenere linguam
Insertam humidulis meis labellis.
Hanc & sugere, morsiunculasq;
Molles adijcere, & columborum
In morem, teneros inire lusus,
Ac blandum simul excitare murmur.
Hæc sunt suauia dulciora melle

Hyblæ

Hyblæo, & Siculæ liquore canna.
Hæc sola ambrosiæq;, nectarisq;
Succos fundere, sola habere possunt.
Quæ si contigerint mihi, tuisq;
Admouere sinas manum papillis:
Quis tunc diuitias, quis aurum, & omneis
Asse me putet æstimare Reges?
Iam non maluerim mihi beatas
Auroræ, Venerisq; habere nocteis:
Non Hebes thalamos beatiores:
Non si deserat hæc suum maritum:
Non si me roget vsquequaque: non si
Aeternam mihi spondeat iuuentam.

De natali Altilij vatis.

Musarum lux alma, meus cui thura quotannis,
Cui rite Altilius fundit in igne merum:
Accipe seruatos hyberno frigore flores,
Quæq; madent Siculis annua liba fauis.
Quandoquidem magnum Latio, rarumq; dedisti
Pignus, & Aonijs non leue nomen aquis.
At tu, sic tristeis nunquam experiare tenebras,
Sic Phœbi nitido semper honore mices:
Fausta precor, longos tamen expectata per annos,
Altilioq; tuo concolor vsq; redi.

Ad Federicum Regem.

Hybernas tibi Pampineis cum vitibus vuas
Mittimus, ô regni gloria, honosq; tui.
Præla vacant, riget omnis ager, spumantia tandem
Musta silent: mensis est tamen vua tuis.

Iam pater Autumnus vernanti a lilia mittet,
Talia si medio frigore bruma dedit.

De expeditione Alfonsi Regis.

Venturos olim Romana ad mœnia Turcas,
Dixerunt vates: credite, vera canunt.
Scilicet Alfonsum Turcas in bella trahentem
Expectas fatis anxia Roma tuis.
Pone metum, vincet: sed te meliora manebunt
Imperia: Alfonso principe maior eris.

In tumulum Lauræ puellæ.

Et lacrymas etiam superi tibi Laura dedissent:
Fas etiam superos si lacrymare foret.
Quod potuit tamen, auratas puer ille sagittas
Fregit, & extinctas mœsta Erycina faces.
Sed quamuis homines tangant tua fata, Deosq́;:
Nulli flebilior, quàm mihi, vita iaces.
Felices animæ, quibus is comes ipsa per vmbras,
Et datur Elysium sic habitare nemus.

De partu Nisææ Charitei coniugis.

Dum parit, & longas iterat Nisæa querelas,
Scinditur incerta seditione polus.
Pierides puerum, Charites optare puellam:
His Venus, ast illis docta Minerua fauet.
Astat amãs Veneri Mauors, Phœbusq; Mineruæ:
Magnanimusq; æqua Iuppiter aure sedet:
Cùm subitò aurato surgit puer improbus arcu,
Et cælum notis territat omne minis.
Assensere metu superi: pater ipse Deorum

Risit

Risit, & Aonias iußit abire Deas.
Exultat palma Venus, & nascente puella
Augentur Charites, Cypria turba, Deæ.

Ad Federicum Regem.

Edicto nuper cùm tu Rex magne caueres,
Audaci ne quis stringeret arma manu:
Deposuisse tuum vel primus diceris ensem,
Et monstrasse palàm primus inerme latus.
Quid maius populisue tuis Federice, vel vrbi
Accidere huic nostræ per tua dona potest?
Post domitos hostes, inter tot commoda pacis,
Contigit exemplis viuere posse tuis.
Publica nimirum res tunc sibi constat, & æquum
Imperium, cùm Rex, quod iubet ipse facit.

De emendatione Catulli ad Iouianum.

Doctus ab Elysia redeat si valle Catullus,
Ingratosq; trahat Lesbia sola choros:
Non tam mendosi mœrebit damna libelli,
Gestiet officio quàm Iouiane tuo.
Ille tibi amplexus, atq; oscula grata referret,
Mallet & hos numeros, quàm meminisse suos.

De Borgia, Alexandri Pontificis filio.

Qui modo prostratos iactarat cornibus vrsos,
In latebras taurus concitus ecce fugit.
Nec latebras putat esse satis sibi: Tybride toto
Cingitur, & notis vix bene fidit aquis.
Terruerat montem mugitibus: obuia nunc est,

Et facilis cuiuis præda sine arte capi.
Sed tamen id magnum, nuper potuisse vel vrsos
Sternere, nunc omneis posse timere feras.
Ne tibi Roma nouæ desint spectacula pompæ,
Amphitheatraleis reddit arena iocos.

Ad eundem, dum ab Vrsinis
premeretur.

O taure, præsens qui fugis periculum,
(Nam te nec odio, tædióne tam bonas
Spreuisse syluas, tam bonos putem lacus)
Dic, quis propinqua nubibus tibi iuga
Molestus inuidet? iuga illa iam tuis
Sudata cornibus, tuisq; prælijs
Deuicta? quis saltus, & amnium vberes
Cursus, torosq; marginum virentium?
Quis vda riuis prata? quis recondita
Nemora? quis vmbras sibilantium arborum
Malè aduocatus abstulit tibi Deus?
Non amplius videbis, ah miser, miser,
Amata regna, non videbis amplius
Tuos amores: non licebit, heu, tibi
Posthac cubanti sub genistulis tuis,
Molliue fulto niueum amaraco latus,
Audire voces ruminantium gregum,
Meridianum non inire somnulum.
Quæ nunc adibis Tesqua? quæ petes loca
Miselle taure? quas subibis ilices?
Vbi myricæ? vbi virentis arbuti
Iucunda sedes? vbi salicta, & omnibus

Eheu

Eheu iuuenca præferenda pascuis?
Iuuenca solos quæ relicta ad aggeres
Padi sonantis, heu malum sororibus
Omen, dolenteis inter orba populos
Te te requirit, te reflagitans suum,
Implet querelis nemus, & vsq; mugiens
Modò huc, modò illuc furit, amore perdita:
Omnia peragrat arua, lustrat omnia,
Num quà bisulcæ signa cernat vngulæ:
Quærit per alta montium cacumina,
Quærit per ima vallium cubilia,
Memor locorum, non tamen sui memor:
Te mane primo, te rubente vespero
Luget: nec illam Luna cùm recurreret
Cælo, nec atræ noctis alma sidera
Videre dormientem. abire flumina,
Abire Solem, abire cernit omnia:
At ipsa mæstam sola non abit domum,
Humi recumbens strata sub udo æthere.
Hanc & puellæ nemorum, & ipse corniger
Syluanus aspicit: hanc bubulcus intuens,
Miser bubulcus, nec iuuare eam valens,
Tantũ, quod vnicum in malis refugium habet.
Suspirat, ingemit, deûm inuocat fideis,
Iratus vrsis, quòd coëgerint procul
Abire syluis albulum iuuenculum,
Et tam venustam clamitare buculam.

In gemmam suam.

Hæc, mihi quæ roseos iussit sordere hyacinthos,

Et nitet articulis vnica gemma meis,
Cuius in exiguo ductor stat Troicus orbe,
Anchisesq; senex, Ascaniusq; puer:
Quis credat? veteres inter neglecta ruinas,
Et vili latuit semisepulta solo.
Tu tamen obrueras, nec te Sinuessa pudebat
Hoc decus heu terris occuluisse tuis.
Scilicet Aeneam natumq; patremq; gerentem,
Ignibus ereptos obrueresq; Deos?
Parcere debueras, cui iam pia flamma pepercit,
Nec te tam turpi dedecorare nota.
Et dubitem Belgasq; feros, rigidosq; Britannos
Hac comite ignotos & penetrare sinus?
Hac est Iliacos pietas spectata per igneis,
Cùm verita est profugos lædere flamma deos.

De Venere, & Marte.

Dū Venus armatū complectitur obuia Martem,
Distrinxit teneram fibula adunca manum.
Sensit, & ante Iouem ridens ait æmula Pallas:
Bella iterum gessit cum Diomede soror.

De Endymione, & Luna.

Spreuerat hirsutas pascentem Pana capellas
Candida nocturnis quæ Dea fertur equis.
At postquàm niueæ conspexit munera lanæ,
Posthabuit notas Endymionis oueis.
Qui simul ac tristeis somno inclinaret ocellos,
Mors hæc, mors, inquit, non mihi somnus erit.

De Ferdinando iuniore.

Corniger æsculea Faunus recubabat in vmbra,

Cum

Cùm propè latranteis sensit adesse canes.
Mox iuuenem superis similem, diuinaq; tela
Conspiciens, trepido sic mouet ora sono:
Seu Mars, siue alto Phœbus descendis Olympo,
Iam iam linquo omneis te veniente feras.

De Poggio Florentino historico.

Dũ patriã laudat, damnat dum Poggius hostem,
Nec malus est ciuis, nec bonus historicus.

De Barth. Platina.

Ingenia, & mores, vitasq;, obitusq; notasse
Pontificum, arguta lex fuit historiæ.
Tu tamen hinc lautæ tractas pulmenta culinæ.
Hoc Platina est, ipsos pascere Pontifices.

De pace post Sexti mortem.

Dic vnde Alecto pax hæc effulsit, & vnde
Tam subitò reticent prælia? Sextus obit.

De Diana, & Ferd. II.

Errabat Diana suis immixta puellis,
Cùm procul ecce mei conspicit ora Ducis:
Atq; ait: huc Nymphæ cõcedite: nãq; propinquat,
Qui regat insauas certius arma feras.

De mane, & vespere.

Sol iubet exoriens, Faunos, Dryadasq; puellas
Quærere, & herboso ducere monte choros.
Decliuis, vitreas suadet descendere ad vndas,
Doridaq; & lusus ô Galatea tuos.
Causa patet: quia sublimeis cùm tendit in arces,
Nos quoq; per saltus, & iuga summa rapit.

Cùm verò Hesperios petit ima Tethyos amneis,
Exemplo ad fonteis nos vocat ipse suo.
Hinc adeò natura hominum loca mane requirit
Ardua, cæruleis vespere gaudet aquis.

De Vulturno, & puero Regio.

Miramur tacitis Vulturnum currere lymphis,
Et tardos dura compede ferre pedes.
At magis occulto mirabimur vrier igni,
Et puerum tota nocte vocare suum.
Túne etiam formose puer vaga flumina torques?
An fuerit reges perdomuisse parum?
Quinetiam combure Deos, dominoq; Deorum
Arma moue, & pulso da Ganymede merum.

In Quintium.

Clara tibi videor scripsisse epigrammata Quinti.
Sunt fateor: medio scripsimus illa die.
Tu latebras obscurus amas: quia lumine nullo,
Atq; intempesta scribere nocte soles.

De Mercurio, & Amore.

Dum comes aligero Cyllenius iret Amori,
Aliger incauto subripuit faculas.
Deprenso tum fure, manum referebat ad arcum:
Sed non inuenta risit Amor pharetra.

In tumulum Annibalis.

Annibal huc victas secum Carthaginis arceis
Transtulit: hæc ambos terra Libyssa tegit.

De Venere, & Iunone.

Confidit nimium iaculo dum pulcher Adonis,
Inguina setosus candida rupit aper.

Accur

Accurrit miseranda Venus. tum nupta Tonātis,
Quid gemit hæc? nullo Mars meus ictus apro est.

In Fabianum.

Esse tibi sapiens, & vir Fabiane videris:
At mihi nec sapiens, nec Fabiane vir es.

De Prætore præside deside.

Ait nefastas esse nundinas Prætor,
Fari recusat: quid nefastius dicas?

Atramentum scriptorium.

Ferrum putre situ spumanti feruet aceto,
Mandet vt æternis scripta voluminibus.
Scilicet hoc illud, vatum volitare per ora:
Hoc est, Pyramidas vincere Nile tuas.
Infelix fatum: sanies rubiginis ergo
Eripit inuiso nomina nostra rogo?

Ad Federicum Regem.

Ne tibi non aliquid Iani misisse calendis
Arguar, aut latam non celebrasse diem:
Mittimus hybernis seruatas mensibus vuas,
Insuper & faustas addimus ore preces,
Vt tibi qui nitido cum Sole renascitur annus,
Felici redeat candidus vsquè pede.

In Mancinum.

Qui ferro fratres, stupro Mancine sorores
Fas violare putat, quid putat esse nefas?

Tumulus Maximillæ.

Hic, hic siste precor gradum viator,
Hoc sub marmore Maximilla clausa est:
Qua cum frigiduli iacent amores,

Et lusus, Veneresq;, Gratiæq;,
Hanc illi miseræ seuera Clotho
Pro dulci thalamo domum parauit.
Has matri dedit, has patri querelas
Pro plausu, choreisq; nuptiarum.
Quid firmum tibi, quid putes viator
Mansurum inuiolabile, aut perenne?
Si quæ deliciæ iuuenculorum,
Et decus fuerat puellularum,
Nunc eheu iacet ecce Maximilla,
Luctus perpetuus iuuenculorum,
Aeternæ & lacrymæ puellularum.

De mirabili vrbe Venetijs.

Viderat Hadriacis Venetam Neptunus in vndis
Stare vrbem, & toto ponere iura mari:
Nunc mihi Tarpeias quantumuis Iuppiter arceis
Obijce, & illa tui mœnia Martis, ait.
Si pelago Tybrim præfers, vrbem aspice vtramq;,
Illam homines dices, hanc posuisse Deos.

De Alfonso Duce Calabriæ.

Alfonsus magnum dum traijcit Apenninum,
Castraq; non solita primus in Alpe locat:
Armorum sonitus, galeasq;, æratàq; tela
Syluarum dominæ pertimuere Deæ.
Nec minus occultas Satyri petiere latebras,
Assueti imbelleis antè videre feras:
Spectaruntq; procul celsa de rupe silentes:
Agmina dum, & magnos cogeret ille duces.

Atq; aliquis signa aspiciens, miratur, & inquit:
Imperium vobis Vrbis, & orbis erit.

De Innocentio VIII. Pontifice Max.

Innocuo priscos æquum est debere Quirites.
Progenie exhaustam restituit patriam.

Ad Venerem.

Quid mihi te facilem blandis promittis ocellis,
Si miserum sic pòst vris acerba Venus?
Non decet hoc superos. aut te mihi fronte serena
Concilia, aut toruo lumine bella moue.

De Galla.

Omnes, quos scripsi, versus vult Galla videre:
Mittam ego, pro libris si mihi labra dabit.

De Vetustino.

Emit sepulcro prædium Vetustinus,
Sed quod futuros non sequatur hæredeis,
Iratus æquè mortuisq;, viuisq;.
Scribiq; curat grandibus notis, demens,
Viginti in agro, in fronte ter pedes octo,
Habitat sub vrbe scandulis tribus tectus,
Ne pensione degrauetur, aut sumptu.
Dormit grabato, quo nec ipse iam vellet
Dormire cimex, nec lacerta, nec sorex.
Cœnat per hortos alliumq;, cæpasq;,
Et salgamorum iure, liuidos caules;
Vel, si quid optat vnctius sibi poni,
Piscatur ipsis in paludibus ranas:
Aut è cloaca colligit meras sordes.

Putrem

Putrem palumbum, mortuúmue caponem.
Et doliorum turbidam bibit fæcem,
Tanquam Falernum consulare, vel Chium,
Opimianæ quod refuderint cellæ.
Nec iam profestis hoc, sed idibus tantùm
Sacrisq; potat ferculis calendarum.
Et manè veste currit anxius rapta
Ad architectos, marmorumq; sectores,
Vt de sepulcro conserat nouas liteis:
Quos iam misellos peßimis modis multat,
Ducit, reducit, distrahit, rapit, vexat,
Per angiportus, viculosq;, cliuosq;,
Et per ruinas vrbis, & per anfractus.
Monstrat theatra, porticusq; priscorum,
Arcusq; claris principum sacros armis:
Hinc & deorum templa, & obrutas thermas,
Et quicquid altis fornicum subest cliuis:
Nec iam fauissas linquit, & nigros manes.
Demum trecentis cum laboribus fractos,
Et æstuanteis pariter, & fame siccos
Vix officinæ post meridiem reddit
Iam feriatæ, vectibusq; adhuc clausæ.
Culpat coronas, zophorumq; permutat:
Spiras reformat, & scapos columnarum:
Et nunc Hetruscas, nunc Corinthias mauult:
Nunc Doricarum laudat ordinem tantum,
Gustas, trigliphos, tænias, thoros, plinthos.
Quid cum columnis nunc tibi Vetustine,
Aut cum voluta, Ionicisue puluinis?

Dormi miselle, sat diu laborasti:
Cœnare fessos & aliquando permitte.
Aut, si sepulcri cura te coquit tanta,
Cadauer istud vel gemonijs conde.

In tumulum Neæræ.

Quæ voces? Charitum. quæ circũ pompa? Neæra.
Vnde odor hic? cineri thura ministrat Amor.
Vnde pyra? ex pharetra. quinã struxere? lepôres.
Ast hæc illacrymans quæ legit ossa? Venus.
Fortunate lapis, tumuloq; beatior omni,
Tu tegis in terris siquid honoris erat.

De Hybla.

Hybla mei quondam dulcissima cura Marulli,
Hybla suburbano nuper humata solo:
Accipe quæ multo promuntur verba dolore:
Accipe de lacrymis humida serta meis.
Te rosa, te violæ, te mollis amaracus ornet;
Te pia suspenso pondere velet humus.
Et tibi, quod raræ possunt sperare puellæ,
Contingant vatis carmina docta tui.

De Aufidio.

Dum caput Aufidio tractat chirurgus, & ipsum
Altius exquirit, quò videat cerebrum:
Ingemit Aufidius, quid me chirurge, fatigas?
Cùm subij rixam, non habui cerebrum.

Ad Alfonsum.

Qui prius Herculea sensit Leo vulnera claua,
Hic Alfonse tuos corruet ante pedes.
Quæq; viret nostras quercus passura secures,
Deseret

Deseret immundos fulmine tacta sues.
Victa dabit Bellona manus: Pax arua reuiset:
Claudentur diræ Marte sedente fores.
Tunc pia Parthenope lætos tibi ducet honores:
Per fora, per vicos ocia vulgus aget.
Sebethosq; pater fluuijs metuendus Hetruscis,
Aurea cæruleum tollet ad astra caput.

In Lydam.

Cùm dixi medio tibi macram algere sub æstu,
Non dixi fluuium Lyda: quid ergo? cutem.

In Ollum.

Omnia facturum te dicis, nil facis Olle.
Nil mirum: leuius dicere, quàm facere est.

Ad Rufum.

Tanquam prisca mihi, saxoq; inuenta vetusto,
Disticha Rufe soles sæpe referre tua.
Stultũ adeò me Rufe putas? ego tã mala credam
Carmina Romano marmore posse legi?
Archemoro longos affingis Nestoris annos.
Andromaches puerum Laomedonta vocas.
Desine mentiri Pyliam, Phrygiamq; senectam.
Sint vetera hæc alijs, mî noua semper erunt.

De Cyparisso puero.

Flebat adhuc mærens ceruo Cyparissus adempto,
Cùm sua conspexit cortice membra tegi.
Delius exclamat: quid nostro sylua dolore
Crescis? tu Daphnen, tu Cyparisson habes.

De Harmosyne.

Harmosynem quisquis seu vir, seu fæmina vidit,
Deperit

Deperit: anne oculos Actius vnus habet?

In Alexandrum VI. Pont. Max.

Piscatorem hominum ne te non Sexte putemus,
Piscaris natum retibus ecce tuum.

In eundem.

Europen Tyrio quondam sedisse iuuenco
Quis neget? Hispano Iulia vecta boue est.
Ille sed astrigeri partem vix occupat orbis:
Hic cælum, atq; deos sub ditione tenet.
Vnde igitur, si par meritum, nō par quoq; fatum?
Romanam amplexu plus tenuisse fuit.

De Iucundo architecto.

Iucundus geminos fecit tibi Sequana pontes:
Iure tuum potes hunc dicere pontificem.

De Aenea, & Didone.

Immemor ah miseræ cur ensem linquis Elisæ
Nate dea? profugas non grauat ille rates.
Anne parum fuerat causam dare mortis acerbæ,
Ni ferrum fugiens tu quoq; triste dares?
Tolle precor tumidas tecū hoc, iā tolle per vndas.
Discessu, satis est, si perit illa tuo.

In Cæcilianum.

Si tibi per genium fas est iurare Mineruæ,
Per Veneris flauas Caciliane comas:
Nec iubar excipitur Solis, nec cornua Phœbes,
Nec Capitolini crura, caputq; patris:
Cur mihi tu ventrem, cur intestina deorum,
Hispana tactus relligione, sonas?
Non pudet heu cælum rebus fœdare pudendis?

An credis magnos hæc quoq; habere deos?

Ad Marinum Caracciolum.

O dulce ac lepidum Marine factum,
Dignum perpetuo ioco, atq; risu,
Dignum versiculis, facetijsq;:
Necnon & salibus Marine nostris.
Ille maximus vrbis imperator
Cæsar Borgia, Borgia ille Cæsar,
Cæsar patris ocellus, & sororis,
Fratrum blanditiæ, quies, voluptas,
Montis populus ille Vaticani:
Ille inquam dominæ vrbis inquinator,
Cæsar Borgia, Borgia ille Cæsar,
Cinædi patris impudica proles,
Mæchus ille sororis, atq; adulter,
Fratrum pernicies, lues, sepulcrum,
Montis bellua tetra Vaticani,
Quingentas modò qui vorauit vrbes,
Imbutus scelere, & malis rapinis,
Vrbes sub ducibus suis quietas,
Quascunq; aut Latium ferax virorum,
Aut Campania pinguis, aut per alta
Diuisi iuga continent Sabini,
Husq; ingeßit Ariminum, Pisaurum,
Vrbinum, Populoniamq; magnam,
Camertes pariter, Forumq; Liui,
Corneliq; Forum, Fauentiamq;,
Et quantum Aemilia est, Hetruriaq;,
Quantum circuitu hinc & inde longo,

Neptuni

Neptuni lauat æstuantis vnda.
At nunc quis neget esse opus Deorum?
Cùm vecors, animi impotente morbo,
Quærit plura, nec est potis misellus
Explere ingluuiem periculosam.
Ecce ecce euomit: ô Iouem facetum,
O pulchram Nemesim, ô venusta fata.
Verum scilicet id Marine, verum est
Quod dici solet, en fides probat nunc:
Fortunam si auidè vorare pergas,
Eandem malè concoquas necesse est.
Vt iure euomere hunc putemus ipsum,
Qui tantum miser hausit oppidorum.
Ast id omne, quod hausit, oppidorum,
Quod quinq; aßiduis vorauit annis,
Imbutus scelere, & malis rapinis,
Scis quot euomuit diebus? vno.
O lucem niueam, ô Iouem facetum,
O pulchram Nemesim, ô venusta fata,
O dulcè, ac lepidum Marine factum.

In Alexandrum VI. Pont. Max.

Visuram se iterum Sixtum cùm Roma putaret,
Pro Sixto Sextum vidit, & ingemuit.

De Cæs. Borgia.

Aut nihil, aut Cæsar vult dici Borgia, quid ni?
Cùm simul & Cæsar poßit, & esse nihil.

Ad eundem.

Omnia vincebas: sperabas omnia Cæsar.
Omnia deficiunt: incipis esse nihil.

l *Dies*

Dies genialis.

Aureli perfunde meis vnguenta capillis
Tu ſuper, & vernas ſparge Nearche roſas.
Sed prius æſtiuum ramis defendite Solem,
Et viridi mollem ſternite fronde torum.
Non plumæ, nō picta iuuant me ſtragula, nec quæ
Pauonis vario ſponda colore nitet.
Larga coronata diſponite pocula menſa,
Sætino & gelidas adſociate niues:
Certatimq; leues potanti inducite ſomnos.
Sic iuuat ætatis ducere fila meæ.
An ſcimus miſeri, quid lux ventura minetur?
Viuamus: mortem fallere nemo poteſt.

Ad Amicam.

Da mihi tu mea lux tot baſia rapta petenti,
Quot dederat vati Lesbia blanda ſuo.
Sed quid pauca peto, petijt ſi pauca Catullus
Baſia? pauca quidem, ſi numerentur, erunt.
Da mihi, quot cælum ſtellas, quot littus arenas,
Syluaq; quot frondeis, gramina campus habet,
Aëre quot volucres, quot ſūt & in æquore piſces,
Quot noua Cecropiæ mella tuentur apes.
Hæc mihi ſi dederis, ſpernam menſasq; Deorum,
Et Ganymedæa pocula ſumpta manu.

[redacted]

Ad

Ad Baſſum de Phyllide.

Cùm de cathedra Baſſe ſurgeret nuper
Mammoſa Phyllis, tunica mollis, vt ſæpe
His accidit, qui obeſulas habent clunes,
Intrauit illuc vnde prodeunt auræ,
Quæ de Sabæis meſsibus nihil ſpirant:
Quod vt animaduertit dicaculus quidam,
Vrbaniorem vt ſe faceret, ait ridens:
Heus Phylli, quis nam mordicus tenet veſtem?
Vorabit hanc, ni præcaues. Ad hunc Phyllis,
Imò, inquit, vt ſcias, ſibi labra abſtergit:
Accede pupe, baſiare te nam vult.

Ad Veſbiam.

Aſpice, quàm varijs diſtringar Veſbia curis.
Vror, & heu noſtro manat ab igne liquor.
Sum Nilus, ſumq; Aetna ſimul: reſtringite flãmã
O lacrymæ, lacrymas ebibe flamma meas.

Ad Aeglen.

Si tibi ſum Phœbus, ſi ſum tibi Iuppiter Aegle:
Cur tu non Daphne ſis mihi, non Danaê?

Ad Pulicianum.

Ait neſcio quis Pulicianus,
Ni pulex mage ſit vocandus hic, qui
Vnus grammaticus, ſed his minutis
Vel longè inferior, minutiorq; eſt,
Diuinum ſibi paſſerem Catulli
Haud quaquam bene paſſerem ſonare,
Nec iam id eſſe, quod autument legentes,
Sed quod verſiculis parum pudicis

Ludens innuat ipse Martialis:
Da mihi basia, sed Catulliana:
Quæ si tot fuerint, quot ille dixit,
Donabo tibi passerem Catulli,
Vt sit, quod puero poëta possit
Post longas dare basiationes,
Quod saluo nequeat pudore dici.
Proh dij, quàm vafer es Puliciane,
Solus qui bene calleas poëtas.
Nimirum, & quod ab omnibus probetur,
Mutandum quoq; suspicaris illud,
Quod nunc illepidumq;, & infacetum
Mendosis epigrammaton libellis
Insulsè legit imperita turba:
Sic forsan tener ausus est Catullus,
Magno mittere passerem Maroni:
Cùm sit simpliciusq;, rectiusq;,
Mitti, dicere, mentulam Maroni.
Sed quid vos Aganippides puellæ
Ridetis? meus hic Pulicianus
Tam bellum sibi passerem Catulli
Intra viscera habere concupiscit.

De eodem.

Vanas gigantum iras, & impetus graueis
Miratur aliquis audiens mortalium,
Ausumq; cælo vincula inferre irrita
Sæuum Typhoëa, cùm iugosum Pelion
Adderet Olympo, matre nec Terra satum
Agnosceret sese, impium donec pater

Iratus

Iratus ardenti igne subſtulit caput,
Vt par erat: nam quis petat ſanus Deos?
At nunc quis hoc, quis hoc ferat mortalium?
Iners, puſillus, vnus, heu pulex ciet
Turmas, cohorteis, copias, manipulos
Muſcarum, & altos ſcandere adparat toros
Heroum, opacis qui ſub vmbris arborum
Strati, ac perenni flore ſubfulti caput,
Ducunt quietem perpetem, æternam, optimam:
Nec noſtra curant dicta, vel facta amplius,
Vt qui beatos incolant tuti locos,
Et nomen alta in arce ſacrarint ſuum,
Functi periclis, & malis laboribus,
Cunctasq; fortunæ improbæ calcent minas,
Nedum puſilli pulicis morſus leueis.
At tu moleſte, amare, veſane, impie
Pulex, inepti concitator agminis,
Quò proripis te? quò vocas muſcarias
Iſtas phalanges? quò volatileis globos
Impellis audax? i procul miſer, miſer,
I crìminoſe maximam in malam crucem.
Haud fas quietas manium ſedeis Deûm
Muſcas ſubire, pulicumq; copias.
Nil hîc negoci vel tibi, vel peßimis
Tuis maniplis: quid moraris impie?
Abi profundam in noctem, & vltimum Chaos.
Speranda certè gloria hîc nulla eſt tibi.
Quos dij probauêre ſemel, hos ſemper probant.

Actæon marmoreus.

Viderat Idæo nudas in vertice diuas
Phryx Paris, & dixit, Vincis vtranq; Venus.
At si Gargaphijs quam nos malè vidimus vndis,
Vidisset: poterat dicere, Cede Venus.

Orpheo respicienti.

Hoc fuit infelix, & adhuc heu respicis Orpheu,
Quod te, quod miseram perdidit Eurydicen.

Echo loquitur.

Vidi, arsi, fleui, tristemq́; (heu fata) repulsam
Spreta tuli: sum nunc vox, sonus, aura, nihil.

Eadem iocatur.

Cùm facie caream, quæris, cur dicar imago:
Cùm tua verba sequar, dic, vbi lingua mea est?

In malum librum.

Si sapis, hospes abi, miserum neu tange libellum,
Non hîc Mæoniden, Virgiliúmue leges:
Sed fœdas Bauij chartas, & olentia Maui
Carmina, Romani dedecus eloquij.
Quid dubitas sacros incendia poscere lucos,
Abnuerit liquidas si dare Phœbus aquas?

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOlitani, viri patricij, Epigrammâton Liber II.

Vm vehor picta vacuus phaselo,
Et modò septos iaculis echinos,
Nũc bene hærêteis scopulis laboro
Vellere conchas:
Tange vocaleis studiosa chordas
Musa, & auratum moderare plectrum:
Pauca de multis referamus acta
Regis amati.
Qualis herboso spatiata campo
Virgo, iam matris decus, & voluptas,
Nectit è solis violis coronam,
Cætera linquens,
Hîc vbi veras imitata turreis
Tot simul pinnis, niueisq; tectis,
Rupe Mergillinâ sedens propinquum
Spectat in æquor,
Adsit ex imo Galatea fundo,
Nil timens, sæuos Polyphemi amores,
Nec mihi durum refluens canenti
Obstrepat vnda.
Sit licet magnus, trepidasq; turmas
Fregerit primis Federicus ausis,
Cùm puer celsas penetrauit Alpeis,
Saxaq; Rheni.

Texerit latis pelagus carinis,
Dalmatûm diteis populatus vrbeis:
Senserit presso propè fulminantem
Ore Timauus:
Cinxerit sacra meritum corona
Et caput, Gallos quoniam feroceis
Contudit: totas reuocarit Orci ex
Faucibus vrbeis.
Nil tamen maius, nihil egit vnquam
Fortius, quàm quòd titubante regno,
Cùm sibi sceptrum, & diadema posset
Sumere tutus,
Coniugem charam, propriosq; natos
Liquit, & fidas lacrymas clientum,
Fratris heu pulsam sobolem secutus
Per mare vastum.
Ergo nunc illi moderator alti
Aetheris, cui sunt pia facta curæ,
Regium frontis decus, & negatos
Addit honores.
O fides, rarum, placidumq; numen,
O mihi nullis reticenda seclis,
Te te ego æternum prece, victimisq;
Pronus adorem.

De Andrea Matthæo Aquiuiuo.

Cernis, vt exultet patrijs Aquiuiuus in armis,
Duraq; spumanti frena relaxet equo?
Quis miteis illum Permeßi hausisse liquores
Credat, & imbelleis excoluisse lyras?

Consur

Consurgunt niueæ fulgenti in caßide cristæ:
At clypeus toruo Gorgonis ore tumet.
Macte animo, rigidũ Musas qui stringere ferrũ,
Qui Martem doctos cogis amare choros.
Hæc ducis est virtus, non vni insistere palmæ,
Sed nomen factis quærere, & ingenijs.

In bubonem.

Nam quis te inepte bubo tam stolidus furor
Adegit, importunum inire prælium,
Isto indecenti rostro, & alis luridis?
Quid bellicosæ volucris insulse asperos
Laceßis vngueis? desine miser, dum licet,
Ne dormientis excites somnum tuo
Cũ maximo (vt par est) malo, ac clade vltima.
Sed peruenire vis in ora vulgi, & hac
Via cupis scelestè fieri notior?
Non assequêre, nec profectò tam bono
Fruêre fato. An hoc pudendo sanguine
Se tingat aquila fulminum & cœli immemor?
Ponenda honestæ mortis hæc spes est tibi.

[redacted]

[redacted]

Ad Mathonem.

Vt mandem victura meis tua nomina chartis,
Dicis amicitiam te Matho velle meam.
Et tibi semper in ore duces, quos Graius Homerus,
Quos noster Latia vexit in astra tuba.

 Dumq;

Dumq; ego sum tanti te iudice, venit ab horto
Cum donis holitor bisue seméluе tuus:
Scilicet æterni pretium mihi grande daturus
Nominis, & fide pignus amicitiæ.
O Matho, quàm felix et amico, et vate reperto es,
Quàm felix horto, muneribusq; tuis,
Si quod dijs genitis vix tot peperere labores,
Id tibi lactucæ prototomiq; dabunt.

De patria Homeri.

Smyrna, Rhodos, Colophō, Salamī, Ios, Argos, Athenæ
Cedite iā: cælum patria Mæonide est.

De Luna, & Pane.

Effudit longas Tegeæa in rupe querelas
Pan captus forma candida Luna tua.
Cumq; leui calamos cera coniungeret, addit,
Prædata es sensus tu quoq; canna meos.

In tumulum Amaranthæ.

Hic Amarantha iacet, quæ si fas vera fateri,
Aut Veneri similis, vel Venus ipsa fuit.

Ad Ferrandum Regem.

Ex fer[redacted]*ls*
Secula: nam sub te prin[redacted]*emo metit.*

[redacted]mmonij pi[redacted]

Excitat o[redacted]*vmbras,*
Impleat vt sanctæ munus amicitiæ.
Vtq; prius viuos, sic & post fata sodales
Obseruat, tristes & edit ante rogos.
Nec tantùm violas cineri, ac bene olentia ponit
Serta, sed & lacrymis irrigat ossa pijs.

Parua

Parua loquor: cultis reparat monumenta libellis,
Cùm poßint longam saxa timere diem.
At tu, viuaci quæ fulcis nomina fama,
Poscenti gratas Musa repende vices:
Vt quoniam dulceis optat sic viuere amicos,
Viuat, & in libris sit sacer ille meis.

De Venere, & Diana.

Incultam aspiciens syluis Cytherea Dianam,
Risit, &, An tendes retia semper? ait.
Cui dea casta: Feris cur non ego retia tendam,
Tendere si potuit vir tuus illa tibi?

Ad Aeglen.

Absentem quæris, præsentem despicis Aegle,
Non redamas, sed me vis in amore mori.

De Venere, & Priapo.

Tractabat clypeum Marti placitura Dione:
Sæuaq; fœminea sumpserat arma manu.
Pone Dea, exclamat petulanti voce Priapus,
Pone, decent istas hæc magis arma manus.

In Gelliam.

Quem tu nũc patruum, nunc patrem Gellia dicis,
Hic tibi nec patruus Gellia, nec pater est.

In Flaccum.

Nõ largitur opes, & vult epigrammata Flaccus,
Iure suo hæc poscit, vult sibi verba dari.

De Peto compatre.

Petus delitiæ tuæ Dione,
Vni cui Charitum sales beatos,
Cui fontes dederas facetiarum,

Ac risu simul eleganter omnes,
Petus mortuus est tuus Dione,
Petus compater vsq; ad astra notus.
Qui puro niueæ colore mentis
Vincebat nitidissimos olores.
Cui de lacteolis tuis papillis
Donarunt violas Iocusq;, Amorq;,
Donauit teneram Thalia myrtum.
Mox promens citharam decentiorem,
Versus addidit eruditiores.
O sæuæ nimium, maleq; Parcæ,
Vestros non potuit tenere fusos
Petus: qui rapidas domare tygres,
Qui duras potuit mouere quercus,
Vestras non potuit colos morari.
Sic, sic óccidis, heu miselle Pete:
Nec te Pierides tuæ, nec ipsa
Quæ te per Paphon, & Gnidon virentem,
Per colles Amathuntios vocauit,
Fatis eripuêre tam malignis.
At non vnanimes tui sodales,
Quos tu pectore tam pio colebas,
Quos tristes obitu tuo relinquis,
Hoc duro tibi defuêre casu.
Quin me trans Ligerim, ferosq; Celtas,
Lustrantem Morinûm pigras paludes,
Dum quæro Oceani vltimos recessus,
Veris nuntius obruit querelis.
Ergo quid tibi tam vagus viator,

Cui

Cui nec pulchra Neapolis, nec alti
Colles Pausilypi, nec ipse adesset
Sebethos pater, aut pater Vesenus,
Inferre exequiarum amice possem?
Rupem, quam vagus hinc, & inde Nereus
Alterna veniens retundit vnda,
Accessi, & procul angulo in supremo
Stans, supra pelagi alluentis æstus,
Manes terq́; quaterq́; conuocaui.
Hîc fudi lacrymas amariores:
Hîc vici gemitus vel vnus omnes,
Omnes & simul omnium querelas.
Mox quamuis cineri tuo decentem
Pontanus tumulum pararit, ac te
Cognatas veneretur inter vmbras:
Quamuis & diuturnius sepulcrum,
Quod nec secula vincere ipsa possint,
Diuinis paret excitare chartis:
Nostrum non tibi qualecunq; munus
Inter frigora, solitudinesq́;
Cessauit, nec honore te supremo
Fraudaui miser: hoc scit ipsa Tethys,
Scit latè Oceani vnda Gallicani.
Stant aræ tibi, stat, videnda nautis,
Terreni tumuli pusilla moles.
Et buxus super, & dicata quercus.
Nam myrtum regio illa non habebat.
Quæ iussit pietas sacrare, vt esset
Naturæ tibi terminus sepulcrum.

Ignes

Ignes nocturni Romæ.

Aspicis, vt picti vultus imitetur olympi,
Certet & astriferos vincere Roma polos.
Scilicet hos Auguste tibi largitur honores,
Ne cupias magni tecta videre Iouis.
Alta coronatæ iactant incendia turres:
Et Vaticano fulmina monte tonant.
Dumq; palàm tantos cupit ostentare paratus
Vrbs nimium in laudes ambitiosa suas:
Viuant astra, inquit, summo contenta Tonante,
Pareat Augusto dummodò Roma suo.

De Tyrannis, & Bruto.

Cùm tot Tarquinios passim consurgere cernas;
Miraris, Brutum cur ferat Italia?

In tumulum pueri.

Nate patris, matrisq; amor, & suprema voluptas,
Accipe, quæ nobis te dare par fuerat.
Busta eheu, tristeisq; notas damus, inuida quando
Mors immaturo funere te rapuit.

De Hercule, & Ganymede.

Palluit Alcides teneri Ganymedis am[illegible]:
Et vetus amißi cesserat ar[illegible]
Quid linquet nobi[illegible]es.
Eripuit quondam, nunc [illegible]rum.

In Vsentem crapulatorem.

Non futuit, non pedicat, non irrumat Vsens:
Ista olim. quid nunc? aut vomit, aut comedit.

In degeneranism.

Nomen aui, non fata refers: diceris ab illo

Alter.

Alter, sed iuuenis tu, [redacted]

De Ioue & Cupidine. [redacted]

De Veneris nato questa est [redacted] Tonanti,
Quòd nimis ille puer promptus ad arma foret.
Tum pater accito ostendens [redacted] fulmen Amori,
Hoc tibi sæue puer [redacted]get, ait.
Cui lasciuus Amor motis hæc reddidit alis:
Quid si iterum posito fulmine Cycnus eris?

In Riceium.

Aegrotat sedis vitio, & male Riccius audit.
Quid si esset surdis Riccius [redacted]?

De Danaë, & Ioue [illegible] [redacted]

Formosam Danaën [illegible] [illegible]ea turris
Et satis hoc [illegible] [illegible]atebat
Indoluit, tene[illegible] misera [illegible]
Iuppiter, & [illegible]to fu[illegible]tor, ait
Ergo arcere potes n[illegible] [illegible] virisq;
At si non arces imbri[illegible] imber ero.

De Lucio Grammatista.

Nocteis, & nocteis iterat [illegible] Lucius, ille
Perpetuam noctem præbet & alias Arati.

[redacted]

Adsta

[redacted]

De eodem.

[redacted] te fortasse moretur

[redacted]

De Vulcano, & Venere.

Horrida cælicolæ narrabat prælia Mauors,

Sæuaq;

Sæuaq; terribili capta trophæa manu:
Quòd Venus audiret, doluit Vulcan⁹. et, Heus tu,
Inquit, an expectas, vt mea vincla canat?

De seipso.

Miraris liquidum cur non dissoluor in amnem,
Cùm nunquam siccas cogar habere genas.
Miror ego, in tenueis potius non isse fauillas,
Aßiduè carpant cùm mea corda faces.
Scilicet vt misero poßim superesse dolori,
Sic lacrymis flammas temperat acer Amor.

De Hercule, & Ioue.

Pendebat Phrygij Tirynthius ore ministri,
Delicias magno dum facit ille Ioui.
Tum pater: Haud equidem faui, fortißime, dixit,
Formosum rapuit cùm tibi Nais Hylam.

De Venere, & Pallade.

Induerat thoraca humeris, galeámq; decoro
Aptarat capiti, Marte iubente, Venus.
Nil opus his, Sol, Diua, inquit, sumēda fuerunt,
Cùm vos ferratæ circuiere plagæ.

Catonis tumulus.

Hic, vbi libertas, magni & iacet vmbra Catonis,
Quàm melius poterant Cæsaris ossa tegi?

De Venetorum signis.

Romanas Aquilæ postquam liquêre cohortes,
Magnanimus turmas ducit in arma Leo.

De Andrea Matthæo Aquiuiuo
Duce Hadriæ.

Mæsta Bituntinæ duxerunt otia Nymphæ,

Nec Faunis solitos exhibuere choros.
Scilicet optato quicquid sine principe cernunt,
Ingratum est, tantus principis vrget amor.
Nec satis est, positis arcum spreuisse sagittis,
Questubus & totos continuasse dies:
Ast etiam nostris faciunt conuitia terris:
Et nos Syrenas, Lothophagosq; vocant.
Vera loquor: diuæ veniam date vera loquenti:
Non amor hic certe, sed magis inuidia est.

De Thelesinæ crinibus.

Dum nectit flauos auro Thelesina capillos,
Contraxit radios Phœbus, & erubuit.
Mox hac ad superos: En auro iungitur aurum.
Hoc est mortales, hoc superare Deos.

In Galeatium Caracciolum.

Hippolyten, Leden, Thelesinam diligis vnus:
Dic mihi, quid tota restat in vrbe boni?

In theatrum Campanum.

Dicite semidei, syluarum numina, Panes,
Et si qua aduentu es Nympha fugata meo:
Cui licuit tantas saxorum euertere moles,
Quas iam disiectas vix nemora alta tegunt?
Hisne olim sueta est cuneis Campana iuuentus
Amphitheatrales læta videre iocos?
Nunc vbi tot plaususq; hominum, vocesq; canoræ,
Tot risus, tot iam gaudia, tot facies?
Scilicet, heu fati leges, rapit omnia tempus,
Et quæ sustulerat deprimit ipsa dies.

De

De fonte Mergillines.

Est mihi riuo vitreus perenni
Fons, arenosum prope littus, vnde
Sæpe discedens sibi nauta rores
Haurit amicos.
Vnicus nostris scatet ille ripis,
Montis immenso sitiente tractu,
Vitifer quà Pausilypus vadosum ex-
currit in æquor.
Hunc ego vitta redimitus alba,
Flore, & æstiuis veneror coronis,
Cùm timent amnes, & hiulca sæuum
Arua Leonem.
Antequam festæ redeant calendæ
Fortis Augusti, superantq; patri
Quattuor luces, mihi tempus omni
Dulcius æuo,
Bis mihi sanctum, mihi bis vocandum,
Bis celebrandum potiore cultu,
Duplici voto, geminaq; semper
Thurris acerra.
Namq; ab extremo properans eoo,
Hac die primùm mihi vagienti
Phœbus illuxit, pariterq; dias
Hausimus auras.
Hac & insigni peragenda ritu
Sacra solennes veniunt ad aras,
Nazari vnde omnes tituli, meæq;
Nomina gentis,

Nazari vastas cohibentis vndas
Aequoris, sæuosq́; domantis æstus,
Quicquid & vani truculenta iussit
Ira Neronis.
O decus cæli, simul & tuorum,
Ritè quem parua veneramur æde,
Cui frequentandas populis futuris
Ponimus aras:
Si mihi primos generis parentes,
Si mihi lucem pariter dedisti:
Huc age, & fontem tibi dedicatum
Sæpe reuise.

Diuo Nazario.

Natali quòd, Diue, tuo lucem editus hausi,
Quòd tua nascenti lux mihi prima fuit:
Actius hoc riguo paruum cum fonte sacellum
Dedico, tu nutu fac rata vota tuo:
Vt qua Sextiles lux venerit ante calendas
Quarta, sit hîc generi bis celebranda meo,
Et quòd solennes reuocat tua festa per aras,
Et quòd natalem contigit esse meum.

De lauro, ad Neritinorum ducem.

Illa deûm lætis olim gestata triumphis,
Claraq́; Phœbææ laurus honore comæ,
Iampridem malè culta nouos emittere ramos,
Iampridem baccas edere desierat.
Nunc lacrymis adiuta tuis reuirescit, & omne
Frondiferum spirans implet odore nemus.

Sed

Sed nec eam lacrymæ tantùm iuuere perennes,
Quantùm mansuro carmine quòd colitur.
Hoc debent Aquiniue Duces tibi, debet & ipse
Phœbus: nam per te laurea sylua viret.

In tumulum Cottæ Veronensis.

Sperabas tibi docta nouum Verona Catullum:
Experta es duros bis viduata deos.
Nulla animum posthac res erigat: optima quando
Prima rapit celeri Parca inimica manu.
Quæ tamen vt vidit morientis frigida Cottæ
Ora, suum fassa est crimen, & erubuit.

In Picentem medicum.

Quòd noctu latras, quòd sellas olfacis vnus,
Da veniam Picens, hoc canis est vitium,
Sed quia tu Cynicus vis dici, & Clinicus idem,
Esse idem poteris Merdicus, & Medicus.

De Ferrando iuniore.

Si merita audieris Ferrandi, Nestora credas:
Si numeres annos, dixeris Antilochum.

De Card. S. Petri ad vincula.

Ne valeam superi, bene si facere hic pote, què sors
Exilio, & vinclis vexit ad imperium.
Et peream, ni cuncta euertere iam volet hic, qui
Nil meminit præter vincula, & exilium.

Tumulus, in quo ploratur
filius vnicus.

Cur heu lætitiam falsò dixere parentes?
Tristitiam qui me dicere debuerant.
Natus erat miseræ lux vnica, matris ocellus

Vnicus, hunc Lachesis noxia subripuit.
I nunc, vel Nioben confer mihi, cuius habet sors
Hac melius, fieri saxea quòd potuit.

In picturam.

Anna parens, cui cœlestem sperare nepotem
Contigit, intacta virginis Anna parens:
Vt tandem tete meliori in sede locares,
Credibile est artes edidicisse nouas.
Scilicet obscœnæ semper conuitia turbæ,
Et scelera antiqui perpetiar domini?
Vix hæc: & medicas inuadis protinus artes,
Nec mora, iam cæcis lumina restituis.
Accurrunt ægri, complentur compita rhedis,
Occupat angustas sedula turba vias.
Ecce in quo picta es paries excinditur, & te
Accipit hospitio nata benigna pio.
Nimirum sapis Anna, hoc cōtulit senectus:
Haud aliter poteras hac caruisse domo.

De Iunone, & Ganymede.

Iusserat Iliacum mensis adstare ministrum
Iuppiter: at coniux, Quis mihi miscet, ait?
Ille verecundis libat crystalla labellis
Cui dea, Amatori da puer ista tuo.

In Catonis laudem.

Quæ tegit extinctum cum libertate Catonem,
Insultat tumulis Cæsar arena tuis.

De Homero in Latinum verso.

Quid septem de vate sacro contenditis vrbes?
Ecce potest ciuem dicere Roma suum.

At vos aut nostrum, si fas, auferte Maronem,
Aut alium vobis quærite Mæoniden.

In tumulum Assanij.

Tu, qui disiectos artus, inhumataq; furtim
Assanij occulto membra refers tumulo,
Macte animi pietate, tamen nihil irrita busti
Gloria tam [redacted]
Quan[redacted]
Quàm cade[redacted] *rogos.*
Nunc [redacted]*essa sepulcri,*
Eoum [redacted]*berat* [redacted]
Contempsit dulcemq; [redacted] *iuuentæ,*
Sanguine vt agnato dedec[redacted]
C[redacted] *latus ense tyrannis.*
Laud[redacted] *statuit quærere,* [redacted]*tumulum.*
Quodq; magis mirere, hilaris, ridensq; cruentos
Carnificis cultros cernere sustinuit.
Dissimulet patriam, taceat nomenq;, genusq;:
Qui facit hoc, dicit se Lacedæmonium.

In tumulum Caudolæ.

Heu quæ te rigidi rapuit vis effera fati,
Quis matri miseræ tot peperit lacrymas,
Flos veterũ Candola virûm? tibi mœsta sepulcrũ
Illa dedit, tristes Actius hos titulos,
Hos titulos, qui te nigras descendere ad vmbras,
Obduci Stygia non patiantur aqua.
Tempora miretur quiuis sua: talis Achilles,
Talis, cùm caderet, martius Hector erat.
I precor, i nullos non dature per annos,

Nestoreos qui iam viuere dignus eras.

De Ioue, & Amore.

Iuppiter infractos iactat dum sæpe gigantes,
Et sibi seruati dat decus omne poli:
Sic est, inquit Amor: namque hoc mugire solebas
Tunc quoq;, cùm torua fronte iuuencus eras.

[redacted]

Hymnus ad D. Nazarium.

Nazari heu quis me tibi ad hanc supremi
Littoris ripam, quis ad hos putasset
Tethyos fluctus, quis ad has daturum
Thura paludes?
Post tot emensos pelago labores,
Tot pererratos populos, sub ipso
Fine terrarum datur ecce amicum
Cernere numen.
Ergo in extremis, pater alme, terris
Barbaræ norunt tua sacra gentes,
Quà latus dextrum Liger æstuosis
Obijcit vndis.
Iam q; & Aulercos, genus acre, & ipsos

Cernis

Cernis ad te Lexouios citato
Essedo, & picta volitare flauos
Puppe Britannos.
O mihi semper geniale cœli
Sydus, ô famæ decus omne nostræ,
Autor ô idem mihi gentis, & spi-
rabilis auræ.
Se tibi debet proauorum origo, &
Sanguinis si sunt decora vlla nostri:
Debet & præsens genus, & futurum,
Debet & hac lux
Sacra, quæ magnum mihi prima solem
Obtulit nascenti, & inane aperti
Aëris, pulchrosq; micantis æthræ
Tot simul ignes.
Hinc tuis per me dare grata templis
Munera, hinc natalitias coronas
Annuis sueuit sociare sertis,
Dum fuit hæc sors.
Nunc in ignotis vagor ecce campis,
Regis heu chari exilium secutus,
Dum fides, & fas, & amor, piusq;
Me rapit ardor.
I puer, buxum nemore è propinquo
Collige, & si quas tibi littus offert
Quercuum frondes: celebrare mœstum
Sic iuuat annum.
O vbi dulces patriæ recessus
Abluis Sebethe loca illa myrto

Consita, ô qui Pausilypi virentes
Det mihi citros,
Quà tuum lambens maris vnda fontem
Margines parui minuit sacelli,
Nostrum opus, quo se recreet quotannis
Læta iuuentus.
Quæ tibi sacris operata arenis,
Frondibus remos, celeresq; cymbas
Ornat, & forsan mea nunc, ut olim,
Dona requirit.
Heu pater, cur, heu, mihi ad institutos
Non licet iam iam properare cursus?
Cur vetor templis, & adesse ludis
Ritè dicatis?
Si satis ventos tolerasse, & imbres,
Ac minas fatorum, hominumq; fraudes:
Da pater tecto salientem auito
Cernere fumum.

De Amore fugitiuo.

Quæritat huc illuc raptum sibi Cypria natum:
Ille sed ad nostri pectoris ima latet.
Me miserũ, quid agam? durus puer, aspera mater,
Et magnum in me ius altera, & alter habent.
Si celem, video quantus Deus ossa peruret:
Sin prodam meritò durior hostis erit.
Adde *q hæc nõ est quæ natũ ad flagra reposcat,*
Sed quæ de nostro bella cruore velit.
Ergo istic fugitiue late, sed parcius vre:
Haud alio poteris tutior esse loco.

De Camilla Scalampa Medionalensi.

Fumantem ambustis olim Phaëthonta quadrigis
Excepit rapidis fluctibus Eridanus.
Ecce recens Ticine tibi de Sole trophæum
Erigit auratis culta Camilla comis.
Nam Deus ille tuis ausus concurrere ripis,
Maioris numen sensit adesse Deæ.
O fatum fluuiorum: ergo noua fabula vestris
Sēper erūt Nymphis aut pater, aut Phaëthon.

De Violante Grappina fœmina præclariss.

Vnde mihi has violas affers puer? accipe mater,
Quando aliud calida de niue nil potui.
De niue tu calida violas? perstrinxit ocellos
Candor: & ecce, niuem quod puto, pectus erat.
Mira refers: sed tela vbi sunt illa aurea? habebam
Cùm legerem violas, nunc Violantis habet.

De Morinna.

Sit spectanda comis, sit pulchro corpore tota,
Sit Venus, & blandas spiret ab ore rosas,
Aoniasq; Deas, ipsam quoq; Palladа vincat
Ingenio & dulci pectore mella fluant:
Dum tamen ire mihi noctes Morinna quietas,
Et sinat arbitrij libera iura mei.
Arsimus, & primos miseri defleuimus ignes:
Hoc satis: extremo turpe in amore mori.

Ad animum suum.

Arsisti, & miseras consumpsit flamma medullas

Arid

Aridaq; in cineres ossa abiere leues:
Fleuisti, roremq; oculi fudere perennem,
Sebethus lacrymis creuit & ipse tuis:
Ardendi, flendiq; igitur quæ tanta cupido est?
O anime, exequias disce timere tuas:
Néue iterum tua dāna, iterū tua funera quæras:
Sirenum scopulos præteriisse iuuet.

De Cassandra Marchesia.

Desine formosæ dotes numerare puellæ,
Desine iam extinctas sollicitare faces.
Nā dū sæpe comas, frontemq;, humerosq;, manusq;
Commemoras, proprios extruis ipse rogos.
Dūq; oculis Caßādra, animo Cassandra recursat,
Cassandra heu mentis ius habet omne tuæ.
Blandus amor tacitis subrepsit in ossa venenis.
Sic sibi vel fatum quilibet esse potest.

Hymnus diuo Gaudioso.

Gaudete cœtus virginum
Plenas habentes lampadas.
Sponsus sacras ad nuptias
Venit repentè: surgite,
Venit serenus Lucifer,
Nocturna pellens sydera:
Optata lux sollennibus
Adest dicata gaudiis,
Lux clara, qua fugans nigram
Mundi sator caliginem,
Vestri latere gloriam
Patris diu non passus est.

Qua

Qua Gaudiosi segmina,
Tot inreperta seculis,
Suis videnda ciuibus,
Diues retexit vrnula.
O ter beate & amplius
Lapis pusille, qui tuo
Tanti verendum præsulis
Sinu recondis puluerem.
Præsul sed ô beatior,
Claræ decus Neapolis,
Tuæ benignus patriæ
Fer Gaudiose gaudia.
Adsit fides, & veritas,
Adsit probata castitas:
Morbos, famem, pericula
Tuis repelle mœnibus.
Ergo tibi sit gloria
Inseparata Trinitas,
Verbum, Paterq́;, & Spiritus,
Qui condidistis omnia.

De eodem, ad vesperas.

Audiat surgens, pariter cadensq́;
Sol tuas laudes, meritosq́; honores,
Vrbis ô nostræ columen, tuæq́;
Gloria gentis.
Audiat cœlum, mare, terra, & aër,
Annuos ritus tibi dum nouamus,
Dum damus flammis adolenda sacris
Thura per aras.

Huc

Huc ades festa redimite fronde,
Cælitum plausus, choreasq; linquens,
Et tuam sedem, tua Gaudiose
Ossa reuise:
Ossa, quæ longa tumuli sub vmbra
Abdita, ignaras latuere gentes,
Nocte mox pulsa redeunt apertas
Lucis in auras.
Hic dies nobis celeber, precamur,
Lætior semper redeat, nec vllos
Hostium motus ferat, aut maligni
Syderis æstus.
Da tuis longam venerande pacem
Ciuibus, da perpetuos honores,
Da bonam mentem, superiq; plenos
Luminis haustus.
Iusta poscentes animos benignus
Adiuua, iniustos moderare sensus.
Sentiat per te patuisse castis
Aethera votis.
Laus tibi cœli Pater, atq; princeps,
Omnium rector simul & creator,
Quem fides veri studiosa trinum
Credit, & vnum.

Ad diuum Nazarium.

Diue, cui vasti metuenda ponti
Vis, & iratæ famulantur vndæ,
Quem per & spumas gradientem, & æstus
Nauta vocauit,

Ah

Ah miser pœnas pelago daturus,
Cùm niger circum streperet procellis
Auster, & turbata minax feriret
Sydera fluctus:
Te, mihi sanctum, patriumq́; numen,
Te canam, gentis columen Latinæ,
Auream prolem patris Africani,
Perpetuæq́;
Matris heu vulnus graue, dum relictis
Tybridis ripis, Italoq́; cælo
Sponte trans Rhætos iter, & niuosas
Arripis Alpes,
Lacte depulsus, velut ille, primi
Quem rapit cursus generosus ardor
Pullus, & matrem fugit, & rapaceis
Transilit amnes.
Mox & ad Rhenum, horribilesq́; tendis
Treuerûm gentes animosus hospes,
Morte festinans capere inuidendæ
Præmia palmæ.
Hîc, vbi è charæ gremio parentis,
Iam necis magnæ comitem futurum,
Excipis celsum pater, & salubri
Perluis vnda.
Perluis totas, mora nulla, & vrbes:
Vndique exhaustis properatur agris:
Barbaros gaudent Dryidæ sacrorum
Ponere ritus.
Nazari nomen, meritiq́; famam

Audijt, si quem Liger in remotis
Occulit ripis, refugóue inundat
Sequana cursu.
Te neq; iniusti rabies Neronis,
Impios iam iam minitantis ignes,
Non per exertos Anolinus vrgens
Terruit enses.
Iam voluptatum, gelidæq; victor
Mortis, & lapsi reparator orbis
Diceris, milesq; peræq; Iberis
Notus, & Indis.
Ergo speratum genitor triumphum,
Et parum factis meruisse cælum est:
Aureum vultu iubar, & coruscos
Fundis honores.
Salue iò magni noua lux Olympi,
Cui per extentas operosa terras
Templa tot surgunt, calidisq; fumant
Ignibus aræ.
Nos tibi hac grata scopulorum in vmbra
Ritè paruis ædiculam columnis
Ponimus: nos perpetuo sacramus
Munere fontem.
Accipe æstiuam, noua serta, citrum, &
Virgines lauros, gracilesq; myrtos,
Quosq; Mergillina tulit propinquo
Littore odores.
O mihi longos liceat per annos
Hîc sacra, & festos renouare ludos,

Et

Et tuum castis sine fraude votis
Poscere numen.

De Ferdinando Haualo Piscariæ Principe.

Admoneant iterum cœlo si castra gigantes
Hoc duce, quo Ligurum gloria fracta iacet:
Cū Marte Encelad⁹, cū Phœbo signa Typhœus
Conferet, ipse Haualus cum Ioue bella geret.

In Nolam vrbem.

Infensum Musis nomen, malè grata petenti
Virgilio optatam Nola negauit aquam.
Noluit hæc eadem Ioviano rustica vati
Hospitium paruæ contribuisse moræ.
Iccirco nimirum hoc dicta es nomine Nola:
Nolueris magnis quòd placuisse viris.
At tibi pro scelere hoc cœnosos fusa per agros
Exhausit populos Styx violenta tuos.
Iamq; quid, ô nullis abolenda infamia seclis,
Imprecer? & cœlum desit, & vnda tibi.

In Borgiam.

Borgia cur summa nihili sacra fecerit hora,
Cumq; sua dominos spreuerit arce Deos,
Parcite mirari, qui talia poscitis, ac me
Credite Apollineo verius ore loqui:
Hoc, quod vos cœlum, quæ numina dicitis, ille
Esse apinas longo tempore crediderat.

In Lygdamum.

Quæris Lygdame, musca cur voceris?
Nam musca es, mihi crede, tam molesta,

n Quàm

Quàm nec ſunt culices, grauesq́; fuci,
Quàm nec vermiculiq́;, cimicesq́;.
Vnum te tamen arceat neceſſe eſt,
Turdelæ auxilium cacantis, vt te
Non muſcaria, miluijq́; caudæ,
Non alæ accipitrum potentiorum
Auertant, abigantq́; ſæuientem.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLItani viri patricij, Epigrammaton Liber tertius.

Mariæ Garloniæ Grappinæ.

ROPAGO *formoſæ arboris*
Formoſa virgo, quæ vagos
Inter orta Cupidines,
Veris lilia vincis,
Roſasq́; molles, & croci
Pulchrè rubentis igneum
Florem, & vuidulas comas
Halantis hyacinthi:
Rediſti auitos ad lares,
Felicem ocellulis tuis
Redditura Neapolim,
Charo adnixa marito:
Rediſti ad optatos choros
Aequalium, & probos ſinus
Matris, ac bene cognitum
Fratris dulcis amorem.
Quis, ô quis hunc albo mihi
Signet diem lapillulo?
Quis Sabæa calentibus
Addat munera flammis?
Vocanda Muſarum cohors.

 Huc

Huc, huc benigna, & abditam
Barbiton cape, myrtheis
Frontem vincta coronis
Thalia; quid dignum tuo
Promis fauore? quid bona
Voce, vel fidibus student
Respondere sorores?
Sed esse quid lætum Deæ
Hîc absque amoribus potest?
Non mouet Chione suis,
Non me Lyda papillis.
Procul facessant hinc malæ,
Secli pudor, libidines.
Mî sat est, minuat graues
Si Garlonia curas.
Iuuenta cur me tam citò
Ludendo inepta deseris?
Hæc erat facies nouis
Non fraudanda libellis.

Ad Cassandram.

Quarta Charis, decima es mihi Pieris, altera Cypris,
Cassādra vna choris addita diua tribus.

Sedidem inuaturum.

Si post fata nouos animas errare per artus
Vera docent Samij dogmata nota senis,
Nec pote mens eadem mutari, seu ferus altis
Erret aper syluis, seu vaga cantet auis:
Ipse ego (mens quoniam est vni seruire puellæ)
Exurgam mœstis turtur ab exequijs.

In Adrianum Pont. Max.

Classe, virisq; potens, domitoq; Oriente superbus,
Barbarus in Latias dux quatit arma domos:
In Vaticano noster latet: hunc tamen alto
Christe vides cælo (pro dolor) & pateris.

Ad Federicum.

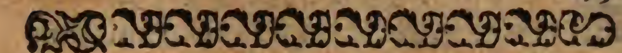
Litibus abstinui semper, mihi testis Apollo est,
Et Musæ, & studijs ocia grata meis.
Nunc me nescio quis per tristia iurgia versat
Scotius, & rauci cogit ad arma fori.
Es fateor magnus pulsis Rex inclyte Gallis:
Pelle etiam Scotos, & mihi maior eris.

Ad Eunum.

Quicquid erat tripodũ Cumis, Delphisq́;, petisti,
Discere fortunam dum cupis Eune tuam.
At Deus, ex tabis supra Regesq́;, Ducesq́;,
Veridico tandem rettulit ore tibi.
Tu tamen hinc vanós sumpsisti Græcule fastus:
Iam magni dominus, iam pater orbis eras.
Ecce crucem ascendis; non te Deus Eune fefellit:
Omnia sunt crepidis inferiora tuis.

Ad Porciam Branciam, & Isabellam sororem.

Porcia & Isabella, venustæ pignora matris,
Dicite quis vestras non amet illecebras?
Tu quoque dic, tali cum sis dignissima partu,
Quis Leonora tuo nolit ab igne mori?
Natarum illecebris, matris simul ignibus vri
Qui cupit, is mortis flagrat amore suæ.

ACTII SYNCERI SANNAZARII VITA per Paulum Iouium.

Doctorum item quorundam virorum in eundem

EPIGRAMMATA.

IACOBVS SANNAZARIVS equestris ordinis poëta, Neapoli natus atque educatus, quum præclarum fœcundi, atque felicis ingenij specimen daret, repudiato auito gentilitioq; nomine, Actius Syncerus appellari voluit, adhortante Pontano, qui Iouiani cognomen, amicorum imitatione desumpserat. Sed origo vetustæ stirpis è Sancto Nazario, Laurnellini agri oppido, inter Padum & Ticinum non ignobili, vnde maiores aduenerant, non obscurè petebatur. Floruit amicitia Federici Regis, senescēte Pontani gratia: qui Aragonum nomen vehementer offenderat, quū veluti personæ oblitus, victorem Carolum inuidiosa, vel intempestiua oratione publicè laudasset. Permansit in ea belli procella in officio Actius, redeuntiq; Ferdinando iuniori, armatus inter fideles ciues operam præstitit: vnde ei conspicuus in

aula gratiæ locus. Sed infestiùs demum vrgente Fortuna, quum Federicus regno pelleretur; constanti studio atque integra fide, eum exulem in vlteriorem Galliam secutus est; qua gratissimi animi testificatione, singularem laudem promeruisse, vel eius inimici iudicabant. Scripsit, tanquàm ambidexter, Ethrusca simul, atque Latina carmina, pari lepore saleq;, arridentibus vtrinque Musis, quum multo felle odij subamarus præpilata iacula iambis intorqueret; aut amorũ suorum dulcedine resolutus, tenerrimè lasciuiret. Graui autem & sacro poëmate, de partu Virginis, viginti annorum lima perpolito, summum decus frustra expectasse videri potuit; quum illæ quæ iuueni exciderant, piscatoriæ eclogæ publico exceptæ plausu, reliquorum operum famam oppresserint; ita, vt eam publici tanquàm iniqui iudicij querelã aperto cum pudore, nec tamen sine tacita voluptate deuoraret. Vixit annos septuagintaduos, peramœno, virentiq; semper ingenio, accuratoq;, & planè iuuenili cultu inter amatorias oblectationes; nunquàm non festiuus & hilaris: ex dolore autem indignantis animi, supremum concepit morbum, quòd Philibertus Aurantius dux Cæsaris Mergillinæ villæ suæ delicias, temeriè excisa turre deformasset: ea ad Pausilypi radices conspicitur.

citur. Sed Aurantio demum acie interfecto, quum hora fatalis adueniret, audito eius interitu sese in cubitum erigens, Excedam, inquit, è vita hoc meo non inani voto lætus, postquàm barbarus Musarum hostis, vltore Martæ, immanis iniuriæ pœnas persoluit. Sepultus est iuxta villam Mergillinam in templo Deiparæ virgini ab se dedicato. Marmoreo autem tumulo Bembus hoc carmen inscripsit.

Bembi.

Da sacro cineri flores: hic ille Maroni
Syncerus, Musa proximus, vt tumulo.

Marci Antonij Flaminij.

Quantum Virgilio debebit sylua Maroni,
Et pastor, donec Musa Maronis erit:
Tantum penè tibi debent piscator, & acta,
Acti, diuino proximè Virgilio.

Tibaldei.

Virginis intactæ partum, partumq; videbis,
Actia quem docto pectore Musa dedit.
Admirandi ambo: humanæ fuit ille saluti
Vtilis, humanis hic fuit ingenijs.

Petri Grauinæ.

Qui diuina legis Synceri carmina vatis,
Magnaq; virginei sacra puerperij:
Non hæc humano credas procedere sensu:
Authori mentem mouit, & ora Deus.

Hunc sibi delegit, quo non cælestia quisquam
Grandiùs, aut pleno cultius ore sonet.

Basilij Zanchij.

Has nassas, hæc lina tibi Syncere sepulto,
Piscator tenui dedicat arte Mycon.
Hos calamos, myrtumq́; tibi, viridemq́; coronam
Arcadia pastor ponit ab arte Lycon.
Has lachrymas, vulsamq́; à vertice Mergillina
Cæsariem, & violas spargit, & ammineum.
Parthenope patria ipsa tibi de marmore bustum
Condit, & extentis funera temporibus.
Quid moror? æterni te suspicit vmbra Maronis,
Et tibi vicinum donat habere locum.

N. Nicolai Grudij.

Nuper ad Oenotrias aciem quum flecteret arces
Christus, & Euboicæ mœnia Parthenopes,
Mergillina procul quà Tethyos inspicit vndas,
Audit ab Actiaca munera blanda domo:
Arrectúsque diu modulamine carminis hæsit,
Inde sacro taleis fundit ab ore sonos:
Huc ades, ô Genitrix, illæsi virgo pudoris,
Arte pius vates dum tua facta nouat,
Anne iterum arcano compleri viscera motu,
Conceptumq́; polo reddere credis onus?
Certe ego mî videor primis irrepere cunis,
Rursus & horriferæ mortis obire vicem.
Dum mea sæpe tamen sic mors cantetur, & ortus,
Nec graue sit nasci, nec mihi sæpè mori.

Latomi

Latomi.

Dum vacat, & terras quoties pellit illa Tonantis
Mater, virgineo sed nec honore carens:
Synceri ad tumulum properat visura, virescant
Candida cum rutilis lilia sparsa rosis.
Viuum dein laticem, dein altera munera flores
Fundit, & arrepta sic canit orsa lyra:
Conscie viue mei fœlix Syncere pudoris,
Atq; idem partus conscie viue mei.
Namque ego quo sacrum secretum teste peregi,
Hunc quoque tu testem carminis huius habes.
Esto: ventris onus fuerit sine pondere pondus.
Dum celebres, pondus sustinuisse velim.

Eiusdem.

Maior in assumpto ratio quo nomine constet,
Est vbi te cupiam fellis habere minus.

Ioannis Pardi responsio ad eam epistolam quæ incipit: Parde.

Acci, cui simplex peperit facundia nomen
Synceri, & vitæ candida simplicitas:
Si pecus exiguum nobis, si commodus esset
Qui pecus, & dominum pascere posset ager,
Ipse quoq; in syluis non dedignarer opacis
Viuere, quas magni dijq;, deæq; colant.
Ruris delicijs fruerer, rurisq; labores
Exciperem fessis sæpius agricolis.
Hîc ego longa meæ cupijssem stamina vitæ
Deduci, hîc atram rumpere fila diem.
Par igitur nobis studium, disparq; facultas:

Hinc

Non quibus infernas ille exorauerit vmbras,
Flebilibus supplex ausus adire modis:
Sed quibus & diuûm laudes, ipsosq; canendo
Heroas cœlo, syderibusq; locat.
Has mitti iubet inferias, hæc funera mater:
Ipsa sibi has lachrymas, hæc sibi busta rogat.

Hieronymus Carbo Actio Syncero.

Cùm tibi cœlesti faueat de virgine natus,
Mystica cui vatum sacra canenda dedit:
Cumq; ingens noua Musa decus, laudẽq; pararit,
Innectens capiti Delphica serta tuo:
Famaq; cùm volitet circum plaudentibus alis,
Gestiat & sacræ limina adisse domus:
Quid cessas Syncere fores reserare, Deamq;
Excipere, & docto continuisse sinu?
Illa tibi referet, quanto expectata triumpho
Carmina, & ingenij sint monimenta tui.
Surge igitur, viuensq; piæ cape præmia curæ.
Post cineres sera est gloria, serus honos.

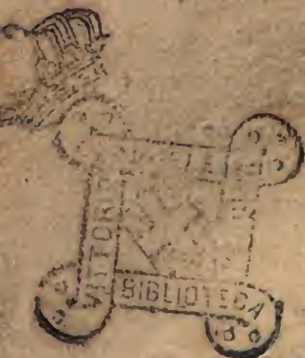
Ex I.M. Toscani Peplo Italiæ Epigramma descriptum Ad Iac. Sannazarium.

Plurima molitus præclara, per omnia summum,
Quod dare vel poterant singula, nomen habet.
Marius opus, dignum testatur sanguine equestri:
Exilio in Regem est certa probata fides.
Sic illum piscator amat, sic acta remugit,

Vt pe

Vt pecoris custos, siluaq; Virgilium.
Iam sacra quid vatū pepererunt pectora Christo,
Virgineis quod se partubus æquiparet.
Sed noua Menalias qd̄ ducis ad antra Camœnas,
Et calami Tuscos edidicere modos,
Hoc proprium, Syncere, tuum est: hoc Itala tellus
Ante Siracosij carmina vatis amat.
Tu belli, tu pacis honos: tibi deniq; lingua,
Et renouata vetus debet, & aucta recens.

FINIS.

ANTONIVS

GRYPHIVS.

